

MAGYAR

BULLETIN OF THE
HUNGARIAN COMMUNITY
IN NEW ZEALAND
JUNE 2007

ELMÚLÁS ÉS ÚJJÁSZÜLETÉS

Kénytelen vagyok bocsánatkéréssel kezdeni, amiért csak júliusban kerül kedves Olvasóink kezébe a júniusi Magyar Szó. Úgy gondolom nincs, aki ne értene egyet azzal, hogy a család a legfontosabb. Az elmúlt hetekben a családomnak kellett elsőbbséget adni.

Fájdalmas időket éltünk át: apósomat nagyon szerettük, és küzdelmes hetek után el kellett engednünk. Nekem persze rettentő sok emléket idézett fel édesapámról, akit öt éve szólított magához az Úr. Keserves emlékeket. Mert hiába múlik az idő, fájni még mindig fáj. Az ember egyszerűen csak megtanul vele élni. Ez a végső ára a szeretetnek. Elengedni, el kell, hogy engedjük, mert mindennek, mindenkinek eljön előbb-utóbb az ideje. De a fájdalommal meg kell tanulnunk együtt élni. És ha szerencsések vagyunk, akkor észre vesszük, hogy erőt meríthetünk az elmúlásból kivirágzó folytonosságból, megújulásból.

Erről szól az örökség, az, amit eszmében tovább adunk.

folytatás a 3. oldalon

BEREAVEMENT AND RENEWAL

As you may expect I want to start by asking for your understanding and exoneration that the June issue of the Magyar Szó is reaching you well into July. No doubt you will all agree with me that nothing is more important than family and over recent weeks my family has had to take precedence.

Letting go of a dearly loved father-in-law after some difficult weeks has not been easy. It brought back a lot of memories - painful memories - for me about my own father, who was called to his maker five years ago. And while time marches on, the pain never leaves - we just learn to live with it. That is the price we pay for loving someone. We have no choice but to let go - everything, everyone has their time. And we have to learn to live with the pain. Then if we're lucky, we learn that we can gain strength from the continuity and renewal that grows out of death.

It's in the values we pass on. That is what leaving a legacy is all about.

continued on p. 3

SZENT ISTVÁN
4-7

AUGUST IN HUNGARIAN
HISTORY
- PAUL HELLYER
10-11

MAGYAR MUSICA
- KRISZTINA SZEGEDY
23-25

ŐRSÉG
30-32

1

SZINYEI MERSE, PÁL (1845, SZINYEÚJFALU - 1920, JERNYE)

Founder of Hungarian plein air painting, Pál Szinyei Merse began his studies at the Munich Academy in 1864, studying under Karl Piloty 1867-1869. Szinyei's early sketches already revealed his search for new ways of expression. His sketches made in 1869 for "The Swing" and "Clothesline" (Hungarian National Gallery) are the earliest examples of Hungarian and Central European Impressionism.

While wanting to visit Paris earlier, he did not get there until 1908 and thus his revolutionary approach developed quite independently from the French painters. The harmonious effect of complementary and contrasting colours and light is fully developed in his main work, "Picnic in May" (1873). His more conservative painting "Bath House" won him a medal at the 1873 World Fair in Vienna, but "Picnic in May", similarly to his later works was met with general rejection. And so in 1873 he returned to his family estate in Jernye and painted less and less.

It was not until 1896 that his work began to be acknowledged; he then returned to art life and won several gold and silver medals (1896 Budapest, 1900 Paris, 1901 Munich, 1904 Saint Louis, 1910 Berlin, 1911 Rome); his self-portrait painted in 1897 was asked for by the Uffizi Gallery in Florence.

Appointed a Member of Parliament in 1897, he fought for the modernization of art education, continuing in his capacity as Director of the Academy of Fine Arts of Budapest from 1905. In 1907 together with others he founded the first society of modern art in Hungary, the Circle of Hungarian Impressionists and Naturalists. In his last years he mainly painted landscapes, "Thawing Snow" being one of his most acclaimed.

1. Lady in Violet	4. Lovers
2. Poppies in the Field	5. Picnic in May
3. Clothesline	

4

2

3

5

ELMÚLÁS ÉS ÚJJÁSZÜLETÉS

folytatás az 1. oldalról

Ilyen például a Magyar Szó is. Édesapám körlevélként kezdte 1990-ben, - a wellington-i magyaroknak szót, és egy éven belül országos lappá alakult. Az előfizetők száma széppel lassan gyarapodott, és egyre több munkatársra talált a lap főszerkesztője. De aztán az Óhaza felszabadulása, azaz a rendszerváltoztatás által okozott eufória lassacskán lecsillapodott, a lelkesedés lehiggadt, és egyszer csak azon vette észre magát a szerkesztőbizottság, hogy igazul, eléri-e az előfizetők száma a lap folytatásához szükséges kritikus százat. A munkatársak száma is csökkenni látszott, és végül ezek a gondok késztették arra, hogy a kéthónaponként megjelenő harminc oldal helyét három hónaponként megjelenő negyven oldal adjanak ki. Közben szerencsére folyamatosan fejlődött a technológia, valamint az információközlési források és annak ellenére, hogy már nem voltunk elegendően ahhoz, hogy szerkesztőbizottságról beszélhessünk, egyre színvonalasabbá vált a lap megjelenése.

Amikor édesapám meghalt úgy éreztem a Magyar Szó folytatásával felülmúlhatatlan feladat szakadt rám. Ezer oka volt hogy kudarcba fulladjon... De nem fulladt. Ugyanis száznál több okom volt, ami miatt nem hagyhattam a lapot megszünni. Nyeltem egy nagyot, és folytattuk. Illetve elkezdtük újjáépíteni. Akkor, 2002 augusztusában személyes döntés alapján vállaltam, de mindig is a többes számon múltott a siker titka: a rendszeres rovatírókon, az alkalmi cikkírókon, a levelezőkön, az egyéb besegítőkön, és nem utolsó sorban az előfizetőkön. Köszönettel tartozom mindnyájuknak!

Most viszont újra egyféle elmúlásnál, illetve újjászületésnél tartunk. A napokban búcsúztattunk egy régi munkatársat, a kedvelt Roszszont Palkókat. Már megint eggyel kevesebben vagyunk, jegyezték meg többben. Lassan kihalunk, szóltam meg valaki más. De nem, nem halunk ki, csupán lezárul egy szakasz. Az élet megy tovább. És a Magyar Szó is újjászületik.

Jönnek új magyarok, egyre többen települnek ide, az ország minden sarkába. Vannak, akik nemigen keresik – egyelőre legalábbis – honfitársaik társaságát. De vannak, akik igen. Rádásul vannak, akik képesek és hajlandóak vállalni feladatokat is közös értékeink fenntartásában. Így került közénk alkalmi cikkíróként Csitári József. És most így kap a lapunk új arculatot Máté Tünde szakértő kezei alatt.

Ezzel azonban nem ér véget a Magyar Szó újjászületése. Az évek során lapunk olvasótáborra is megváltozott. Kevesebb a magyarul olvasni tudó, több a „magyarbarát”, és gyarapodik a magyarságra esetleg kíváncsiak száma. Azért „esetleg”, mert vannak, akik nem köteleznék el magukat, mert egész életükön át nemigen foglalkoztak vele, de azért mégis... Mint például a napokban egy gyászjelentésben, amiben a néhai „Gubby (Gabor)”-t említették meg... Beleoladni sem tudunk teljesen, de sokszor rájövünk, hogy nem is igazából akarunk, nem teljesen legalábbis. És most már nekik is kell, hogy szóljon a Magyar Szó.

Még amiről nem beszéltem, de muszáj megemlítenem, az az előfizetés árának megemelése. Már nagyon régóta változatlan a Magyar Szó előfizetési díja. Ez, egy az egyben a gavallér adományoknak köszönhető. Viszont az elmúlt időben a gyártásköltségek és a postaköltségek mind-mind emelkedtek, ezért most már sajnos elkerülhetetlen, remélem elfogadják szükségességét az ötdolláros áremelkedésnek.

Kedves Olvasónk! Szóljon hozzá Ön is – töltsen ki a mellékelt kérdőívet és kritikájával, ötleteivel járuljon hozzá a lapunk újjászületéséhez. ■

Szentirmai Klára

BEREAVEMENT AND RENEWAL

continued from p. 1.

The Magyar Szó is an example of this. My father began it as a newsletter for the Wellington Hungarian community back in 1990 and within a year it became a nationwide publication. The number of subscribers gradually grew and the chief editor built up his cohort of colleagues. But the euphoria that followed the collapse of communism settled, the enthusiasm progressively waned, and the editors found themselves worrying about whether the number of subscribers would reach the critical break-even threshold of 100. The number of contributors also decreased and it was a combination of these factors that led to the decision to change from a bimonthly 30-page publication to a 40-page quarterly. Fortunately, thanks to advances in technology and ever-increasing information sources, the quality of the bulletin continued to improve in spite of struggles with the numbers games.

When my father passed away I felt I was taking on a virtually impossible task in continuing publication of the Magyar Szó. There were a million reasons why it should have failed... But, it didn't. I had more than a hundred reasons why I couldn't discontinue it. So I took a deep breath and we continued. Or rather we started the process of rebuilding. Back in July 2002 it was a personal decision whether or not to take it on, but the secret of its success has always depended on the joint efforts of several: the regular columnists, the occasional contributors, the correspondents, other helpers, and not lastly of course: the subscribers. I owe thanks to you all.

And now we come to another kind of passing, or rather renewal. A few days ago we farewelled an old-time contributor from way back, our dear Roszszont Palkó. Upon his passing several people made the observation that our numbers are continually dwindling, and that we are gradually dying out. But no, we're not dying out; it's simply the end of another phase. Life goes on. And the Magyar Szó too is undergoing rejuvenation.

New Hungarians are continually arriving, more and more of them settling here, in all corners of the country. There are some who don't seek out the company of their compatriots. And there are others who do. Moreover there are some among the newcomers who are willing and able to take on some responsibility in ensuring the survival of the values we share and treasure. This is how Jozef Citari came to contribute the occasional article to our bulletin. And it's also how our publication now happens to be receiving a facelift in the professional hands of Tünde Máté.

But the Magyar Szó's renewal does not end with its new look. The readership has also changed over the years. There are less who are able to read Hungarian, there are more "friends of Hungarians", and there are an increasing number who "may just" be interested in Hungarian-ness. The reason I say "may just" is because there are some who wouldn't want to openly commit themselves – right throughout their lives they've paid little attention to their Hungarian-ness, but even so... Like, for example, in the funeral notice I saw in the paper a few days ago which read "Gubby (Gabor)"... We can't assimilate altogether, although we often realise that we actually don't even want to, not completely anyway. And now the Magyar Szó needs to speak to those people too.

I haven't yet touched on the subject, but I need to mention the increase in the subscription fee. The subscription fee has remained unchanged for a very long time. We have absorbed numerous increases in production costs and postage costs over the years, to the extent that raising the fee by \$5 has now become inevitable.

Dear Reader - have your say too: complete the enclosed questionnaire and contribute your ideas and opinions to the renewal of our bulletin! ■

Klára Szentirmai

múlt

-

kor

A RÉGMÚLT ÉS AZ ÚJ KENYÉR

A KOSSUTH-DÍJAS ÍRÓ
JÓKAI ANNA
GONDOLATAI
A MAGYAR MILLENNIUM
ÉVFORDULÓJÁN

WRITER ANNA JÓKAI'S THOUGHTS ABOUT THE LEGACY OF SAINT ISTVÁN ON THE ANNIVERSARY OF THE MAGYAR MILLENNIUM HAVE A TIMELESS MESSAGE FOR HUNGARIANS. LET'S NOT BE AFRAID TO KEEP THE PAST ALIVE AND TAKE THE GOOD FROM IT TO BUILD INTO THE FUTURE. LET'S NOT FORGET THAT THE SMALLEST OF BUILDINGS NEEDS STRONG FOUNDATIONS TO ENSURE THE ROOF WON'T CAVE IN...

Millenniumi István király napja. Másoknak pusztán az új kenyér ünnepe. A kiégett szívűeknek egyszerően csak alkalom a lustálkodásra. De mindenképpen a tomboló nyárvége. Augusztus huszadika után elnéptelenednek a tavak, közelednek az őszi gondok. Rövidülnek a nappalok, hűvösödnek az esték. A karácsony messzi még - bizony, jó így Szent István-nap táján elidőzni, töprengedni. Minek is örülünk, mire is emlékezünk? Igaza van-e azoknak, akik unják már a millennium emlegetését, s elcsépeltek tartanak minden szót, amit szent királyunkról ejtünk? S talán az a helyes, ha habzsoljuk a jelent, megtagadjuk a múltat, s a gazdagabb jövőt hisztérikusan követelgetjük? Szólamokra és frázisokra valóban nincs szükségünk. De éppen hogy nagyon fontos ezt a különleges Szent István-napot a régig meg nem hazudtoló, mégis új gondolattal felfrissíteni. A diktatúra könnyedén átkeresztelte alkotmány- és kenyérünneppé. Nem az "új kenyér" emlegetésében volt a hiba, hanem a sematikus, földhözragadt értelmezésben. Szent István keresztény államunk megteremtésével a legtöbbet adta a nemzetté rendeződött magyarságnak: az élet kenyerét, Krisztus misztikus testét hívta be közénk. Azt a fogyhatatlan szellemi-lelki táplálékot, ami azóta is - Isten kegyelméből - évről évre

táplál minket. Szegény balgák, akik az új kenyérről szónokoltak, nem is tudták, kit neveznek néven, miközben a barnára sült cipót emelték piedesztálra... Persze, a test éhségét csillapító fizikai kenyér is megszentelt: anyagi világunk nem lenne meg nélküle, elpusztulna a matériában bukdácsoló, „visszaútját” kereső ember. Jézus Krisztus is megetette a sokaságot; kenyeret szaporított a rászorulóknak, s bölcsességét ránk hagyta: az Ige nélkülözhetetlen, de amíg a földi világban élünk, a kenyér is az.

Szent István király azt a fundamentumot adta meg, amire azóta is építkezünk. Ostoba dolog lenne lebecsülni azt, aminek hiányában nem volna mire egyre bonyolultabb jelenkori emeleteinket fölhordani. Szakszerűtlen az a mester, aki csak a tetőt tervezi, az alapot pedig hagyja ebek harmincadjárára. Bizony, az egész hajlékra kell menet közben is figyelni. Ismerni az eredeti tervet - nem börtönt, nem kocsmát, nem piaccsarnokot, nem szórakoztató-központot építeni oda, ahol ezer évvel ezelőtt közös otthonunk alapkövét rakta le a mi Szent Istvánunk. Még jó néhány szint hátra van, bárha ami kész, azt szépen belaktuk, amit elidegenítettek, megsiratjuk. Javítgatjuk-toldozgatjuk a falakat, a vasbeton elemeket fáradságos

munkával ki-kicsérélgetjük, a födém mindig csak ideiglenes, a kupola, amiről ábrándozunk, még a jövő reménye. De az alapító nevét és az alapítás dátumát - a hagyományt követve - jól látható helyre bevésték. Természetes, hogy gyermekeink számára főhajtással, fennhangon kibetűzzük: kinek köszönhetjük a köszönnivalót...?

A tisztelettel azonban néhányunk hadilábon áll. Összetévesztjük a tiszteletet a hajbókolással; rettegünk attól, hogy utánzókká válunk, elvesztjük egyéniségünket, esetleg elavult eszmét szolgálunk. „Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú életű légy a földön”, a ma is érvényes tízparancsolat egyike. Általánosabb értelemben azt is jelenti, hogy elődeinket, őseinket is méltányolnunk kell, nemcsak a vérségi apát és anyát. Fel kell ismernünk, mit tettek értünk, az emberügyért, hogy aztán a nagydőben folytathassuk azt. A folytonosságban valósul meg a Teremtés végső célja. A nyegleség nem eredetiség; a tisztelet nem utánzás!

Ne féljünk élőnek tekinteni a múltat. Ami romlandó belőle, lemállik úgyis róla. Ami pedig örök, annak nincs kora és nincs halála. Aki erős, azt a múlt tovább izmosítja és a jövőbe átemeli. A gyenge akarátú tobzódik a jelenben, a múltat elkótyavetyéli, a jövőt kifosztja.

Vajon mit írnak majd 3001-ben 2001-ről? A mai Magyarországról. Isten tenyerén vagyunk. Kapaszkodjunk és munkálkodjunk. ■

Forrás: www.ujember.katolikus.hu

Különböző feltételezések voltak arra vonatkozóan, mit is ábrázolhat, miért is ferde a koronán a kereszt. Egy fiatal történész kutatás közben magyarul és latinul is megtalálta a magyarázatot, ráakadt a rejtély kulcsára.

volt rejtve, amit szintén késsel feltéptek. A koronázási ékszereket a szertartás után vissza kellett volna tenni a helyére, csakhogy ez nem így történt. Példa nélküli módon a korona 12 napig nem volt a helyén, s a ládát is lecserélték. Valószínűleg a koronát megpróbálták megjavítani, visszaegyenésíteni, s ennek nyomait őrz

MIÉRT FERDE A SZENT KORONA KERESZTJE?

Voltak fizikusok és mérnökök, akik azt állították, hogy az arany metszés szabályaiból kiindulva a kereszt már eredetileg is a Föld tengelye és az egyenlítő közötti eltérésnek megfelelő szögben került a Szent Koronára. Régészek, ötvösök, történészek és művészettörténészek véleménye az volt, hogy a korona kalandos évszázadai során valamikor erős ütés, nyomás érhetette a koronát, aminek következtében a korona elferdült és három keresztpántja is megrepedt.

1620-ból ismert olyan ábrázolás, melyen a kereszt még egyenesen látható. 1784-ből származik egy olyan elismervény, melyen az szerepel, hogy a korona „keresztje egyik oldalára elnyomódott.”

Mi történt a koronával 1620 és 1740 között? Nemrég egy fiatal történész, Pálffy Géza királykoronázási kutatása során rábukkant két országgyűlési követ naplójára. Ezekben – az egyikben magyar nyelven, a másikban latinul – található egy leírás a Szent Korona „balesetével” kapcsolatban, amely 1638. február 14-én történt, Mária Anna királyné, II. Ferdinánd király első hitvesének koronázása előtt.

Az történt, hogy a nevezetes napon az udvarmester rossz kulcsot vitt magával. A királyi koronát őrző ládát így, - mivel félóra múlva kezdődött volna a ceremónia, - erőszakkal felszaggatták. Csakhogy a ládán belül a korona még egy réz tékába, tokba

még ma is a korona sérülése. Annyi bizonyos, hogy azt nem is lehet visszaegyenésíteni, hiszen a sérüléskor kitégult az a lyuk, amelyben rögzítették, és egyenes állapotban ebbe belecsúszna a kereszt, forrasztás esetén pedig megsérülne a keresztet tartó zománclemez. Egy rejtély tehát megoldódott a magyar történelem egyik legbecesebb kincsével kapcsolatban. ■

Forrás: Kossuth Rádió

Szent Jobb ereklyetartó

A SZENT JOBB ÉVEZREDES ÚTJA

The holy relic, St István's right hand, is said to have been found "whole", when his body was exhumed during the reign of St László. The holy relic was preserved over the centuries through the efforts and cooperation of the Church in Hungary and abroad. Since 20 August 1987 it rests in the chapel built for it especially in the St István Basilica in Budapest.

A szentté avatás alkalmából Szt. László emeltette ki Szt. István maradványait a székesfehérvári sírból. Hartvik legendája szerint az exumálásakor az uralkodó jobb kézfejét épségben találták. Történelmi tény, hogy az ereklye őrzésére Szt. László megalapította a benedekrendi szentjobbi (berettyói) apátságot.

A török uralom alatt a Szent Jobb Boszniába került, ahonnan keresztény kereskedők váltották meg. István kézfejét ekkor a ragúzai dominikánusok kolostorában helyezték el. Több mint kétszáz évig őrizték ezen a helyen anélkül, hogy Magyarországon tudtak volna az ereklye hollétéről.

Csak Mária Terézia uralkodása idején derült fény a Szent Jobb „titkos” leőhelyére. A királynő az ereklyét előbb a bécsi Schönbrunnba, majd Budára vitette. Őrizetét udvari plébánosára, a zsigmondi prépostra, valamint az angol kisasszonyok főnökasszonyára bízta.

II. József rendeletére a Keresztesek férfirendje vette át az ereklye őrzését 1865-ig. A szent ereklye számára a magyar püspöki kar 1862-ben nemes fémekkel és kövekkel ékesített ereklyetartót készíttetett. Ezután az esztergomi főegyházmegye gondozta, majd 1944-ig a budavári palota Zsigmond-kápolnájában őrizték.

A második világháború vége felé Salzburgba került, ahonnan 1945. augusztus 19-én este hozták haza. Utána helyezték el a Szent István-bazilikában. 1987. augusztus 20.-ra elkészült az a kápolna a budapesti Szent István-bazilikában, ahol az ereklye végleges helyére került. ■

Forrás: kincsestar.radio.hu

RÁJNIS JÓZSEF: SZENT ISTVÁN KIRÁLYNAK JOBB KEZÉRŐL (RÉSZLET)

Szent királyodnak keze messze földről
Nagy Terézsnak kegyelem-szavára
Visszatér hozzád, Buda vára féltő
Kincsedet őrzí.

Boldogult ország! noha régen elvált
Tőled e téged szerető királyod,
Szép örökséggel kevesíti gondját
Árva fejednek:

Adta fő díszét böcsös homlokának,
Vállait s lábát földöző ruháját,
Effelett kardját; ha kevés ez, íme
Adja kezét is.

I
C
Z
G
R
-
R
A
-
R
Z
P
O
R
T
A
L
O
S
M
E
N
T
S

The Holy Crown of Hungary dates back to the time of King István. It became not only a crown for the Hungarians, but represented something much bigger and universal. It symbolised the whole kingdom, the entire Hungarian nation. That is why it was so important for the Hungarians to rescue and safeguard the Crown in decisive historic periods - if there was no Holy Crown, there was no Hungary. King Béla IV rescued it to the fortress of Klissa (Croatia today) from the Tartar invasion (1241), King Mátyás bought it back from Vienna for an astronomical sum (1463), Péter Perényi hid it in his citadel of Füzér from the Ottoman invasion (1526), Lajos Kossuth dug it underground in an iron chest near Orsova (Romania today) after the surrender to the Habsburgs at Világos (1849) and Ferenc Szálasi took it to Austria away from the invading Red Army and dug it underground in an oil barrel (1945).

These historic events are but a few examples of the Hungarian Holy Crown's colourful history, all evidence of the belief that as long as the Holy Crown is safe and exists, Hungary will be safe and exist.

The unique role the Holy Crown had in Hungarian history

THE HOLY CROWN

brought about the development of a doctrine called the "Holy Crown Theory". Initiated by King Kálmán the Booklover (1095-1116), this theory holds that the utmost ruler of Hungary is not the king but the Holy Crown. In the kingdom, everything, i.e. country, towns, lands, belongs not to the king but to the Holy Crown. The ultimate power is not that of the king but the crown's; for example, if a dynasty died out, their land did not return to the king (where it came from) but to the crown. The territories which joined Hungary (Croatia, Dalmatia, Slavonia, Bosnia, Serbia, etc.) were not absorbed into Hungary but became "members of united territories of the Hungarian Holy Crown". Verdicts were declared not in the name of the King, but in that of the Holy Crown, and during those difficult times when the country had no king, civil leaders swore in for the Holy Crown. (The final form of the "Holy Crown Theory" was drafted and published by István Werbőczy, a jurist, in his book called *Tripartium*, 1517, Vienna).

In 1945, the US Army seized the Hungarian Holy Crown, and according to a statement issued in 1951, the US Government did not consider it as spoils of war but stored it as a deposit. The Holy Crown was kept in Fort Knox, Kentucky, the same place where the US keeps its gold treasure, and it was finally returned to Hungary on January 5 1978, when State Secretary Cyrus Vance transferred it to the possession of the Hungarian Government.

The Hungarian Holy Crown consists of two separate parts, i.e. the lower circular crown called the Greek crown (*corona graeca*) and the upper arch-type crown called the Latin crown (*corona latina*).

The lower circular crown was given as a gift to the Hungarian King Géza I by the Byzantine Emperor Michael Dukas in 1074. Made in the goldsmith shops of the Emperor, the front perimeter of the circular crown has 5 semicircular and 4 triangular enamelled golden plates in alternating sequence. In the central plate, the figure of Jesus Christ can be seen sitting on a throne, raising his right hand for blessing and holding a book in his left. This is a typical representation of Christ in Byzantine art, where he is shown as the World Ruler (Pantokrator). From Christ to the lower left and right, Gabriel and Michael archangels look toward Jesus. Next to Michael is the picture of Saint George (a warrior saint in Byzantine mythology) followed by Saint Kosma (a healing saint). Next to Gabriel is the picture of Saint Demetrius (a warrior saint) followed by Saint Damjanus (a healing saint). At the back, opposite to the Pantokrator Christ, the enamelled golden plate of Michael Dukas, Byzantine Emperor can be seen holding a regal sign in his right hand and a sword in his left. From him to the lower left and right, Emperor Constantin Jr and Hungarian King Géza I look toward Dukas. In the front, beneath the plate of Christ is a large blue Indian sapphire and on both sides between the plates of the saints a red almandine garnet, another sapphire and a green glass stone. At the back, beneath the plate of Michael Dukas, there is a large sapphire.

On the back perimeter of the corona graeca there are 18 pearls. Four little golden chains with gems at their tips hang from the left and right side of the crown and one at the back. In the Middle Ages, the gems had their own symbolism, according to which the blue sapphire symbolized the sea, the red almandine fire, the green glass the earth, and together they represented the universe.

The upper part of the Holy Crown is the older one which was sent by Pope Sylvester II to Stephen, crowned the first king of Hungary in 1000 A.D. On the top of the corona latina, the enamelled golden plate again depicts the World Ruler Christ (Pantokrator) raising his right hand in blessing and holding a book in his left. The upper part of the Holy Crown has an arch-type design and has enamelled golden plates picturing 8 apostles. In front of Christ is the picture of John and Bartholomew, to the right Peter and Andrew, to the left Paul and Philip, at the back James and Thomas. The figures are surrounded by filigree ornaments made of golden wire, pearls and almandine garnets.

On the top plate of the arch a golden cross is

mounted which is not the original one. It is believed that the original cross was a relic holder and contained a little piece of the cross on which Christ was crucified. This cross was broken off and later replaced by the present one which was originally in upright position. The cross's present day leaning posture is due to physical damage inflicted in the 17th century. The earliest representation of the Holy Crown also dating from the 17th century already shows it in leaning position. The two parts, the lower circular Greek crown and the upper arch-type latin crown were attached by King Géza I in 1166, making the Hungarian Holy Crown in its present form more than 800 years old.

THE CLOAK

More than 900 years old, the coronation cloak is an invaluable piece of art history. Originally designed as a closed chasuble, it is made of dark purple Byzantine silk and is embroidered with golden thread. The Latin inscription running across it horizontally reveals its origin and age: "Casula hec operata et data ecclesiae Sanctae Mariae sitae in civitate Alba anno incarnationis xpi MXXXI indictione XIII a

Stephano rege et Gisla regina", i.e. *This chasuble was made in the 1031st year of the reincarnation of Christ, in the 13th induction by King István and Queen Gizella and was given to the Virgin Mary Abbey at Fehérvár.* On the back of the cloak there is a large Y-shaped cross in the middle. Between its branches stands a row of angels and at the cross of the branches, Christ is shown in an oval circle as he steps on a dragon and a lion, the sign of his victory over death and sin. To his right and left are Saint John evangelist and Mary, as she prays with her hands raised in Byzantine style. Beneath the branches of the Y-shape, the prophets of the Old Testament stand in a semicircle, as they hold rolled books in their hands with their names above. The narrow band under the row of prophets carries the inscription quoted above. In the middle of the next semicircle is the figure of Christ sitting on a throne raising his right hand in blessing and holding a book in his left. This is a typical representation of Christ in Byzantine art, where he is shown as the World Ruler (Maiestas Domini). On both his sides, the 12 apostles can be seen sitting under a row of ornamental arcades, with small warriors above their heads representing the fight between good and evil. In the lowest semicircle, the figures of the first martyrs of Christianity are shown with pairs of birds and ornaments in the background. The two central figures on the bottom are King István (Stephanus rex) holding an orb and a lance, and Queen Gizella holding a model of an abbey. Between them is the unmarked picture of a young man, probably their son, Prince Imre, who died at a young age.

The sequence of the figures on the cloak is not coincidental. It is the illustration of the one of the most well-known thanksgiving masses, the "Te Deum" which was composed by Saint Ambrosius, a bishop in Milan, Italy.

The chasuble was cut up and redesigned as an open cloak during the reign of King Béla III and a collar with pearl embroidery was attached to it.

The coronation cloak is an integral piece of the Hungarian coronation relics which originates directly from Saint István. The author of the contemporary Austrian Rimes Chronicle first referred to it in his writing about the coronation of King András III in 1290,

in respect of the King wearing a holy dress which was also worn by Saint István.

THE SCEPTRE

The sceptre symbolized power, authority and jurisdiction over the kingdom. The head is made of a crystal sphere which is 7 centimetres in diameter and according to present knowledge, is the third largest hole-drilled crystal in the world. It is held in a setting which consists of three golden clamps covered with filigree ornaments made of gilded silver wires. The crystal is mounted on top of a hazel handle also covered with gilded silver wire ornaments. The crystal sphere has three figures of crouching lions cut in it, and it is thought to have been made in the 10th century in Egypt, during the reign of the Fatimida kings. On the top of the clamps holding the crystal sphere a magic knot is placed which is a common symbol in the Byzantine mythology preventing trouble, as are the little balls on the small golden chains which, with their jingling sound kept the vicious spirits away. The present Hungarian regal orb was made during the reign of King Béla III (1173-1196) and is unique in its nature because of the mace-like design, never used in western kingdoms. In the west, a cross or a lily ornament was commonly used, and sceptres similar to the Hungarian one in style were primarily recorded from the era of the Persian kings. It was taken over from Persia by the nomadic Avar hordes who wandered and eventually settled in Transylvania. This explains the fact that in recent excavations of Avar graves in Hungary, archaeologists found bone-spheres pinned on the tips of handles which resembled a mace.

THE ORB

The orb symbolized the territory of the kingdom. Some orbs of other countries contain soil. The original orb which belonged to Saint István was lost; the present one is made of two silver hemispheres which are soldered together and gilded. Out of the top of the orb emerges the apostolic double-cross which was awarded by Pope Sylvester II to Saint István in 1000

A.D. At the front and the back of the orb is a little shield bearing the joint coat of arms of the Hungarian "Árpád stripes" and the Lilies of the House of Anjou from Naples. This particular joint coat of arms is very rare and was used for a short period of time only by King Károly Róbert of Anjou reigning in Hungary between 1308 and 1342. It is possible that the orb is much older and that the coat of arms was attached to it subsequently.

THE SWORD

The sword is the symbol of the defence of the country. After the king was crowned he rode to the top of the coronation hill and made four strikes with it towards the four points of the compass. This became the traditional symbol of the king's promise to defend the country against attacks from any direction. The original sword of Saint István was lost, however, there is a Viking sword in the Saint Vid Cathedral in Prague, held there since the 14th century, and an inventory made in 1368 called it the sword of Saint Stephen. The present sword was made in the 16th century, probably in Venice. It has a double-edged blade and a renaissance ornament at its hilt with curved metal across and a knobbed end. The scabbard is covered with red velvet and has belts for the king to attach it to his waist. ■

Source: www.historicaltextarchive.com (ref. András Szeitz, Zsuzsa Lovag, Lajos Csomor, Peter Ruffy)

Palásti Panni:

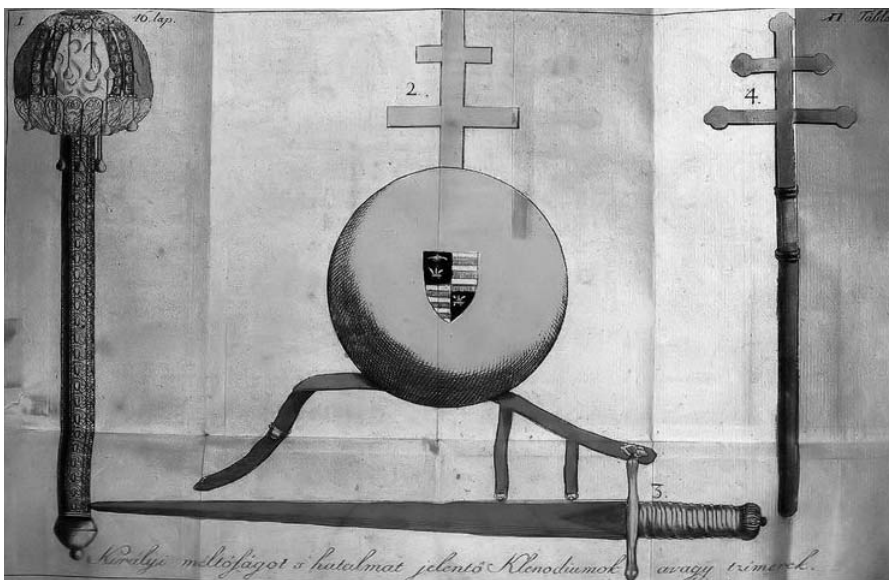
DUNASODRÁS

Annyi év után
ezer mérföldes messzeségben
kék-e még mindig a búzávirág?
És vajon a Duna mohan
vág-e új medret
siető partján?

Megvan a holtág hova fáradt habok
hordták a követ, sarat?
Benőtt-e iszappal, náddal, sással
míg legelő lett vagy,
ki tudja,
fásor, házsor, füstölgő gyár?
Talán temető.

Annyi év után hiába járja
a régi partot
az elszakadt magyar.
Iszaplepte emlék az este mikor
gyerekszemmel leste
hulló csillagok sorát
és tátott szájjal várt
amíg egymás után
haltak ki az ég alján.

Semmi sem maradt,
se fény, se siető sóhaj
a Duna sötéten illanó habján.

The Sceptre, the Orb and the Sword

(source: www.commonswikimedia.org)

MAGYARORSZÁG TRIANON ELŐTT

T R I A N O N R A M M E M L K E M N E M L

PREVIOUS ISSUES OF THE MAGYAR SZÓ HAVE LOOKED AT THE DISASTROUS DISMEMBERMENT OF HUNGARY IN THE 1920 TREATY OF TRIANON IN GREAT DETAIL, BOTH IN HUNGARIAN AND IN ENGLISH. IN THIS ISSUE, UPON THE 87TH ANNIVERSARY OF THIS TRAGIC DAY IN HUNGARIAN HISTORY, WE SHARE THE WORDS OF LÁSZLÓ DANKÓ, PRINCIPLE OF THE GYÁRFÁS ISTVÁN STUDENT HOSTEL, SPOKEN AT THE OPENING OF A TRAVELLING EXHIBITION ENTITLED "TRIANON".

LÁSZLÓ DANKÓ BEGAN HIS SPEECH BY TAKING THE DIRECTIONS OF THE COMPASS TO RECALL SOME GREAT NAMES OF HUNGARIAN HISTORY, ALL BORN OUTSIDE THE BORDERS OF PRESENT DAY HUNGARY, A COUNTRY REFERRED TO BY HUNGARIANS OUTSIDE THE BORDERS SINCE 1920 AS "THE MOTHERLAND". HIS OWN PARENTS WERE BORN WITHIN THE "HISTORICAL HUNGARIAN BORDERS", HIS EXTENDED FAMILY SPLIT IN THE DISMEMBERMENT.

WHEN PONDERING WHY HUNGARIANS OUTSIDE THE BORDER STILL FEEL CONNECTED TO HUNGARY, LÁSZLÓ DANKÓ TALKS ABOUT "OUR HISTORY, OUR PAST, OUR SHARED FATE, CULTURE, OUR MEMORIES, THE KNOWLEDGE, THE FEELING OF BELONGING TO ONE NATION". AND WHEN HE TALKS ABOUT HOW HUNGARIANS HAVE SURVIVED FOR OVER 8 DECADES IN MINORITIES OUTSIDE THE BORDERS, THE LIST OF REASONS IS THE SAME.

HE CONCLUDES THAT EVERYONE IN HUNGARY HAS SOMEONE THEY BELONG TO OUTSIDE THE BORDERS, LIKEWISE EVERYONE OUTSIDE THE BORDERS STILL HAS SOMEONE IN POST-TRIANON HUNGARY WHOM THEY BELONG TO: HE ENCOURAGES EVERYONE TO STICK TOGETHER, IN SPIRIT AT LEAST.

A *Kiskunhalasi Református Kollégium Szilády Áron Gimnázium folyosói galériájában emlékkiállítás nyílt a történelmi Magyarország Trianonban megpecsételt szét-*

darabolásáról és az azt követő évtizedek ezzel kapcsolatos eseményeiről. A vándorkiállítást a soltvadkerti Szervánszky család bocsátotta a gimnázium rendelkezésére. A tárlat megnyitóján 2007. március 29-én Dankó László, a Gyárfás István Diákotthon igazgatója által mondott megnyitó beszédét közöljük Trianonra emlékezve:

Napok óta e térképeket, fényképeket, grafikonokat nézem. Van, aki számára csupán kiterített, megsárgult, megfakult papírok. Szememben minden térkép, minden fénykép megelevenedik. Én a térképeken embereket látok, régi események elevenednek meg emlékezetemben, képzeletemben. Az elcsatolt Felvidékről eszembe jut Rákóczi, Werbőczy, Madách, Jókai, Márai. Érzem és hallom ahogy Késmárk felől süvölt a szél...

Erdélyre tekintvén szépemlékű tanítóimtól, sokszor titokban, tananyagom kívül tanult nevek jutnak eszembe: Hunyadi, Ady, Kazinczy, Arany, Kőrösi Csoma Sándor, a két Bolyai, Tóth Árpád, Tamási Áron, a nemrég elhunyt Sütő András. És bőromön érzem Herkules fürdő cirógató vizét.

És itt van Kárpátaljáról Munkácsy Mihály. Áll még Munkács vára.

Nyugatra tekintvén Liszt Ferenc ősz hajtincseit látom, hallom rapszodiáit, a mi rapszodiáinkat. És eszembe jut Kempelen Farkas, kinek szökőkútjai még ma is a Hohburg kertjeit ékesítik. És dél-nyugatra nézek, látom Zrinyi Miklós csillogó kardját, hallom ahogy tanárom, tanítóm a Szigeti veszedelemből olvas fel részletet. És érzem Fiuménál az Adria sós illatát. És most a Délvidékre tekintek.

Ott van Damjanich János, épp szakállát cirógatja miközben a magyarság sorskérdéseiről Schweidel Józseffel elmélkedik. És látom Kis Ernő megbecstelenített kriptáját is a bánási Eleméren. És látom Kosztolányi Dezsőt, amint vonaton Belgrád felé utazik, s azon tűnődik, hogy a magyar határtól Nándorfehérvárig annyi ideig sem tart az utazás, hogy egy aranyvégű cigarettát elszívjon. A verseci hegy szőlőskertjeiből Herczeg Ferenc integet felém. Látom amint a pezsgőkirály, Törley József, a csantavéri vendéglőben kiszolgálja a vendégeket. Érzem a dunai szelet a pétervárad fal bástyáján.

Ismeretlen ismerősök, és körülöttük névtelen százezrek, milliók nyüzsögnek.

A térkép közepén Budapestre réved tekintetem: Gellért-hegy, Hősök tere, Szent István Bazilika, Országház. Az ország háza, mely 325.000 négyzetkilométer nagyságú ország számára építettet.

Egy tollvonással maradt belőle 93000 négyzetkilométer. A magyar nemzet harmada határon kívülre kerül anélkül, hogy egy pillanatra is elhagyta volna házát, faluját, szülőföldjét, hazáját. Nem tudom, de lehet, hogy mi, a nagyhatalmak kénye-kedve által szabott határon kívül rekedtek alkotunk meg egy új szót, egy új fogalmat: ANYAORSZÁG. Igen, anyaország. Mert ragaszkodunk, ragaszkodunk hozzá. Mint a kiszolgáltatott gyermek az anyjához tud ragaszkodni. Mert kiszolgáltatottak voltunk, vagyunk, s nem tudom... de itt megszakítom gondolatmenetet.

Szüleim még a TÖRTÉNELMI MAGYARORSZÁG területén lát-

ták meg a napvilágot. Igaz, az ő szájukból sosem hallottam a szót, hogy anyaország. Ha a debreceni, a pesti, a csömöri vagy a hajdúsásoni rokonokról beszéltek, akkor sosem éreztük azt, hogy ők külföldön laknak. Csak az idő múlásával, az úgynevezett szocializáció során jöttünk rá, hogy az az ország, ahol rokonaink élnek - halnak, nem az az ország, ahol mi élünk - halunk, de azt tudtuk, mert megtanították velünk, hogy határon innen, s határon túl ugyanazért az országért élünk, s ha kell, halunk.

Hányszor, de hányszor kulcsolta imára kezeit pap nagybátyám, s vele együtt a határon túli magyarság, hogy az anyaországért imádkozzon. Hányan, de hányan reménykedtek abban, hogy majd egyszer, hogy majd azok, akik az új határt megvonták, kijavítják iszonyatos hibájukat. A remény egyszer beteljesedett, de a határ visszarajzolása, az elcsatolt területek visszacsatolása csak rövid időre sikeredett. Rövid idő után visszatértek a velünk „megajándékozottak”. Az „ajándékot” nem becsülték: ezeket, tízezreket mészároltak le.

Erre már csak az idők emlékeznek. És a történelemkönyvekben írják róla. Sokszor meghamisítva a tényeket.

Aggódtak értünk az anyaországiak? Igen. Azok, akik tudták, hogy a határ túloldalán is legyen az északon, délen, keleten vagy nyugaton - magyarok élnek: barátok, rokonok, testvérek, szülők, gyermekek. De sajnos sokan, önhibájukon kívül, mindezt nem tudták, és ami még sajnálatosabb, sokan még ma sem tudják, vagy nem akarják tudni. A hatalom annak idején elhallgatta a határon túliak létezését. Aki szóvá merte tenni, azt az embertelen ideológia hatalmaskodói elhallgattatták. Generációk nőttek fel úgy, hogy nem ismerték a történelmet,

hogy nem voltak tisztában Trianonnal, az ott elkövetett igazságtalansággal. És miért van az, hogy sok fiatal ma sincs mindezzel tisztában?

És mi aggódtunk-e az anyaországiakért? Igen, szeretve aggódtunk. Öt éves voltam 56-ban. Ősz volt. Akkoriban még nem sok rádió volt a faluban. A szomszéd a rádióját kitette az ablakba.

Háza előtt nagy csoportba verődtek össze a felnőttek, miniket, gyerekeket csöndre intettek.

Sírtak. Nem értettük, hogy miért. Amire világosan emlékszem, az anyám hangja volt. Azt mondta: Mi van Guszival, Gusztival? Sanyi biztos belekeveredett. Ők anyám első unokatestvérei voltak. Igen, Guszt meg Sanyi bátyánk „belekeveredett”. Előző három évet Recskén húzott le, a másik, a pap, három évet Vácott, és ötöt a szegedi Csillagban.

Igen, mi odaát aggódtunk, az itthoniak pedig féltek. A sajtójuktól féltek: az ismerősöktől, a szomszédoktól, a munkatársaktól, s talán néha önmaguktól is.

Ma sokan kérdezhetik: mi kötött bennünket össze az anyaországiakkal? A válasz kézenfekvő: a történelmünk, a múltunk, a kultúránk, a közös sorsunk, a közös emlékeink, a nemzethez tartozás tudata, érzése.

És azt is sokan kérdezhetnék és kérdezik is: hogy tudtunk megmaradni, fennmaradni több mint nyolc évtized múltával is? A válasz szintén kézenfekvő: a történelmünk, a múltunk, a közös sorsunk, kultúránk, az emlékeink, a nemzethez tartozás tudata, érzése. És a hitünk: Istenben, magunkban.

És sokan kérdezhetik: meddig tudtok ti odaát megmaradni? A választ senki sem tudja. Apám és anyám kilenc gyermeket nevelt fel Csantavéren. Apám már

rég halott, egyik bátyám és egyik öcsém szintén. Anyám idestova húsz éve Amerikában él, négy testvérem és családjuk szintén, egy nővérem és gyermekei Szarajevóban, bátyám és én családostól Magyarországon. Ha apám feltámadna, s keresne bennünket, egyikünket sem találná az „ősi földön”.

Trianon óta 87 év telt el. Hatása ma is érződik, s míg magyar él ezen a földön, érződni is fog.

S hogy hatása ne tompuljon, hogy a sebek ne hegedjenek be, jött 2005. december 5-e. Magyarországra költözött délvideki magyarként joggal sírtam hatodikán. Igen, sírtam. S tudom, hogy rajtam kívül még milliók sírtak. Nem csak a határon kívüliek, hanem a határon belüliek is. És akkor, december 6-án eszembe jutott egy régi írásom, melyet kényszerű Magyarországra költözködésünk előtt írtam, s melynek az volt a címe: Mikulás, kövess.

Ma már csak annyit tudok mondani: Isten óvd e megcsontított országot, óvd e jobb sorsra érdemes nemzetet határon belül és kívül.

Visszakanyarodván a kiállítás anyagához: örömmel láttam, hogy diákjaink meg - meg állnak egy-egy térkép előtt, s hosszasan nézelődnek, rácsodálkoznak, s a felfedezés örömeivel mutatják a határon túli városokat, s mondják: itt születet apám, anyám, nagyapám.

Igen, szinte minden anyaországinak van vagy volt valakije a mai határon kívül, s minden határon túlinak volt vagy van valakije a Trianon utáni Magyarországon. Ha másként nem, akkor most legalább léleekben keressük meg egymást, s lenyugvás előtt mondjunk el magunkban egy imát magunkért, egymásért, nemzetünkért!

FORRÁS: www.aldasbekesseg.hu

hungarian

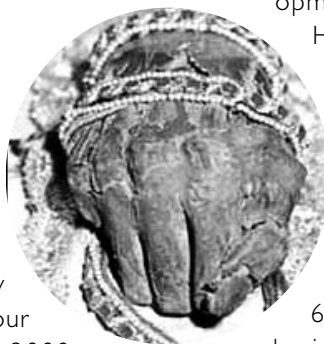
COLUMNIST
PAUL HELLYER

In any survey of Hungarian history, the month of August looms largest of all. This is due to the one single event all Hungarians celebrate this month: Saint Stephen's (István) Day, founder of Hungary as a European, Christian nation. It is this day, August 20th, the Hungarians mark as their day as a nation that has survived these past eleven centuries. Stephen, or more accurately Saint Stephen as he was canonised in 1083, is, in the words the great English historian C.A. Macartney, "the best loved, most famous and the most important figure in Hungarian history". His story is well known: son of the ruling Géza, he was given the pagan name, Vajk, at birth but was baptised Stephen at the age of 10. He succeeded his father and eventually managed to secure supremacy over all of the Magyar nobles, most notably his pagan uncle, Koppány, and establish a unified, Christian state.

Interestingly his actual feast day is on 16 August, only it is celebrated on the 20th, the day Stephen's remains were transferred to Buda. His right hand, known as "The Holy Right", is kept as a relic even today and can be seen at the Basilica in Budapest. His image can be found on the current 10,000 Forint note. Beethoven even wrote an overture in his honour, entitled King Stephen, op 117.

August marks the month of one of the great natural disasters of Hungary in the nineteenth century, the great flood of Miskolc that occurred on 30 August 1878. A large storm caused the streams Szinva and Pece to overflow with water levels rising at frightening speed. In some parts of the city the water was four to five metres deep. Four hundred people lost their lives and some 2000 buildings were destroyed. Pest had been flooded in 1838 and Szeged would suffer a similar large, destructive flood a year after Miskolc in 1879, but none were as destructive as the Miskolc flood.

Memorial to the 1878 Flood in Miskolc

The tragedy of Mohács has been an oft recurring event in this series on Hungarian history. Such was its impact that there is just no avoiding it. The month of August is no different for it was in this month that the actual battle occurred, on 29 August 1526. On that day the Hungarian army of some 25,000 led by King Lajos (Louis) II was confronted by a Turkish force twice the size led by Suleiman the Magnificent. The Ottoman victory was decisive and for the next 150 years Hungary would be divided into three parts and more importantly, separated from developments in Europe. The Turkish legacy in Hungary is virtually nil: a few so-called 'loan words' into the language, the odd bathhouse and minaret are all that remain of the Ottoman occupation.

History is always full of unusual coincidences and 29 August and Mohács are no exception. In 1531 the Turks sent an army of 60,000 to attack Vienna. On the way the army besieged the town of Kőszeg, located near what is now the border between Hungary and Austria. The small Hungarian garrison managed to withhold the attacking force for some 25 days. And then one of the great "win-win" solutions of all time occurred. Rather than continue

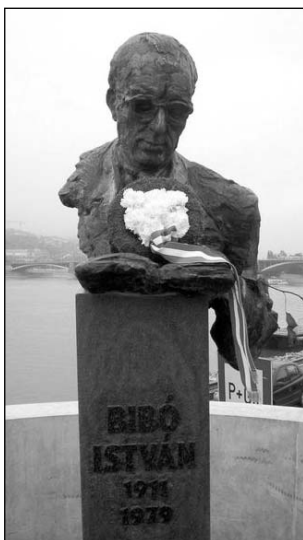
Jurisics Castle, Kőszeg

on with what both sides agreed was a stalemate, both commanders (in Hungary's case it was Miklós Jurisics, a Croatian nobleman) came up with the following solution: the Turkish flag was raised next to the Hungarian flag while the Sultan and the rest of his army held prayers of thanks for the "capture" of Kőszeg. The Turkish army then decamped at 11:00am on 29 August, and continued on their way towards Vienna. It was then the turn of defenders to celebrate and give thanks for their victory. Today the church bells in Kőszeg toll at 11 o'clock (rather than at 12 o'clock as is the case in the rest of Hungary) to mark this famous event.

As with any month, there are many births and deaths to commemorate in August. One birth worthy of celebration is that of István Bibó who was born on 7 August 1911 in Szeged. He was a lawyer, politician, political theorist and an expert on the philosophy of law. He held various administrative positions in post World War II Hungary and wrote many incisive essays on Hungarian politics and life which later became recognised as the cornerstones of modern Hungarian political thinking. On 3 November 1956 he became minister of state in the revolutionary government led by Imre Nagy. Remaining in the Parliament Building while Soviet troops were invading Budapest, on November 4 he issued a proclamation to the

nation entitled "For Freedom and Truth". He was arrested on 23 May 1957, and on August 2 he was sentenced to life imprisonment. In 1963 he was released in an amnesty. In 1978 the charge against him was rescinded. He died in 1979. His life is an example of absolute dedication to the truth, respect for the law and a life-long commitment to political freedom.

August is also the birth month of Raoul Wallenberg, born 4 August 1912 in Stockholm.

He was a Swedish businessman and diplomat who became legendary through his efforts to rescue Hungarian Jews during World War II and through his disappearance while a prisoner in the Soviet Union.

One of Hungary's great architects, Ödön Lechner, was born on 27 August 1845 in Budapest. Although spending time studying and working in Berlin, Paris and

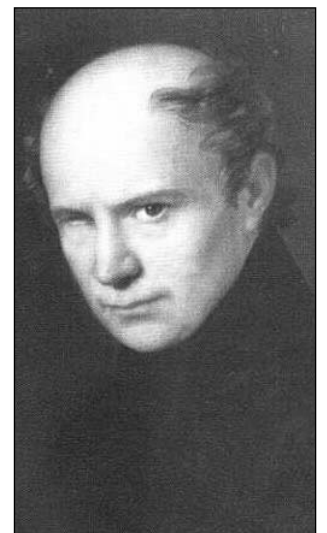

Museum of Applied Arts

London, when he returned to Hungary he began to design public buildings in the so-called 'Magyaros' style using traditional folk motives expressed especially through use of ceramics. One of his most striking examples is the magnificent Museum of Applied Arts in Budapest. You can still see this building today with its distinctive green and gold tiles. This building marks a turning point in Hungarian architecture away from the formal, classical style of say the Parliament Buildings to a style that is much more profoundly Hungarian.

Let us end our survey of August in Hungarian history and culture by celebrating the life of Ferenc Kölcsey. He was born on 8 August 1790 in Sződemezer, Transylvania and died also in August, aged just 48, on the 24th in 1838 in the village of Cseke. Kölcsey was orphaned at an early age and handicapped by the loss of an eye. As a young man he met Ferenc Kazinczy, the most ardent and indefatigable advocate of the regeneration of the Hungarian language, and after a short time as a lawyer in Budapest, Kölcsey returned to Cseke where he spent his time writing poetry and supporting the work and ideas of Kazinczy. In 1823 he wrote his most famous poem "Hymn" (Himnusz) in which he surveyed and detailed both the glories and miseries of Hungarian history. Set to music by Erkel in 1844, it became Hungary's national anthem and has survived as such ever since.

At its heart the message of the Himnusz is one of hope: hope in a better future. For without hope there is nothing. That vision has sustained Hungarians through the many vicissitudes of their history; and it will continue to do so. Isten áldd meg a magyart! ■

turning a blind eye, and relatively low penalties all contribute to the growing statistic, not to mention a seeming peculiarity in Hungarian law which saw two thirds of the 500,000 speeding offenders get off last year on the grounds of their claim that their vehicle was being driven by someone other than them. All this could be changed not just with a law change, but by not warning motorists where to watch out for speed cameras, by introducing more monitoring with fixed cameras, and by increasing penalties.

Szabó Sándor 49 éves mérnök-közgazdász. Korábban hosszabb ideig egy amerikai távközlési cégnél dolgozott, mellette kedvtelésből írt cikkeket, tudósításokat.

„Ahhoz, hogy én írjak, két dolog kell: vagy olvasok valamit, és véleményem van róla, vagy pedig valami olyan dolog kell legyen, amit szükségesnek, fontosnak tartok, hogy megíriam valahova. Mostanában pedig egyre úgy érzem, országunk nem feltétlen tart jó irányba. Országunk vezetőinek egyre kevesebb a tekintélye, a morális válságról beszélnek, nemzetközi megítélésünk pedig napról-napra rosszabb. Sajnos nagyon találok a hazai állapotokra Ernest Benn mondása: 'A politika arról szól, hogy megtaláljuk a bajt (függetlenül attól, hogy van-e vagy nincs), rosszul állapítjuk meg annak természetét, hogy aztán a hibás megoldást alkalmazhassuk.'

Ennek ellenére magyar vagyok – és kalandvágyból itthon élek! Becsületesen...”

The letter from Hungary comes from long-time correspondent Sándor Szabó, whom we haven't heard from in a while. Sándor has a background in economics and engineering and worked for several years in the telecommunications industry.

Sándor writes to us following an exceptionally mild winter and in the face of another hot summer, with heat waves already afflicting the region and with the prospect of power cuts as the country grapples with the overburdening of energy resources as more and more people install air-conditioning. The uncertainty concerning energy supplies is underlined by the impending liberalisation of the energy market, although as Sándor points out, real competition will only eventuate if the Hungarian Power Companies Ltd and the private companies cancel their current contract agreements which guarantee a 10% profit. Energy is produced and exported at far cheaper rates in several neighbouring countries.

Sándor also tells us about there being more than 10,000 cars in Hungary that are being driven with Slovakian number plates. Car owners pay considerably less in taxes and compulsory insurance (CASCO) by buying their cars in Slovakia, although this constitutes tax avoidance. The Hungarian authorities are coming down hard on those trying to take advantage of Slovakia's lower taxes. The extensive attempts at avoidance are hardly surprising when one considers that to buy, for example, a BMW 530i in Hungary you pay net price: 10,059,167 Forints, (NZ\$71,500) registration tax: 2,230,000 Forints, (NZ\$15,850) gross price including tax: 14,301,000 Forints (NZ\$101,675). The difference between the net and gross prices is 4,250,000 Forints (NZ\$30,200), that is 42% of the net price...

The last subject of this letter from Hungary is the high road toll there. Of the 38,000 who died on the roads in the European Union (EU) last year, 1300 were in Hungary, most due to speeding and excessive alcohol. While the rest of the EU is aiming at halving their road toll by 2010, Hungary is aiming to reduce it by a third. Lack of enforcement, the more than occasional

Forró nyárnak nézünk elébe. (Még most, az Internet korszakban is furcsa érzéssel írom le e mondatot, tudva azt, hogy nálatok a gyerekek talán most készülnek hógolyózni.)

A nyári „uborkaszegzen” ellenére is van egy-két érdekességem számotokra. Szívesen megosztom veletek, hogy a napi politikai zsörtölődésen kívül miről is beszélgetünk mostanában itthon, mi foglalkoztat bennünket, vagy éppen mi borzolja a kedélyünket.

Nagyon enyhe telünk volt, talán ha egyetlen napra maradt meg a hó valamikor decemberben. Majd februárban volt, hogy 17-18 fokot mértünk, a természet úgy 3-4 héttel korábban ébredt. És most, június közepén a rádióban többször is felhívták figyelmünket a közelgő 32-37 fokos melegre. Talán ismét hőségiadót rendelnek el a hatóságok. Ilyen az elmúlt 5 évben hatszor fordult elő. Ami még nem, az a nyári áramkorlátozás.

Idén nyáron - főként a légkondicionálók növekvő száma miatt - eddig mintegy 3 százalékkal több villamos energiát fogyasztott az ország. Számítások szerint a nagyon meleg napokon, amikor a légkondicionálók a maximumon működtek, 250-300 megawattal növelték a fogyasztást a hűvösebb napokhoz képest, ez pedig legalább a fele egy paksi blokk teljesítményének – tudtam meg a Villamos Művektől. A teljesítmény változása mindig összefügg a hőmérséklet ingadozásával, de a Mavir felkészült további áramvásárlásokra is.

Az európai villamosenergia-helyzetet nehezíti, hogy például a vízerőművek tározóiban a szárazság miatt sokkal kevesebb a víz, emellett szerte a világon most végzik az erőművek nyári karbantartását is.

De nem csak emiatt hallunk mostanában sokat

a villamos energiáról, hanem azért is, mert közeleg a piaci liberalizálás ideje. Még a szakértők sem értenek egyet abban, hogy a most készülő villamos-energia törvény következtében a január elsejétől liberalizált árampiacon 10 százalékkal nő vagy éppen 5 százalékkal csökken az energia ára.

Valódi versenypiac azonban csak úgy jöhet létre, ha a Magyar Villamos Művek és a privatizált erőművek közötti hosszú távú áramvásárlási megállapodásokat felbontják. A 13 magyarországi áramtermelő zöme ugyanis nagyon kényelmes helyzetben van, mert ezek a hosszú távú megállapodások - tekintet nélkül a költségeikre(!) - 10 százalék körüli eszközárnyos nyereséget garantálnak számukra, és nem sarkallják őket versenyre. (Erre használták, talán nem véletlenül, a „luxusprofit” jelzőt.)

A nálunk megtermelt áram 70 százalékát ilyen feltételek mellett vásárolja meg a Magyar Villamos Művek, s emiatt nem jut elegendő mennyiség a versenypiacra - állapította meg a Kopint-Tárki műhelytanulmánya, „A valóban intenzív versenypiac kialakulásának az is feltétele, hogy a határkapacitásokat növelni és a határkapacitásokhoz való hozzáférés lehetőségét javítani kell. Ukrajnában, Szlovákiában és Romániában lényegesen olcsóbb energiát termelnek és exportálnak, mint a magyar energiatermelők túlnyomó része” - nyilatkozta Palócz Éva, a Kopint-Tárki Zrt vezérigazgatója. A tanulmány szerint a liberalizáció árcsökkenő hatással kell, hogy járjon, hacsak a szénhidrogének világszintű árának emelkedése nem semlegesíti ezt.

Naponta újabb bizonyítékok a magyarok találmányosságára: Már tízezerre tehető a szlovák rendszámmal futó gépkocsik száma Magyarországon. A tulajdonosok a regisztrációs adót, a súlyadót, a kötelező biztosítás és a Casco akár 40 %-át is megspórolhatják. Az új jelenség azonban a hatóságoknál is elérte a tűrészartárt, a Vám- és Pénzügyőrség közleményében hívta fel a figyelmet a jogszabályok betartására. Az a személy, aki Magyarországon tartózkodik életvitelszerűen és más tagországban forgalomba helyezett és annak rendszámával ellátott járművet tartósan a Magyar Köztársaság területén használ, jogsértést követ el. A Vám- és Pénzügyőrség szóvivője figyelmeztetett arra, hogy számítani lehet rendszeres ellenőrzésekre az autópályákon és autótutakon. A törvény értelmében a külföldön vásárolt jármű forgalomba helyezését egy hónapon belül kezdeményezni kell. Ellenkező esetben az is elképzelhető, hogy a gépkocsit visszatartják, lefoglalják. A hazai gépjármű-kereskedők szerint az autóvásárlásnak ez a módja egyszerű adókerülés, amely már nem csak a felső kategóriás, hanem a középkategóriás gépkocsik piacát is elérte.

Ekkora számok mellett érthető a hatóság szigorú fellépése – de nézzük, mint mond erre egy hazai vállalkozó (mellesleg a Műszaki Egyetem MBA hallgatója):

„Sziasztok,

A képlet egyszerű, kis hazánkban az autót (is) luxusnak tartják, ezért piszkosul adóztatják, még az európai uniós gyakorlat ellenére is regisztrációs adót és tetemes ÁFA-t vernek a pórnépre.

Szemléletes pl. egy BMW 530i ára, (ez sajnos csak nálunk számít drága autónak):

nettó: 10 059 167

reg.adó: 2 230 000

bruttó ÁFA-val: 14 301 000 Ft, amiből az ÁFA ugye nem igényelhető vissza a polgárnak. A kettő közötti csekély 4 250 000 Ft, avagy a nettó ár 42%-a! sokak fantáziáját megmozgatta.

További móka, hogy Németországban, Szlovákiában az ÁFA visszaigényelhető bérautó esetén, külföldi cég megveszi és bérbe adja a magyar embernek, aki az unión belül már ott bérel autót, ahol akar (árak és szolgáltatások szabad áramlása).

A képet még tovább árnyalja, hogy a bérautó költsége 100%-ban elszámolható, ÁFA visszaigényelhető a germánoktól, nem áll cirka 10 M Ft az autóban és még számos kellemes költségoldali megelégedés vár."

Talán így árnyaltabb képet kapunk, miért is ügyeskednek a leleményes magyar autósok...

De maradjunk még az autósoknál! Levelem Szentirmay László barátom esszéjével zárom, aki szellemes stílusban vetette papírra elgondolkodtató véleményét, „Közútonállás” címmel. László engedélyével idézem sorait:

Tavaly 38 ezren haltak meg az európai utakon, ebből nálunk ezerháromszázan. Többségük a gyorsajtás és az alkohol miatt - köztük szép számmal azok az ártatlanok, akiknek vesztét a balesetet megúszó száguldozó részeg okozta. Az európai honatyák 2010-ig a felére szeretnék csökkenteni a halálos közúti balesetek számát, a magyar távlati közlekedéspolitiká viszont csak bő kétharmadára.

A rendőrség hatásosnak képzelt módon szokta felhívni a figyelmet az ellenőrzési kampányokra, ami körülbelül annyit ér, mint emancipációnak a nemzetközi nőnap. Az autós műsorokban, az újságokban előre bejelentik, hol lesz traffipax aznap vagy a hét egyes napjain. Ők azt hiszik, ez gondos megelőzés, a közvélemény szerint viszont nevetséges cinkosság, lényegében azt üzenve: „Őreg, itt vigyázz, mert lebukhatsz, egyébként pedig nyugodtan száguldozz és ihatsz is!”

Állandóan halljuk a rendőri vezetők és szóvivők siránkozó hangját: „pedig milyen kevés emberünk van, de mi magunkat nem kímélve néha a teljes szabad állományt kivezényeljük az utakra”. Hasonlóan pazarló megoldás, amikor tűző napon, esőben, hóban-fagyban rendőröket raknak ki a Lánchídhöz, az Oktogonhoz és más főbb kereszteződésekbe. Holott nem kellene mást tenni, mint kamerákat felszerelni a kritikus pontokon. Ezek rögzítenék

a szabálysértést, sőt a motoros rendőrök azonnal lefűlelhetnék a vétkeket. Máris nagyrészt megszüntetné a buszsávon való sunnyogás, a sorállók közé való bepofátlankodás, a tiloson való áthajtás. Több mint négy éve így normalizálódott a helyzet a Rákóczi úti buszsávban.

Tisztelt rendőrség! Ha kicsit módosítanák a jogszabályokat, kivenném gebinbe a közlekedés-ellenőrzési (főleg bírságolási) osztályukat! Kihelyeznék több száz kameratartó dobozt a városok és falvak legforgalmasabb pontjaira és az országutakra, éjszakánként pedig változtatnám a beléjük helyezett pár tucat kamerát. Vagyis senki nem tudná, hogy annál a doboznál „él-e” a felvevő.

Természetesen ehhez először felelős jogalkotásra lenne szükség, hogy megszigorítsák a büntetési tételeket. Mert - már bocsánat - röhögőgörcsöt kap a több tízmilliós merdzsó, BMW vagy luxusterepjáró vezetője, amikor a helyszínen megbüntetik 10 ezer forintra („kicsi huszár, kilóra megveszlek...”). Sokszor eleve egy húszezres bankó lapul a személyijében, ami legtöbbször „véletlenül kiesik” az ellenőrzéskor. Az eddigi hazai „csúcstartó”, akit tavaly októberben a 44-es főúton 248-cal kaptak el, 60 ezret fizetett, és 10 hónapra tiltották el a vezetéstől.

Talán ha 20 ezer forint lenne a helyszíni bírság alsó határa és 50-60 ezer lenne az átlagos büntetés, a komolyabb esetekben pedig egyből elvonnák a jogsit pár hónapra vagy akár egy évre, mindenki meggondolná, érdemes-e kockáztatni. Amíg azonban 5-6 ezer forint az átlagos helyszíni bírság, néha meg kell halnia valakinek, hogy bevonják a jogosítványt, s a büntetőpontrendszer úgy nevetséges, ahogy van, addig ne számítsanak komoly javulásra.

S ami ugyanilyen fontos: kedves „ombudszmanok”, most fogják be a szemüket! Más, nálunk régiebb és fejlettebb demokráciájú országokhoz hasonlóan azonnal be kéne vezetni a tulajdonosi felelősséget.

A tavaly lefotózott több mint félmillió gyorsajtó közel kétharmada megúszta a büntetést, mivel a hatóság első felszólítására, hogy „ön vezette-e a tulajdonában lévő járművet”, azt válaszolta: „nem én, hanem egy közvetlen hozzátartozóm, akire nem kívánok terhelő nyilatkozatot tenni”.

Hát ne kívánjon, de akkor ő fizesse ki a - valóban súlyossá váló - büntetést, és az ő jogsit vonják be!

Higgyék el, egy csapásra kevesebbet kellene koszorúra költenünk...

Maradt még pár érdekességem itthonról, de azt majd a „legközelebbi csomagba” rakom bele, és küldöm nektek szerető szívvel – Magyarországról! ■

Szabó Sándor
Budapest, 2007. június

GYÖNGYÖS IMRE

MAGYARNAK MÉG TÖBBET JELENT A VERS

Bevallották: az angol vers cikornya!
Nem is szükséges már az iskolában terhelni azzal nebulók fejét!
S Hunt mesterünk, ki koszorús poéta a New Zealand-i kies tartományban, csinos kis verssel beleegyezik.

Az angol történelemben a vers lényegtelen vagy másodrendű csak. A mi multunkban fontosabb szerep népbuzdításra nem jut semminek! Hatását már ismerték táltosok, regösök, igricek és lantosok. Mi más a vers, mint tiszta nyelvű, szép, sallangmentes, választékos beszéd? Ha lélekből jön és ha ihletett, egy nép sorsában vezérlő lehet!

A vers bennünk sokkal mélyebbre szánt, kiket magyar nyelv ápolat s éltetett. A bölcsőben pólyásként andalított nyelvünk mézédés dajka dallama, nyíló lelkünknek csöndes altatója. Az óvodában fujtuk már korán gyerekdalok játékos ritmusát. Csak később nyílt szívünk a szép magyarra, mit annyi régi verssel szűrt fülünkbe sok ó költőnk: magyar művészeink, nyelvünk megannyi finomművese.

Késő diákkorunk élménye volt: a vers a szellemünket átölelte s új eszmékkal új eszményt állított: magyarságunkat buzdította fel!

Vers nélkül még a hősi élet is csak fárasztó és véres szenvedés lett volna és aligha oly dicső, mint melyről sok, hős költőnk énekelt s a hangjaik, lám, bennünk zengenek! Emléküket hálánk őrizze meg!

SÓLYOM LÁSZLÓ LEVELE

FELELŐSSÉG VÁLLALÁS

Hungarian President László Sólyom has vetoed the awarding of an honour proposed by Prime Minister Ferenc Gyurcsány on former Prime Minister Gyula Horn, saying his role in crushing the 1956 anti-Soviet uprising was irreconcilable with constitutional values.

Horn was a member of paramilitary units that helped crush the uprising in 1956. Last year he told the German "Die Welt" newspaper that he had been upholding law and order because many criminals had been freed at the time of the uprising.

Prime Minister Gyurcsány recommended awarding Horn the highest civil honour, the grand cross, on his 75th birthday, for helping to ensure a peaceful transition to democracy and for preparing Hungary's entry to NATO and accession to the European Union.

In his letter to Prime Minister Gyurcsány declining the recommendation (printed here), President Sólyom points out that such honours are bestowed for the work of an entire life, further that the views which Gyula Horn has maintained and represented up to now about his role in the 1956 uprising, and thus about the uprising itself, are irreconcilable with the constitutional values of the Republic of Hungary.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ELNÖKE

Gyurcsány Ferenc
miniszterelnök úr részére

Országház
BUDAPEST

VII-2/2576-1/2007.

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Miniszterelnök Úr 2007. június 8-án a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztje polgári tagozata kitüntetés adományozására tett előterjesztést Horn Gyula volt miniszterelnök számára.

Tájékoztatom Miniszterelnök Urat, hogy az előterjesztést az alábbi indokok alapján nem írom alá, a kitüntetés adományozását megtagadom.

1. Az Alkotmánybíróság 2007. július 3-án kihirdetett 282/G/2006. számú határozata (ABh.) megállapította, hogy az állami kitüntetésre való érdemesség legfőbb mércéje a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendje. Az alkotmányos értékrend az Alkotmányban, mint normában megjelenő, illetve az Alkotmányból levezethető értékek összessége. Az ebbe az értékrendbe ütköző, vagy attól eltérő értékrend alapján való előterjesztés vagy adományozás ellentétes az Alkotmánnyal. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a köztársasági elnök kitüntetés-adományozási hatásköre tartalmi, érdemi döntési jogot foglal magában, amely kiterjed az alkotmányos értékrendbe ütköző kitüntetési előterjesztés teljesítésének meg-

tagadására is.

A köztársasági elnök ezzel tudja teljesíteni azt a köteletségét, hogy a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendjét a kitüntetési eljárásban érvényre juttassa.

2. Miniszterelnök Úr az előterjesztést Horn Gyula számos érdemével indokolja, a nyolcvanas évek közepétől a jelenkorig terjedő időből. Ezeket nem áll szándékomban vitatni. A kitüntetési előterjesztés vizsgálatát azonban nem lehet csupán az előterjesztésben megnevezett indokokra korlátozni, hiszen az erre szorítkozás nem biztosítaná, hogy a kitüntetés adományozása valóban összhangban legyen az alkotmányos értékrendjével. Vagyis a köztársasági elnöknek nem egyes elszigetelt érdemeket kell minősítenie, hanem arról kell gondoskodnia, hogy a kitüntetés adományozása ne sértse az Alkotmányos értékrendjét. A kitüntetési előterjesztés tartalmi vizsgálatának az Alkotmánybíróság szerint is része az előterjesztésben szereplő, kitüntetésre javasolt személy érdemességének a vizsgálata. Ennek során az államfő által alkalmazható alkotmányos mérce a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendje (Abh. III. 5. utolsó bekezdése). Különösen egy olyan magas kitüntetésnél, mint a Köztársasági Érdemrend nagykeresztje, szükséges ezért a kitüntetésre javasolt személy egész életútját mérlegelni. Magyar állampolgár kitüntetése esetében a kitüntetés alapjául szolgáló érdemek nagyságán kívül a felterjesztendő személy közéleti szerepének figyelembevételét egyébként a kitüntetési törvény az előterjesztő miniszterelnök számára is előírja.

GYURCSÁNY FERENC

3. Az 1956-os forradalom és szabadságharc célkitűzései – Magyarország függetlensége, a többpárti demokrácia, a jogállamiság és a szabadságjogok – mai Alkotmányunk alapértékei is. Az 1956-os forradalom tagadása a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendjének tagadása. A forradalmat eltipró Kádár-rendszer és a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendje viszont egymással össze nem egyeztethető. Ezt az Alkotmánybíróság is sokszor megállapította – legutóbb a kitüntetési Abh.-ban is, amikor kimondta, hogy a rendszerváltás előtti és a rendszerváltás utáni társadalmi berendezkedéshez kötődő alkotmányos értékrendek egymással össze nem egyeztethető értékrendet jelentenek. A forradalom ötvenedik évfordulóján tartott összes beszédemben figyelmeztettem arra, hogy nem lehet egyszerre Kádár örökösének és '56 örökösének lenni. Nem kaphatja meg Horn Gyula ugyanazt a kitüntetést, amelyet Király Béla megkapott.

4. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány értékrendjével ellentétes tevékenységnek értékelte a karhatalmi alakulatban való szolgálatot 1956-1957-ben (60/1994. (XII. 24.) AB határozat, ABH 1994. 355-356.). Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történelmi Hivatalról szóló 1994. évi XXII. törvény (Átvilágítási törvény) alapján létrehozott II. számú Bizottság 1997. augusztus 26. napján kelt határozatában megállapította, hogy Horn Gyula 1956-1957-ben karhatalmi alakulatban teljesített szolgálatot. A Bizottság ezért felszólította Horn Gyulát, hogy a határozat közlésétől számított 30 napon belül országgyűlési képviselői, valamint miniszterelnöki tisztségéről mondjon le. Mivel a miniszterelnök e felszólításnak nem tett eleget, a Bizottság a döntését nyilvánosságra hozta (Magyar Közlöny 1997. évi 93. száma). A Bizottság ugyanezen indokok alapján az 1999. január 20-án kelt határozatában ismételt megállapította Horn Gyula országgyűlési képviselő érintettségét (Magyar Közlöny 1999. évi 25. száma).

5. Horn Gyula a forradalom 50. évfordulója alkalmából azt nyilatkozta a Die Welt című napilapnak, hogy a felkeléssel együtt sok bűnöző került szabadságra, akik veszélyeztették a biztonságot. A pufajkás osztagban ő a törvényes rendet védte.

Az 56-os forradalom ilyen minősítése ellen már tavaly

decemberben, az 1956. december 8-i sortűz áldozataira emlékezve felemeltem szavam Salgótarjánban:

„1956-ban az volt az alapkérdés: forradalom, vagy ellenforradalom. Kádár rendszere arra épült, azon állt és bukott, hogy 56-ot ellenforradalomnak minősítette. S ma is egyértelműen le kell szögezünk, hogy nem lehet viszonylagossá tenni az elhatárolást. A forradalom szemszögéből a Kádár-rendszer keletkezése, megszilárdítása, s ezen belül a forradalom megtorlása nem tűrhet el semmiféle, sem jogi, sem erkölcsi igazolást. Salgótarjánban a helyi és a Budapestről hozott karhatalmisták, valamint a szovjet katonák lötték a fegyvertelen tömeget. Különösen fájó, hogy a forradalom ötvenedik évfordulóján a külföldön legismertebb magyar politikusok egyike azt tudatta a világgal, hogy a pufajkások csak a törvényes rendet védték – hiszen a bűnözőket kiengedték a börtönökből.

Nem lehet erről a nyilatkozatról hallgatni – nehogy beleegyezésnek tűnjön.

Vajon akik nem határolódnak el, lelkük mélyén valóban forradalomnak tartják-e 1956-ot? Hiszen így azt is lehetne mondani, hogy a törvényes rendet védték azok a bírák, akik az embereket szinte üzemszerűen ítélték halálra. Magam hallottam, hogy a Nagy Imre-per bírója is így nyilatkozott. Azt az ügynevezett törvényes rendet, amely még saját jogszabályai szerint is törvénytelenül működött, a forradalom és mai rendszerünk szemszögéből csakis elítélni és elvetni lehet.”

Horn Gyula karhatalmista volta 1956-ban, és különösen akkori szerepének értékelése és vállalása a forradalom ötvenedik évfordulóján 1956 értékeiről való állásfoglalás is. Egykori tette és mai állásfoglalása olyan alapvető ellentétben állnak a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendjével, hogy Miniszterelnök Úr előterjesztését Horn Gyulának az indokolásban felhozott érdemeire tekintettel sem teljesíthetem.

Budapest, 2007. július 4.

Üdvözlettel:

Sólyom László ■

HORN GYULA

Forrás:
www.keh.hu

READERS OF THE MAGYAR SZÓ PARTICULARLY LOOKED FORWARD TO THE MAGYAR SZÓ CHIEF EDITOR, PAUL SZENTIRMAY'S WRITINGS. ON THE 5TH ANNIVERSARY OF PAUL'S PASSING WE REMEMBER THE BULLETIN'S FOUNDER WITH AN EDITORIAL HE WROTE AT THE CLOSE OF THE MAGYAR MILLENNIUM. THE THOUGHTS AND SENTIMENTS EXPRESSED ARE JUST AS VALID TODAY.

IN MEMORIAM

PAUL SZENTIRMAY
23 MAY 1928 – 23 JULY 2002

MILLENNIUM SECRET

- PAUL SZENTIRMAY

Thanks be to God! – we too lived to see the millennium! While we've had less opportunities for the abundant celebration of our nation's survival, the blossoming of our mother tongue and the richness of our folk heritage, the message of the millennium reached us too when the millennium flag - in part on behalf of New Zealanders - was presented to us late last year. Maybe we would have participated in remembering and in celebrating more enthusiastically over the past year if we, as individuals and as a community, didn't feel quite so much like an emaciated, "thousand year-old" old man, who has time for nothing but his own problems and perhaps for judging others' weaknesses and failures.

At the same time it's true, nothing became of the New Zealand Hungarians' zealous Magyar Millennium Project, the small decorative Wellington-based garden with the kopjafa and Székely gate. Similarly, other centres of New Zealand Hungarians were not able to bring their millennium plans to fruition either. It's possible a Hungarian memorial will still come to be sometime, but that can now only happen in the new millennium because the current one ends this Saint Stephen's Day, on 20 August.

It would, however, be a pity if this prestigious anniversary of ours passed without our paying heed to the very essence of it. And the essence of it is none other than unravelling the secret of a long life. What is the secret behind the people's, or a nation's story of survival?

No doubt everyone has a different idea about this. The editor of the Magyar Szó defines it in these simple words: wanting to live.

While these words express a particular concept, I deliberately use it in preference to "having the will to live", as the secret to the success lies behind the meaning of each part: "to want" and "to live".

He who does not acknowledge his environment or that he is part of the ever-mortal great universe is always at a loss with the things happening around him. He who does not understand the reality of the tree of life, its roots and its branches, in other words the family, the community and the nation, doesn't have a life - he is but a withering cell of society. Crucially important in wanting to live is the living - the continuity, the continuation, the fruits and the future. But then these few figurative words should not blur the testimony of the millennium year. Let's put into plain English what wanting to live means for us, the New Zealand Hungarian community.

First of all, it means we always remain conscious, that while fate cast us into a different land, we can not deny our "national belonging". If we attempted to, then we'd experience something similar to those who may want to change their blood type for quite explicable and practical reasons. So let's therefore want to be what we were born to be. Let it not matter that there are Hungarians who want to be world citizens, who are ashamed of their different ethnic "national belonging" and so deny it, or who regard honouring national heritage as chauvinism.

Fortunately most of us stayed good Hungarians in our home away from home. And if it seems we are few in number, we shouldn't become discouraged - we have managed to preserve the vital elements. The vital element of bread is leaven. Let us want to remain the leaven of Hungarian-ness here, even if there are only about 2000 of us, altogether only 0.013% of all Hungarians.

How, then, do Hungarians stay Hungarian? Just as our ancestors did over a thousand years. If we take note, we can see their life-blood consisted of the very thing that couldn't be taken away from them. And this, in spite of the all the trials, the seemingly incomprehensible effects of marauding over the years which resulted in periods of bare subsistence. They couldn't take away their inheritance of which they could be proud, their values which they preserved, nor the treasures of their traditions which they often had to hide but which – like the Holy Crown – held a place of honour in their hearts.

By giving credence to needing each other, Hungary's representatives proclaim that their ten million need us, the five million spread throughout the world. The Hungarians' tree of life needs strength in its branches, so that small Hungary has patrons, representatives and advocates in every part of the world.

Just as the members of our family, our friends and our fellow-beings who stayed back in Hungary, take on all that goes with rebuilding the country, making it competitive. They may complain, but they take it on. We can't even complain, because our sacrifices serve to pay our dues for another country.

The Magyar Szó's colleagues and correspondents grew closer to the readers over the past 12 months. The many written and oral acknowledgments give testimony to that. With the impending renewal of annual subscriptions, the editor again thanks the bulletin's colleagues for their willing and unpaid sacrifice and asks readers that they continue to support the Magyar Szó. Support it so that it can be a connecting link between Hungary and our readers and between our readers and every New Zealand Hungarian!

[Editorial from the 2001 June issue (no. 64) of the Magyar Szó]

A MAGYAR SZÓ EGYKORI ALAPÍTÓJA ÉS FŐSZERKESZTŐJE SZENTIRMAY PÁL, VAGY AHOGYAN LEGTÖBBEN ISMERTÉK, PALI ÍRÁSAIT NAGYON KEDVELTÉK A LAP OLVASÓI. HALÁLA KÖZELGŐ 5-IK ÉVFORDULÓJÁRA ÚJRA LEKÖZÖLJÜK A MAGYAR MILLENNIUM BEFEJEZÉSÉRE ÍRT VEZÉRCIKKÉT. AKÁR TEGNAP IS ÍRHATTA VOLNA...

IN MEMORIAM

SZENTIRMAY PÁL
1928. MÁJUS 23. – 2002. JULIUS 23.

MILLENNIUM TITKA

- SZENTIRMAY PÁL ÍRÁSA

Istennek hála, a millenniumi évet is megértük, s bár nekünk kevesebb alkalmunk volt, hogy népünkkel egybefonódva, önfeledten ünnepeljük nemzetünk fennmaradását, népi örökségünk gazdagságát, anyanyelvünk virágzását, hozzánk is eljutott a millennium üzenete az új-zélandiaknak is szóló millenniumi zászló bemutatásával. Talán lelkesebben vettünk volna részt az elmúlt év során a megemlékezésben és az ünneplésben, ha mi – egyének és közösségek - nem éreznénk magunkat úgy, mint egy magába roskadt „ezeréves” aggastyán, akinek nincs ideje másra, mint ön-maga bajaira, vagy legfeljebb mások elégtelenségének és sikertelenségének bírálására.

Igaz, az új-zélandi magyarság annyira szorgalmazott Magyar Millenniumi Projektjéből, a díszes wellingtoni kertescskéből, kopjafával és székyel kapuval egyetemben se lett semmi, mint ahogy más új-zélandi magyar központok se tudták megvalósítani millenniumi terveiket. Lehet, hogy valamikor mégis megvalósul majd valahol egy magyar emlékmű, de az már csak az új millenniumban lehet, mert a jelenlegi Szent István napján, augusztus 20-án befejeződik.

Kár lenne azonban, ha úgy múlna el ez a kiváltságos évfordulónk, hogy oda ne figyelnének a lényegre. A lényeg pedig nem más, mint a hosszú élet titkának megfejtése. Mi a titka egy nép, egy nemzet hosszú történelmi életének?

Mindenki másként fogalmazná ezt meg. A Magyar Szó szerkesztője két szóban így fejezi ki: élni akarás. Bár a két szó egy fogalmat fejez ki, nyelvünk nem úgy írja, hogy „élniakarás”, hanem két szóban, mert mindkettő fontos a titok megfejtésében: „élni” és „akarni”.

Aki nem vesz tudomást környezetéről és arról, hogy minden halandó a nagy univerzum része, az mindig értetlenül néz a körülötte történő dolgokra. Aki nem érti az élet fájának valóságát, hogy annak gyökerei és ágai vannak, név szerint a család, a közösség és a nemzet, annak nincs élete, az csak a társadalom egy elhalt sejtje. Ami döntő fontosságú az élni akarásban, az ennek a kifejezésnek második szava, nem más, mint az, hogy élni is akarni kell. Akarni kell a folyamatosságot, a folytatást, az eredményt és a jövőt.

De ezen rövid paragrafus képletes szavai ne homályosítsák el a millenniumi év tanúságát. Mondjuk meg magyarul, hogy mit jelent az élni akarás a mi új-zélandi magyar közösségünk számára.

Elsősorban azt, hogy mindig tudatában kell maradunk annak, hogy bár sorsunk más országba röpitett bennünket, nem tagadhatjuk meg nemzeti hovatartozásunkat. Ha megpróbálnánk, úgy járnánk, mint az, talán megmagyarázható és praktikus okokból vércsoportját akarná megváltoztatni. Akarjunk hát azok lenni, akiknek születünk. Ne számíton az se, hogy vannak magyarok, akik világpolgárok akarnak lenni, mások etnikai hová tartozásukat szégyellik és megtagadják, vagy a nemzet örökségének megbecsülését sovinizmusnak minősítik.

Szerencsére legtöbbünk idegenben is jó magyar maradt, s ha az a benyomásunk támadt, hogy „kevesen vagyunk”, ne bátortalanodjunk el, mert ami életető, azt sikeresen megőriztük. A kenyér életetője a kovász. Akarjunk az itteni magyarság kovászának maradni, még akkor is, ha hozzávetőleg csak kétezren vagyunk és ez mindössze 0.013 százaléka az összmagyarságnak.

Hogyan marad a magyar magyarnak?

Úgy, ahogy ezer éven keresztül őseink tették. Ha megfigyeljük, az eltette őket, hogy a megpróbáltatások, de még az értelmetlennek látszó, kismizmiztségben tengetett évek során is volt, amit meg tudtak maguknak tartani. Örökség, amire büszkék lehetnek, értékek, melyeket átmentettek, hagyományaik kincsei, melyet sokszor rejtetni kellett, de mint a Szent Korona, mindig becses helyet kapott lelkükben.

Úgy, hogy hitelt adunk annak, hogy szükségünk van egymásra. Óhazánk képviselői azt üzenték, hogy a tízmilliónak szüksége van a világban szétszóródott ötmillióra. Arra, hogy egy ággal terebélyesebb lehessen a magyarok életfája, hogy a kis Magyarországnak a világ minden táján legyen védnöke, képviselője és prókátora.

Úgy, ahogy otthonmaradt családjaink tagjai, barátaink és feleink vállalják azt, amivel az ország újraépítése és versenyképessége jár, ha panaszszóval is, de vállalják az áldozatot. Nekünk még panaszkodnunk sem lehet, mert mi más ország követeléseinek hozzuk meg áldozatainkat.

Az elmúlt 12 hónap alatt a Magyar Szó munkatársai és levelezői közelebb kerültek lapunk olvasóihoz. Erről tanúskodik a sok írott és szóbeli elismerés. Most, az új előfizetési év előtt a szerkesztő még egyszer köszöni lapunk munkásai önkéntes és meg nem fizetett áldozatát és kéri az olvasót, hogy továbbra is támogassa a Magyar Szót, hogy összekötő kapocs lehessen hazánk és az olvasó, valamint az olvasó és minden új-zélandi magyar között.

[A 2001. júniusi Magyar Szó (64-ik számban) megjelent vezércikk]

Volt emberek.
Ha nincsenek is, vannak még.
Csodák.
Nem téve semmit, nem akarva
semmit,
hatnak tovább.

(Kosztolányi Dezső)

CONSULAR

NEWS

KONZULI KÖZLEMÉNY

I WOULD LIKE TO DRAW YOUR ATTENTION TO THE FOLLOWING FACTS REGARDING HUNGARIAN PASSPORTS AND CITIZENSHIP APPLICATIONS:

- Our Hungarian passports are evidence of our Hungarian citizenship. That's why it is important to submit your passport renewal application before your passport expires. If you are planning to travel using your Hungarian passport, it is advisable to submit your renewal application 6 months prior.

- Only the Ministry of the Interior in Budapest can issue Hungarian passports. If yours is a first-time application, which requires submitting a citizenship application, you will need to lodge your application through the Consul responsible for the area you live in. The Consul sends your application to the Embassy in Canberra, who send it on to Budapest. Your new passport and documents are sent from Budapest to the Embassy, then directly to you. On average the process takes about a year and costs anywhere from about NZ\$500 to NZ\$1500, depending on the complexity of your application.

- The Hungarian authorities now require all original New Zealand documents to be authenticated. Birth, marriage and death certificates issued in New Zealand require Apostille Certification before they can be registered in Hungary. Original documents bearing the round seal of the Registrar of Births, Deaths and Marriages (or the Registrar-General), can be sent straight to the Authentication Unit, Department of Internal Affairs, PO Box 805, Wellington 6140. It costs \$40 per document (although ask them about authenticating several documents at once) and they require a stamped, self-addressed A4 envelope. Older documents that do not have either of the seals must be notarised first, or in fact a cheaper option if you have a VISA or Mastercard is to order new certificates (\$26 each) from Births, Deaths and Marriages on 0800 22 52 52 and ask that they be sent directly to the Authentication Unit for an Apostille Certificate before being sent to you.

Other documents, such as divorce decrees must be notarised by a Notary Public.

You can obtain further details about certification procedures from the Births, Deaths and Marriages website www.bdm.govt.nz or from the toll free (with New Zealand) number 0800 22 52 52.

- Applications for passport renewals where the passport has already expired are treated the same as first-time applications. In other words you are required to lodge your application through your Consulate and submit a citizenship application as well as your original Hungarian registration documents. While it is cheaper than a first-time application, it costs more and takes longer than a straightforward passport renewal.

- The processing of renewing still valid passports, that is obtaining new ones, may be as short as 3 months. Such applications are also lodged through your Consulate to the Embassy. However, if you are in Budapest and have enough time (3-4 weeks), you can submit your renewal application in person. If you are doing this and have a New Zealand residency or other such permit in your old passport, it is important that you have your permit transferred to your new passport at a New Zealand Embassy (e.g. in Berlin) before returning, otherwise you will not be let back into New Zealand.

OLVASÓINK FIGYELMÉBE AJÁNLOM A KÖVETKEZŐ ÚTLEVLÉRE ÉS ÁLLAMPOLGÁRSÁGRA VONATKOZÓ TÉNYEKET:

- Magyar útlevelük igazolja magyar állampolgárságukat. Ezért fontos, hogy az útlevél lejártá előtt nyújtsák be kérvényüket új útlevélre. Amennyiben utazni terveznek, ajánlatos hat hónappal előtte beadni lejárandó útlevelük meghosszabbításának (mármint az új útlevél) kérvényét.

- Kizárólag a Belügyminisztérium adhat ki útlevelet Budapesten. Ha az első útlevelét igényli, az magyar állampolgársági vizsgálattal is jár, és azt az illetékes konzulátuson keresztül kell benyújtania. A konzul küldi kérvényét Canberrába a Nagykövetségre, ahonnan diplomáciai futárral küldik Budapestre. Az új útleveleket és anyakönyvkivonatokat Budapestről a Nagykövetségre küldik, ahonnan közvetlen a kérelmezőnek juttatják el. Arra számítson, hogy az eljárás átlagosan körülbelül egy évig eltart és az ára NZ\$500 és NZ\$1500 között lesz, a kérvény bonyolultságától függően.

- Magyarországon nem rég bevezették, hogy új-zélandi anyakönyvkivonatokat és egyéb dokumentumokat csak úgy fogadnak el, ha hivatalosan felülhitelesítették. Jelenleg minden új-zélandi születési, házassági és halotti anyakönyvkivonatára Apostille felülhitelesítést kell szerezní. Amennyiben az eredeti az Anyakönyvvezető pecsétjével el van látva, el lehet küldeni az Authentication Unit-hez, a Department of Internal Affairs, PO Box 805, Wellington 6140 címen. Darabonként 40,- NZD, (bár érdeklődj meg, hogy egyszerre többet mennyiért vállalnak), és mellékelni kell egy felbélyegzett, címzett A4-es borítékot. Ha a pecsét hiányában kénytelen új anyakönyvkivonatokat beszerezni és VISA vagy Mastercard hitelkártyával rendelkezik, a 0800 22 52 52 telefonszámon is megrendelheti és kérheti, hogy az új anyakönyvkivonatot (26,- NZD) küldjék közvetlenül az Authentication Unit-nek, és tegyenek rá Apostille felülhitelesítést (40,- NZD), mielőtt elküldik.

Egyéb dokumentumokat, például házasság felbontó nyilatkozatokat viszont közjegyző pecsétjével kell felülhitelesíttetni.

Bővebb információt az eljárásról a www.bdm.govt.nz honlapon talál, vagy a 0800 22 52 52 (Új-Zélandon belüli) telefon számon szerezhethet.

- A már lejárt magyar útlevél ugyanabban a kategóriában tartozik, mint az első útlevél kérvényezése. Magyarul, a konzulátuson keresztül kell felterjeszteni, állampolgársági vizsgálatot is újra kell kérvényezni, valamint az eredeti magyar anyakönyvkivonatokat is be kell nyújtani. Bár jóval olcsóbb, mint az első útlevél felterjesztése, drágább és hosszabban eltart, mint a még érvényes útlevél megújítása.

- A még érvényes útlevél meghosszabbítása, illetve az új útlevél megszerzése legjobb esetben három hónapig tart. Új-Zélandból ugyanúgy a konzulátuson keresztül kell felterjeszteni. Viszont személyesen is benyújtható Budapesten, ha elegendő idővel (3-4 héttel) rendelkezik. Azonban fontos tudni, hogy ilyenkor, amennyiben a régi útlevelében új-zélandi letelepedési, vagy egyéb engedéllyel rendelkezik, azt visszajövele előtt egy Új-Zélandi Nagykövetségen (például Berlinben) át kell telepíttetni az új útlevélbe, egyébként nem engednek vissza Új-Zélandba.

MAGYAR MILLENNIUM PARK

At its Annual General Meeting, the Magyar Millennium Park (Hungarian Garden) Trust welcomed two new Trustees to the board, Zsiga Bakos and Steve Fejős, with Steven (István) Szirányi having tendered his resignation earlier in the year. Steven's contribution to the Trust's work has been invaluable: the Trust remains indebted to him for his dedication and for giving so freely of his time and expertise.

The Trust concluded an eventful year, the highlight being the 50th anniversary of the Hungarian Revolution. The Trustees decided to time the unveiling of the improvements to the Park with a special event on 23 October 2006. Supporters, dignitaries, donors, sponsors and contractors were invited to a special ceremony which commemorated the 1956 anniversary at the Hungarian Garden, followed by light refreshments at the National Library of New Zealand. Some 150-200 people attended. Commemorative wreaths were laid by the Hon Marion Hobbs on behalf of the New Zealand Government, Honorary Consul Klára Szentirmay on behalf of the Republic of Hungary and István Szirányi on behalf of the Trust and the New Zealand Hungarian community.

The improvements to the Park included lighting for the kopjafa and Székely kapu, an irrigation system, replanting of some trees and plants, and the laying of new pavers. Part of the lawn was also replaced and the kopjafa and kapu were cleaned and re-oiled as part of on-going maintenance. Sixty-five new pavers were laid bringing the total number of pavers to 253.

The Trustees were grateful to be able to secure funding from Trust House, Lion Foundation, and Southern Trust, each of whom gave generously to help fund the upgrade. The money awarded by Southern Trust is earmarked for installation of a flag-pole, time-capsule and noticeboard, which has been deferred until later this year.

In the meantime the Trust has been able to make arrangements for smaller shipments of new pavers in the future. Anyone interested in ordering a paver should contact one of the Trustees or the Editor.

MMP Trust (Klára Szentirmay (president), Thiam Ch'ng Szentirmay (secretary/treasurer), Peter Stipkovits, Zsiga Bakos, Steve Fejős)

23 October 2006 50th Anniversary Commemoration

Yantra to Mahana

Years of work, tonnes of steel and countless phone calls and e-mails went into the massive new addition to the Woollaston Estates art landscape, unveiled in late November 2006. Naomi Mitchell (The Nelson Mail) spoke with the artist, Marte Szirmay, about her vision for the work.

The monumental sculpture at the entrance to Woollaston Estates is permanently connected with the

MARTE SZIRMAY'S MONUMENTAL FEAT

land, in more ways than one. Firstly, the 7.5m-high steel sculpture is aligned so Mt Arthur can be seen through the cross point, serving as a constant reminder of the importance of the surrounding landscape. Secondly, the sheer logistics required to shift the 45-tonne work into place means it won't be moving anywhere in a hurry.

Hungarian-born Marte Szirmay was commissioned by Woollaston Estates to create a sculpture to stand at the entrance to the winery. "Yantra to Mahana", the result of almost two years' work, was officially unveiled by Prime Minister Helen Clark on 23 November 2006. The work, which incorporates Buddhist and Christian symbolism, is designed to pay homage to the southern mountains, specifically Mt Arthur (Wharepapa), by acting as a "marker" or a "sight line" from Mahana to the mountain.

"It is an interlocking matrix of geometric forms, whose primary function is to focus one's spiritual and mental energies - a meditation tool." Marte describes the work as a large upright cross which "grasps or shelters" the triangular centre or heart. "The repeating four armed crosses represent the four elements of earth, air, fire and water as well as the fundamental aspects of the human psyche - thought, emotion, intuition and the senses."

Marte, who lives in Auckland, came to Nelson at the "crucial moments" in the sculpture's development and was in regular telephone contact with Mike Newman, the Motueka construction engineer who helped work on the project. The work was made from cor-ten steel imported from Germany and was constructed at the winery, then moved to the entrance by two large cranes.

Marte says she wanted to use steel because of its high iron content, and its connection with the iron used to carry oxygen in blood. The steel is also made up of cobalt and nickel, both transient metals, which can produce a magnetic field. The work will turn orange as the steel oxidises over time, something Marte believes will enhance the work's appearance.

Yantra to Mahana joins a significant collection of art at the winery. Philip Woollaston, son of acclaimed New Zealand artist Toss Woollaston, says the art and wine combination is designed to provide an "aesthetic" experience for visitors. "It's not just about having good wine, it is about having good wine in a beautiful environment."

[Based on an article that appeared in The Nelson Mail.] ■

Marte Szirmay in her studio in Auckland

LÁNCZY PAULI, AZAZ
KORNDÖRFER PÁL, ILLETVE
KOLTAI PÁL, DE SOKAN
INKÁBB ROSSZCSONT
PALKÓ-KÉNT ISMERTÜK,
79-İK ÉVÉBEN MOST JÚNIUS
11-ÉN HUNYT EL. AZ
ELMÚLT HETEK ALATT
SZOKÁSOS LELKESEDÉSÉVEL
ÉS SEGTŐ SZÁNDÉKÁVAL
KÉSZÍTETT EGY-KÉT
DARABOT A JÚNIUSI
MAGYAR SZÓ-BAN.

Halála előtt három héttel küldte el nekem az alábbi írást. Ragaszkodott hozzá, hogy bele ne ollózzak. Így tehát következzen:

PÉTER PÁL június 29.

Az osztrák Nikolaus Korndörfer csipőficamos feleségének Ocsenda Erzsébetnek Szatmárnémetin (ma Satu Mare - Románia) fia született 1900. június 29-én Péter Pálkor. Magyarországon 1946-ig Péter Pál piros betűs ünnep volt. E napon istentisztelet után a vidékiek kimentek a szántóföldekre ahol a gabonát az egyházi ember megáldotta, megszentelte, s másnap országsherte kezdődött az aratás.

Ugyancsak szokás volt, s ma is van, hogy az elsőszülött gyermek az édesapa, vagy édesanya keresztnévét kapja. De hát Szatmárnémetin nem így történt 1900-ban. Így került az anyakönyvi beírás: Korndörfer Pál fiúgyermek.

Dr. Garami László: "Rejtvényfejtők új nagy lexikona" 900 magyar férfinév: Aba, Ali-tól Szilveszter, Sztaniszláv-ig; és 914 nőnevet: Ada, Bea-tól Pasztorella, Szemirámisz-ig sorol fel.

A múlt század 30-as - 40-es éveiben Szegeden, majd Csongrádon gimnáziumot végző, majd szemináriumos évek után a váci püspökség titkáriaként dolgozó Pál az 1956. októberi forradalom után jövőjét Klára nevű feleséggel New Zealandon, Wellingtonban kezdte. Itt született első gyermekük, aki szintén Klára nevet kapott.

Hentes, állami tisztviselő, tanár, egyetemi professzor, orvos, fényképész, taxitulaidonos, magánvállalkozó, üzletember, hivatásos könyvvizsgáló, énekesnő, képviselő, riporter, és más egyéb dolgozók magyar származásúak. De a new zealandi Nemzeti Könyvtár helyettes könyvtárosaként nyugdíjba menő Szentirmay Pál csak egy volt.

Szerkesztette, kivitelezte postázta az egyetlen magyar kéthavonta megjelenő MAGYAR SZÓ-t, megalapította a new zealandi könyvtárosok egyesületét, megszervezte az évente rendszeressé váló EURO FESZTIVÁLT, elvállalta és ellátta a tiszteletbeli magyar főkonzuli teendőket és megalapította a wellingtoni konzuli egyesületet.

Eredményeit az idelátogató Köztársasági Elnök Göncz Árpád, kopjafaavatáskor, a Magyar Köztársaság Elnöki Aranyérem átadásával, majd a magyar parlament elnöke Szili Katalin ittjártakor a Magyar Köztársaság Tisztiakérdése érdemrendet adta át posztumusként az özvegy feleségnek, Thiamnek. De New Zealand is megemlékezett kedveltjéről "The Order of Merit" odaítélését a főkor-

mányzótól. Mindkét lánya gyönyörűen beszél magyarul - pedig wellingtoni születésűek. A 70-ik születésnap vacsorán Edit a szoptatós kismama, spontán kreált köszöntője megnevesítette apja, anyja, Osváth Lily, s az én szemem is. Unokái Zsófi és Gábor is beszélnek, írnak, olvasnak magyarul. Wellingtoni születésű Klára, tanárnői diplomával az Onslow Kollégiumban tanít magyarnyelvet esti tanfolyamon. Emellett anya, feleség, tb. magyar konzul, szerkeszti a Magyar Szót, a wellingtoni város által támogatott Molesworth street-i, Erdélyben faragott székelykapus Magyar Millennium Park tröszt elnöke, caregiver, viszi/hozza apóst, anyóst, édesanyját a kórházba, engem reggelente ellenőriz telefonon, segít vásárolnom, lehordja dolgaim a garázból 28 lépcsőn a házamba. Édesapjával, s férjével - Paul Hellyer-rel utoljára 2002. június 29-én tartottunk névnapot a "Backbencher" hotelben, s ittuk a legdrágább magyar borom, mivel 15 dollárt számoltak fel a saját bor dugó kihúzásáért!

S ez az aotearoai nagy magyar 2002. július 23-án 74 évesen hunyta le szemeit örökre.

A conversio sancti Pauli, azaz „Szent Pál megtérése” (megfordulása) napjának nevezi január 25-ét. Szent Pál pedig nem más, mint a zsidóból kereszténnyé vált Pál apostol.

Eredeti héber neve Saul(us) volt, míg damaszkuszi útján meg nem jelent neki a feltámadott Krisztus, s ettől fogva a nevét is Saulus-ról Paulis-ra változtatta, s Rómában, 64-ben vértanúhalált halt. Paulusból az „us” elhagyásával lett Paul, majd Pál. De a Paulus is megmaradt, s Pálos alakban vezetéknevévé vált, s a Palkó, sőt a Palló és a Pósa családnév sem más mint a Pál becéző változatának származéka.

Helynevek Pálfiszeg, Páli, Pálháza, Hosszúpályi, s Monostorpályi neve Pauli volt eredetileg, sőt a Szabadka melletti szerb Palicsi tó is Paly (Pali) volt, s a betelepülő szlávok változtatták Palicscsá.

Íme néhány híres vagy ismert Pál nevű férfi: Lőcsei Pál; Esterházy Pál; Szinyei Merse Pál; Paolo Ucello; Paul Signac; Paul Cézanne; Paul Verlaine; Paul Gauguin; Paul Éluard; Paul Delvaux; Pablo Picasso, Ányos Pál; Felsőbüki Nagy Pál; Vásárhelyi Pál; Szemere Pál; Vasvári Pál; Gyulai Pál; Casals Pablo; Szabó Pál; Gulyás Pál; Granasztói Pál; Paul Valéry; Paul Klee; Paul Géraldy; Pablo Neruda; és Paul Celan.

Éljenek hát a Pálok, a Palik, Paják, a Palkók, a Potyik tízezer évig, ahogy a kínai köszöntés mondja. ■

Pílaszanovich Irén nyomán...
Paul Lánczy

Petőfi Sándor:

PATÓ PÁL ÚR

Mint elátkozott királyfi
Túl az Óperencián,
Él magában falujában
Pató Pál úr mogorván.
Be más lenne itt az élet.
Ha egy ifjú feleség...
Közbevágott Pató Pál úr:
"Ej, ráérünk arra még!"

Roskadófélben van a ház,
Hámlik le a vakolat,
S a szél egy darab földellel
Már tudj' isten hol szalad;
Javítsuk ki, mert maholnap
Pallásról néz be az ég...
Közbevágott Pató Pál úr:
"Ej, ráérünk arra még!"

Pusztá a kert, e helyett a
Szántóföld szépen virít,
Termi bőven a pipacsnak
Mindenféle nemeit.
Mit henyél az a sok béres?
Mit henyélnek az ekék?
Közbevágott Pató Pál úr:
"Ej, ráérünk arra még!"

Hát a mente, hát a nadrág,
Úgy megritkult, olyan ó,
Hogy szunyoghálóknak is már
Csak szükségből volna jó;
Híni kell csak a szabót, a
Posztó meg van véve rég...
Közbevágott Pató Pál úr:
"Ej, ráérünk arra még!"

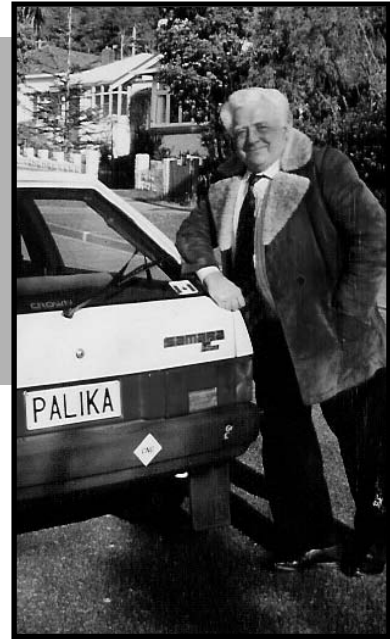
Életét így teszi átál;
Bár apái nékie
Mindent oly bőven hagyának,
Soha sincsen semmije.
De ez nem az ő hibája;
Ő magyarnak születék,
S hazájában ősi jelszó:
"Ej, ráérünk arra még!"

Pest, 1847. november

PAUL LÁNCZY (KORNDÖRFER, KOLTAI)
BUDAPEST, 27 OCTOBER 1928 – WELLINGTON, 11 JUNE 2007

PAUL LÁNCZY, BORN PAUL KORNDÖRFER IN BUDAPEST ON 27 OCTOBER 1928, WAS A LONG-TIME SUPPORTER OF AND CONTRIBUTOR TO THE MAGYAR SZÓ. HE PASSED AWAY ON 11 JUNE 2007, AND IN THE WEEKS BEFORE, IN SPITE OF THE STRUGGLE WITH HIS ILL-HEALTH, HE MADE SURE OF HIS CONTINUED SUPPORT IN WRITING TWO PIECES AND TYPING IN A POEM FOR THIS, THE JUNE ISSUE. HIS HUMOUR AND ENDLESS SOURCE OF INTERESTING FACTS WILL BE SORELY MISSED BY READERS AND ESPECIALLY BY THE EDITOR.

AS IF HE HAD A 6TH SENSE ABOUT THE IMPENDING END, PAUL RECENTLY WROTE THE PIECE BELOW DESCRIBING HIS CHILDHOOD YEARS IN THE 9TH DISTRICT OF BUDAPEST.

FARAMUCI ÉGYVELEG

- EGY FERENCVÁROSI IX. KERÜLETI GYEREK ÉVEI

DRÁGÁIM, -- kedves rokonok, barátok és ismerősök.

Írhatnám "kalandozások"-nak is, merthogy már a bekezdésnél is rájöttem, hogy az ősök 'ismerősök', meg hogy a FARAMUCI, az nem a Pécelen lakó Muci unokahúgom hátsórésze! Pécel az 27 km-re van Budapeستől Rákoscsaba és Gödöllő között. A 27-ről jut eszembe, hogy az 1870-es években Maglódon született, púpos testhibás, alacsony, törékeny, anyai nagymamám október 27-én, s a vukovári Benkovits Tádé Gyulának lett a felesége. Első gyermekük Béla 1902-ben, Irén néném 1903. december 31., Irma lányuk 1905. március 5., édesanyám Margit 1906. december 24. és a ma is élő legfiatalabb lányuk a múlt [márciusi] hónap 12-én töltötte be a 98. évét.

Nagyszüleim a budapesti VII kerületi Csikágóban, a Verseny utca 18-ban egy kétlépcsős lejárással üzemeltették a kávémérésüket. Már reggel 6-kor az Aréna úti postakocsi istállók dolgozói ugrottak be egy féldeci pálinkára, vagy kevertre. Később 8 óra körül hosszú zöldszínű lófogatú postakocsik álltak a Keleti pu. kőfalánál, szembe a csehóval, s a postások ették a friss vajaskiflivel a forró tejeskávét. Kis tejeskannákkal az utca lakói is jöttek, vették az öt deci, vagy liter tejet, friss kenyeret. Kenyér, szalámi, sajt, péksütemény, görögdinnye mind várta a közönség kiszolgálását. Naponta jött stráfkokcival a jeges és vállán levő zsákon hozta le a kért darab jeget, s tette be a pléhvel kibélelt nagy fa telázsiba, s így lehetett egy szelet hideg dinnyét, vagy friss tejet venni.

A Verseny utca 14-ben volt a DUNAKEKSZ (a kekszek Rexel!) ostaygár. Gyakran itt vett anyám 50 fillérért egy nagy kb. 70x70 átmérőjű cellofánzsák nápolyi törmelékkel, s így lett kis hasam a koporsója sok csokoládés, vaníliás, mogyorós nápolyi darabkáknak. Hat éves koromtól a Knézich utca 5-7. szám alatti Margit Intézetbe jártam óvodába, majd ministrálni. Mi a szemben levő 4. számú földszintes villany nélküli, az udvaron egy vízcappal és egy szennyacsatornával tizenkét család lakását három WC szolgáltató házban laktunk. Reggelente 6 órakor a tisztelendő nővéreknek volt szentmise. Háromnegyedétkor az alagsorban levő zárdai konyhán kaptam reggelit, s 7 órakor ismét ministráltam a gimnazista lányok miséjén. Tizenkét perccel 8 előtt hazaértem, s mikor a második 8 órát jelző csöngő szólt a zárdában, akkor engedett át anyám az elemibe. (Szóval pontosan be voltam osztályozva!) Du. 1 órakor

ebédeltem, majd gyakoroltam a hegedűmön: hétfőn, szerdán és pénteken a Knézich utcai Polgári Fiúiskolába jártam 3-tól 4-ig hegedűórára, kedden és csütörtökön 5-től 6-ig a Mária Terézia téri iskolába gyógytornára. Májusban és októberben ministráltam az esti litániákon. A zárdai tandíj fiúknak havi 2 pengő 50 fillér volt. De én ezt megkerestem a ministrálással 1939-ig a 4-ik elemi osztály végéig.

Apród voltam a 407-es „Jelky András” IX kerületi, Erkel utcai pincehelyiséget bérelő cserkészcsapatban. Velük mentem egy nyári táborba Balatonakarattyára. A Bakáts téri egyházközséggel két alkalommal nyaraltam Balatonzamárdiban, s néhány évvel később Balatonyörökön. Apám munkahelye szerint két éven át elfogadtak 1-1 hétre a Pilisvörösvár és Piliscsaba közötti Klotild Liget-i MÁV nyaralóba. Ott hallottam 1942-ben ezt az anekdotát:

Az esztergomi vonat egyik kupéjában ült egy csinos mama, a még csinosabb lányával, s egy német tisztel. Pilisvörösváron felszállt a kupéba egy piliscsabai táborba menő katona. A vonat Vörösvár után betért a hosszú alagútba. Ekkor hangzott el egy cuppantás, s egy pofonszerű csattanás. Erre a mama ezt gondolta: valamelyik katona megcsókolta a lányomat, s kapott egy pofont. A csinos lányka így: valamelyik katona megcsókolta a mamát, s kapott egy pofont. A német tiszt így morfondírozott: ez a magyar baka megcsókolta a leányzót, s én kaptam a pofont. Mire a tizedes: cuppantottam egyet, aztán jól szájon vágтам a németet. Hát igen. Ennek a viccnek is borotválkozásia kellene 65 év után!

Korábban édesanyám elvitt a Bajza utcai GYERMEKLELEKTANI INTÉZETBE. Nos, ott egy órán keresztül kellett különböző szellemi, fizikai és szerkezeti problémákat megoldani, befejezni, véghezvinni. Három hónappal később ismét elmentünk, s ugyanazokat a problémákat tették elém, s most is mint először stopper órával mérték a különböző feladatok végrehajtási idejét. A mai napig sem tudom az eredményt!!

Telente (azaz télvíz idején) korcsolya bérletem volt a Lónyai utcai jégpályára (2). Hat-nyolc havonként a Podmaniczky utcai MÁV kórházba jártam, s gipszformát vettek a lábfejeimről, mivel bokasüllyedésem volt, s a lúdtalpbetét állandó használata miatt, sose hordhattam félcipőt, csak magas szárút!

Visszatérve e sorok elejére megemlítem, hogy nagymamámon kívül az angol felfedező James Cook kapitány is október 27-én született 1728-ban, s éppen 200 évvel előzte meg az enyémet.

A Benkovits nagymama 1934. május 20-án halt meg. A Kerepesi temetőbe lett eltemetve, s dupla sírhelyre került. Anyámmal gyakran mentünk ki a temetőbe, s vittünk virágot plusz takarítottuk a márvány-oldalakon belüli földet. A Knézich utcából a Rákos utcán (ma már Hőgyes Endre utca) át az Üllői út/Ferenc körút sarkánál fordultunk a József körútra, s a Corvin közt elhagyva mentünk egy villamos-megállónyit a Baross utcáig. Itt volt a 32-esek terén az egy-kocsis 24-es villamos végállomása. Egy kisszakasszal (8 fillér), végig a Baross utcán, az Orczy téren át fordult a Fiumei útra, s a következő megálló volt a Kerepesi temető déli kapu megállója. A kisszakasszal csak elől lehetett a vezetőnél felszállni, s be kellett dobni az érmét egy átlátszó gyűjtőbe, s a kocsis első negyede volt egy gumihuzatú láncsal elválasztva a többi utastól.

S mivel októberben születtem, egy teljes évre vissza kellett mennem az óvodába, hiába kilincselte édesanyám a Köznevelési Minisztériumtól, a Baross utcai Bencés gimnáziumig. Majd 1941 májusában a Bakáts téri templomban bérmálkoztam, s Serédy Jusztinián hercegprímás bérmált Maurer Gyula bácsi keresztpapjával. Ekkor kaptam egy kékvonalas tintanélküli író tollat és egy Agfa dobozos fényképezőgépet. (E 2 ajándék számomra fontosabb volt mint a bérmálás!)

Néhány héttel később 1941. július 9-én a Bakay klinika műtőjében halt meg 34 és fél évesen, lékelés közben, agydaganatban az édesanyám. S az év szeptemberében, vasutas egyenruhában (mint szuntyer) voltam bentlakó a kaposvári MÁV internátusban, csoportban minden reggel mentünk a Berzsényi Dániel államilag segélyezett községi Polgári Fiúiskolába. Soha nem felejttem el, hogy hónapokon át, hétfőtől szombatig, minden este a vacsora stokeráj volt, azaz száraz sárgaborsó főzelék.

Az életem további része nem volt eseménydús, mivel 1945-től '48 augusztusig a Krim félszigeten, Jaltán és Balaklaván, valamint a szimferopoli erdőben 42 hónapig voltam hadifogoly, s 1948. augusztus 19-én értem vissza hazámba, majd megnősültem 1950. december 16-án Szentendrén Petrovics Lilyvel, 1957. június 29-én Lower Hutt-ban Bakoss Zsuzsával, 1976. december 24-én Wellingtonban Elizabeth Head-del és 1983 március 8-án Pintér Zoltánné özvegygel, aki május 8-án visszarepült Budapestre.

Soha nem voltam munkanélküli, egész életemben gyakran három-négy munkát végeztem, és gyermekeim, unokáim, rokonaim mind külföldön élnek. Szerencsémre van három igazi barátnőm, akik segítenek jelenlegi napjaim asztmás, köhögés-teli problematikus küzdelmeiben.

Búcsúzva é sorokkal csak annyit említek meg, hogy őszintén, emlékezőképességgel leírtam egy ferencvárosi IX. kerületi gyerek éveit. ■

ÜDVÖZLETTEL Palkó---e drága rajkó!

FURFANGOS REMETE

*Egyedül élek, magamnak vagyok
Találékonyággal örömhírt hozok.*

A MÚLTKORI KÉRDÉSEK MEGFEJTÉSE:

(11) házuk körül van + (12) gondolkodás fő szempontja = Valentin napra is termel (11+12) = KERTÉSZ

(13) szabó kelléke + (14) főzelékféle = csak így szabad inni (13+14) = MÉRTÉKEL

(15) adtak neki + (16) nagyhatalom = gyári fürkében is lehet (15+16) = KAPUS

(17) a Maros is ez + (18) fűszerféle = hotelszobák előtt van (17+18) = FOLYOSÓ

(19) finom ital + (20) nem le! = túrós csusza nincs nélküle (19+20) = TEJFŐL

ÉS MOST A KÖVETKEZŐK:

(21) vízparton, de üstben is van + (22) Egy ..... és más semmi /gy a nóta = Magyar karácsonyfán is lehet (21+22)

(23) templomban is van + (24) beszéd eleme = naponta emlékezett a törökök fölötti győzelemre (23+24)

(25) Magyarhonban dupla, Aotearoán szimpla + (26) tantermekben van = legtöbb épületen van (25+26)

(27) álarc + (28) menyasszony = főleg a női nem használja (27+28)

(29) eldug + (30) orvostól kapjuk = Szigligetről kapom csomagszámra (29+30)

A helyes válaszokat küldöm legközelebb,

A REMETE

GYÖNGYÖS IMRE:

"CONFUSE"

*Az úrt fürkésztem és nem leltelek:
Alfa Centaurit, Tejútát belengtem,
hogy megtaláljam fényes lelkedet
és azzal józanságomat kimentsem.
Gyújtópontomnak oly rég véltelek,
hogy attól függ ma már a lelki rendem.
Csak párolgó versek segítenek
a rendületlen, ingovány hitemben,
mely törhetetlen, ő, örök remény
gerjeszt lemondó, bánatos szivemben.
Harmóniámat építéd eként
és gyógyítón helyére hullna minden,
ha bonyolult lehetne szimpla, nyílt,
mit közelségünk távolsága tilt.*

KRISZTINA SZECSY

M a g y a r   M u s i c a

A rapid scale passage on the piano... classical music, operettas, musicals, ballades, chansons, vaudeville songs, jazz, blues, rock, rock operas and combinations of the various genres ...composers, conductors, singers, musicians...all born Hungarian, but not necessarily "Made in Hungary". * "Made in Hungary" used to be a pop-music program on Hungarian television. Nowadays the term: "Made in Hungary" is used in Hungarian slang as a rather sarcastic expression referring mostly to failures in Hungarian systems, goods and the like.

Where does this richness of Magyar music come from? What is the the essence that the sweet melancholic melodies have been extracted from?

Magyar melodies are very specific. Two musical geniuses from two great nations, Berlioz and Brahms, composed blends of Magyar music in the Rákóczi March and in the Hungarian Dances respectively, both using characteristic features of these Magyar melodies.

Music is philosophy. The source of Hungarian music is the common philosophy of the people, which is manifest in Hungarian folksongs. The Hungarian Music Academy has about 200,000 folk-songs in its register. It is a significant number and is still growing.

And all at once a woman's voice resounded throughout the world: "Szerelem, szerelem...".

*Love, love,
Wretched anguish
Why didn't you blossom
On top of each tree
On top of each tree
On the leaves of walnut trees
So that every girl and boy
Could have picked you.*

*'Cause I've already picked one
And then missed out on it,
'Cause I've already picked one
And then missed out on it,
But hey, I would pick it again
If I found a good one,
A good one, a nice one,
My first love.*

*What I wouldn't do
For my first love,
I would scoop out the water
From the sea with a spoon,
And I would pick tiny pearls
From the bottom of the ocean
And weave a pearl-wreath
For my first love.*

Her special song accompanied Count Almásy through the love story in the film "The English Patient". The singer was Márta Sebestyén, probably Hungary's best known folksinger, who has sung no less than to the Emperor of Japan, the King of Spain and to HM Queen Elisabeth II.

Hungarian folksongs touch on the most important moments of Magyar life. They tell us about our

The Prince of Wales and Márta Sebestyén at the St James Palace, London, 13 Nov. 2006

history and about our living together with people of other origins in Hungary and in surrounding countries. The folksong has a message. The music and the lyrics together create an extraordinary vehicle through which to communicate with those speaking our beautiful language. At the same time the "feel" of the Magyar folk melodies transcends language differences and can be shared with people of other nations.

Communicating messages through songs is an old custom in Hungary. Albert Szentgyörgyi's experience is one such example: it was from a chanson played on the streets of Pest [Budapest] that he learnt he had won the Nobel Prize for discovering the medicinal properties of Vitamin C. Anyway, that's how the story goes... The song was called "Green Pepper - You are the Vitamin C", and was composed by the charming "Zsüti" (György G. Dénes), a much-loved chanson composer.

When the Magyars settled in the Carpathian Basin they had come from far away and they met people there who represented other great cultures. They continued developing their own unique culture over the centuries in symbiosis with those people. They sang lullabies to their

babies, they sang while working on the fields, while riding their horses, while spinning in the spinning room, and while feeding their animals. They sang in front of the houses of their sweet-hearts and during the recruitment of soldiers... Music was an integral part of everyday life, it was everywhere around them...

Written sources record that Hungarians always had a special love of singing and dancing. Oriental and Finno-Ugric motifs appear in ancient Magyar folk music.

Liturgical music existed, but was not preserved in written notes. According to the chronicles, the Hungarian Gregorian style was imbued with elements of popular melody and rhythm.

In the sixteenth century the two great composers and lute players Sebestyén Tinódi-Lantos and Bálint Bakfark popularised Magyar lute music.

While Tinódi sang the praises of Hungarian soldiers' heroic deeds fighting the Turks, Bakfark served as a court musician in France and in other countries as the first music ambassador of Hungary.

It seems Magyars sang and danced through their lives, so it is no surprise that Magyar men sang and danced while recruiting soldiers. And so it was that the "verbunkos", (recruiting song) was born in the second half of the eighteenth century. The more commonly known "csárdás", a basic Magyar dance, developed gradually but directly from the verbunkos.

The verbunkos not only enriched the country's musical treasury, but achieved great popularity abroad. Even the giants of Western music were inspired by the rhythmic and melodic characteristics of this music. Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Berlioz, Brahms and their contemporaries used verbunkos music in their compositions. The verbunkos consisted of folk music elements coloured with Slavic and Levantine

Hungarian verbunkos, c. 1861

melodies, composed mainly by János Bihari, János Lavotta, Antal Csermák, Márk Rózsavölgyi - an outstanding violin virtuoso, and Mihály Mosonyi. The verbunkos style was in fact the starting point for significant developments in Hungarian music.

The romantic era's operas of Ferenc Erkel, composer of the Hungarian national anthem, were strongly influenced by the dramatic verbunkos melodies. Erkel was our first opera composer. He composed eight operas of which "Bánk Bán" and "Hunyadi" are the most popular. (The latter opera's great dance movement is the "palotás" - a slow and stately Hungarian ballroom dance).

And hence Hungarian music i.e. music that is acknowledged worldwide as Magyar Musica, was born. It was then that music institutes and organisations became established such as the Budapest Academy of Music and the Budapest Philharmonic Society. Erkel played a significant role in the development of these. And he conducted the orchestra at the opening of the Opera House - one of Europe's best - on 27 September 1884.

Thanks to Ferenc [Franz] Liszt, leading concert pianist of his age, Hungarian music became popular across Europe and subsequently throughout the world. Liszt created an extraordinarily rich lifework of compositions and he was one of the greatest pianists of all time. He is often referred to as the father of the new church and of piano music. Amongst his most famous compositions are his twenty Hungarian Rhapsodies.

As a result of the efforts of Hungarian romantic composers Erkel, Mosonyi and Liszt, Hungarian music became universally appreciated worldwide.

Around the turn of the 20th century Károly Goldmark was one of the most popular composers of the nation. He followed the contemporary Viennese masters. However, in spite of that, Viennese circles opposed the performance of his opera "The Queen of Sheba" for a lengthy period and it was only after Liszt's intervention that it was finally performed.

Even in the twentieth century Hungarian composers continued to cultivate the verbunkos style to some degree. An example was Jenő Hubay in his operas, symphonies and violin compositions, even though his works were influenced by contemporary French and German masters.

Composer, pianist and educator Ernő Dohnányi, became internationally known primarily for his Variations on a Nursery Song for piano and orchestra. He was appointed director of the Academy of Music to succeed Jenő Hubai. He left Hungary after the war and ended up working as music educator, idolised by his students in the state of Florida. It was there in the United States that Dohnányi composed his "American Rhapsody".

Most significantly the music of Béla Bartók and

Zoltán Kodály saw Hungarian traditions fused with the universal language of music. Bartók's music was open to all directions. He used Hungarian motifs and those of neighbouring countries and added them to the "contemporary" music. Besides his compositions for orchestra, violin and piano, he created the modern Hungarian opera. His opera "Bluebeard's Castle" and his two ballets, "The Miraculous Mandarin" and "Wooden Prince" are of overriding importance in the history of Hungarian music.*

*The drama written by the screenplay writer of the film "Somewhere in Europe", Béla Balázs, served as the screenplay for Bluebeard's Castle. Balázs was a close friend of Bartók's.

The two great friends, Bartók and Kodály, set off discovering and collecting Hungarian folksongs that constituted the until-then unknown Hungarian folksong treasure, in 1905. Kodály's compositions are deeply inspired by Magyar folk music. He collected the most beautiful folksongs in his works "Háry János" and "Székelyfőnök". His great choral orchestral works "Psalmus Hungaricus" and the "Budavári Te Deum" are tributes to centuries of Hungarian history. In the famous Galánta Dances and Marosszék Dances he adapted the instrumental music of small villages into great orchestral music. He was particularly famous for his choral music and the way in which his compositions reflected the meaning of the language. Kodály's genius mixed folk motifs with contemporary music creating a style unique

Statue of János Háry in Liszt Ferenc Square, Szekszárd

to him.

But what Kodály is perhaps best known for internationally is the "Kodály Method", the methodology of music education which proves that every child can learn to sing... Sol-fa...and so on...

Zoltán Kodály died in 1967. 2007 marks the 125th anniversary of the great composer's birth and the 40th anniversary of his death. There are several music events commemorating Kodály all

over Hungary throughout the year.

The twentieth century's younger composer generation starts with Leo Weiner. He was a leading figure among many of his generation. His works were inspired by Bartók's and Kodály's styles. Among the more outstanding of his followers were Ferenc Farkas, Jenő Kenessey, Pál Kadosa, György Ránki, Tibor Polgár and later Emil Petrovics and Sándor Szokolay to mention but a few.

Life is composed of sorrow and joy. Music follows us in the moments of sorrow and joy. In our moments of glory our sportsmen and women listen to the tragic prayer, that is Kölcsey's poem and Erkel's music, our magnificent National Anthem. Should we ever feel down, we might easily cheer up to the sounds of the "Csárdás Princess" composed by the great operetta composer, Imre Kálmán. We have several famous operettas, but the "Csárdás Princess" is most Hungarians' favourite. It depicts Magyar life, the "joie de vivre" that Magyars know so well and love so much.

Should we need to relax, we will certainly find something from the great repertoire of Hungarian world famous conductors, violinists, pianists, and singers working at home and abroad. A sentence from a book talking about Hungarian music explains: "One can hardly find a single country on the globe without Hungarian conductors and the United States seems to be their favourite gathering place." (Andrew L. Simon, "Made in Hungary")

Just "a few" world-class Magyars:

Conductors: János Ferencsik, György Lehel, Ferenc Fricsay, Frigyes Reiner, George Széll, Antal Doráti, George Solti, János Fűrst, János Rolla, László Heltai

Violinists: Ede Reményi, Jenő Hubay, Ferenc Vecsey, Ede Zathureczky

Pianists: Liszt, Dohnányi, Annie Fischer, Géza Anda, György Cziffra, Dezső Ránky, Zoltán Kocsis, András Schiff, Jenő Jandó, Gergely Bogányi

Singers: Maria Basilides, Piroska Anday, Astrid Várnay, Imre Palló, Mihály Székely, Sándor Svéd, Gábor Carelli, Mária Gyurkovics, Júlia Orosz, Erzsébet Házy, György Melis, Róbert Ilosfalvy, József Gregor, Andrea Rost.

... Not to mention the superb Hungarian choirs.

Music continues to play an important role in many Hungarians' lives. We are for example ardent concert-goers. There are countless places that provide music entertainment in Hungary. And there are numerous music festivals, for example, the popular Spring Festival that is one of the most important in Europe for the Art of Music.

We are spoiled with many talented musicians. There are the great Hungarian jazz musicians e.g. the Benkő Dixieland, Gyula Babos, Szakcsi-Lakatos and Ferenc Snétberger, who lives in Germany and composes a very wide range of music. Those who prefer the blues have Hobo or Charlie. From the beat-rock age the works of Szörényi-Bródy and Presser-Adamis are certainly world-class, especially their two great rock

Zsuzsa Koncz

operas: "Stephen, the King" and "Imagined Interview About an American Pop Festival". Zsuzsa Koncz, Klári Katona, Zorán Sztefanovity and Tamás Cseh play modern ballades that reflect on everyday problems, as well as on issues of society and politics. Hungarian rock as well as foreign classics are played at parties. Dolly, Miki Fenyő, Laci Kómár and Robi Szikora still get the dancing going.

The change in regime in Hungary [the fall of communism] was also earmarked with music... "If I was a rose" is still the main ring tone on my cell phone. The beauty of the folk love-song with its rebellious text is still symbolic to those who participated in the great demonstrations of 1989. The song was banned for long years because of its rebellious content, just as the Illés group was banned for a long time following the interview they gave in London about their first reactions to the 1968 events in Prague.

All Magyars, or at least most, have a favourite song. We call it our "nóta". People my age still come together after full-on rock 'n roll parties and sing until dawn. Such singing sessions can be really revealing, and lead to a better understanding of people around you through their nóta. The best certainly is if your nóta is accompanied by a gypsy violinist and a glass of good wine at a nice little "korcsma" (Hungarian pub) and if you are accompanied by good friends or your beloved...

... The question is will we be able to preserve that strong connection of ours to music, to that which has been such a part of our moments of glory and happiness, hard toil and suffering? I wonder.

Recommended web pages:

www.classictic.com,
www.lfze.hu,
www.festivalcity.hu,
www.snetberger.com,
www.kiralyikastely.hu

Rákossal közlik, hogy a bélyeg, amely őt ábrázolja rossz minőségű, ugyanis nem ragad. Rákosi bemegey a postára, beáll az emberek közé, s megkérdezi az embereket, hogy igaz-e, hogy nem ragad a bélyeg. Azok bizonygatják, hogy nem ragad. Rákosi vesz egy bélyeget, ráköp, egyből odaragad. Erre megszólal mellette az egyik atyafi:
 - Ja, hát arra az oldalára kell köpni?

HUNGARIAN FOR BEGINNERS

TUESDAYS, 7-9PM; 8 CLASSES IN TOTAL

COST (FOR 8 LESSONS): \$55

VENUE: ONSLOW COLLEGE,

(Community Education Programme)

Burma Rd, Johnsonville, Wellington

STARTS: 24 JULY 2007

ENQUIRIES: (04) 477 1118

In May 2006 I was lucky enough to spend a week in Transylvania. One of the highlights was a trip to the Hunyadi family seat of Hunyadvár (Vajdahunyad). Today the town is known by the Romanian name of Hunedoara, located to the south east of Arad.

In the 15th century János Hunyadi became renowned for leading armies against the Ottoman Turks and gained the epithet "athlete of Christ". He was at various times Regent to the infant King of Hungary, Captain General, Voivode of Transylvania and by the end of his life the proprietor of 25

castles, 30 towns and 1000 villages. He was so wealthy that the Hungarian King borrowed money from him!

H U N Y A D V Á R

In the 14th century the current site of Hunyadvár was a D'Anjou estate with a stronghold. In 1409 it was given to János's father, Voicu and from then on became the seat of the Hunyadi family. During the mid 15th century considerable improvements were made to its construction as a defence against the Turks.

János died after the successful defence of Belgrade against the Turks in 1456. His widow Elizabeth Szilágyi and their son Mathias Corvin added further embellishments to the castle complex. In the 18th century the castle became the property of the Habsburg Empire. In 1974 the castle was turned into a museum and in 1997 a new programme of restoration was started.

While there is a partial reproduction of Vajdahunyad in Budapest (housing the Agricultural Museum) I thought visiting "the real thing" would be special, and it was.

Today, the rich history of Hunyadvár sits bizarrely beside the rusting iron and chimney stacks of long deserted Soviet era factories. With Romania's entry into the EU, hopefully a tiny part of very substantial Euro subsidies will be earmarked for the development of tourism. While much has been done, Hunyadvár has the potential to be turned into a very attractive historical experience.

There is an excellent, recently renovated hotel in Hunedoara (on no account stay in nearby Déval!), which is an attractive, leafy provincial town.

István Ladányi

ADY ENDRE

1877-1919

“kopogtatás nélkül
bejöhetsz hozzám”

Az erdélyi Érmindszenten született egy elszegényedett nemesi családba. Édesapja Ady Lőrinc (1851–1929), kisparaszti gazdálkodó, édesanyja

Pásztor Mária (1858–1937), református lelképásztorok leszármazottja volt. Ady Endre a tanulmányait az érmindszenti református elemi iskolában kezdte 1883-ban, ahol Katona Károly tanította, majd a katolikus népiskolában folytatta Hark István keze alatt. Az elemi befejeztével, 1886-ban a nagykárolyi piarista gimnáziumban bővítette tudását, majd 1892-től a zilahi református kollégium diákja volt. 1896 júniusában jelesen érettségizett, csak görögéből és matematikából kapott jó osztályzatot. Szeptemberben beiratkozott a debreceni református jogiakadémiára. 1896. március 22-én jelent meg első verse a Szilágy című hetilapban, Március 20 címmel. 1897 januárjától rendszeresen jelentek meg versei és tárcái a Szilágyban, teljes névével 1897. november 21-től. Szeptemberben beiratkozott a pesti egyetemre, másodéves joghallgatónak. Szeptember végétől 1898. január végéig díjnok volt a temesvári ítélőtáblán. Márciustól júniusig joggyakornok volt egy zilahi ügyvédnél. Szeptemberben visszaratkozott a debreceni jogakadémiára. Ezután Nagyváradra ment, ahol gazdag kulturális élet volt annak idején. Új verskötetet adott ki 1903-ban, ez sem volt siker. Az áttérés 1903 augusztusában jött, akkor találkozott Diósy Ödönne Brüll Adélla, egy gazdag férjes asszonnyal, aki Párizsban élt és látogatóba jött haza

Nagyváradra. Léda (Ady így nevezte őt verseiben) lett a múzsája; Léda iránti szerelme és nála tett párizsi látogatásai segítettek. A Léda-szerelme 9 évig tartott: 1903–1912-ig. Léda 1911-ben halott gyermeket hozott világra a költőtől, s ezután kapcsolatuk megromlott. 1912-ben, egy párizsi újságba írt cikkével végleg szakított Lédával. Hétszer járt Párizsban 1904 és 1911 között. Első, egy évig tartó párizsi útja után a Budapesti Naplónál helyezkedett el, ahol 500 cikk és egy sor költemény jelent meg az ő tollából.

A politika iránt is élénken érdeklődő Ady a Huszadik század nevű radikális csoport tagja lett. 1906-ban megjelent harmadik verskötete Új versek címmel – ez a könyv mérföldkő a magyar irodalomban, a modern magyar költészet születését jelzi –, de a negyedik könyve, a Vér és arany hozta meg az igazi sikert és a kritikusok elismerését.

PÁRISBAN JÁRT AZ ŐSZ

*Párisba tegnap beszökött az Ősz.
Szent Mihály útján suhant nesztelen,
Kánikulában, halk lombok alatt
S találkozott velem.*

*Ballagtam éppen a Szajna felé
S égtek lelkemben kis rőzse-dalok:
Füstösek, furcsák, búsak, bíborak,
Arról, hogy meghalok.*

*Elért az Ősz és súgott valamit,
Szent Mihály útja beleremegett,
Züm, züm: röpködtek végig az uton
Tréfás falevelek.*

*Egy perc: a Nyár meg sem hőkölt belé
S Párisból az Ősz kacagva szaladt.
Itt járt, s hogy itt járt, én tudom csupán
Nyögő lombok alatt.*

1906-ban kormánycsere volt, és mivel Ady pozíciót töltött be az alkotmányellenesen kinevezett darabontkormányban, el kellett hagynia az országot.

1908-ban a Nyugat című új irodalmi lap első számában megjelentek Ady versei és esszéi, ennek a lapnak lett élete végéig munkatársa, 1912-től pedig az egyik szerkesztője is. 1908-ban Nagyváradon A Holnap nevű irodalmi csoport egyik alapítója volt. Egy antológiát jelentettek meg Ady költeményeivel, valamint többek között Babits Mihály, Juhász Gyula és Balázs Béla műveivel. Ezeket a verseket rosszállással és értetlenséggel fogadták.

A Nyugat kétségtelenül a magyar irodalom legfontosabb folyóirata, melynek Ady nemcsak szerkesztője volt, hanem szimbóluma is. Mivel a Nyugatban nem jelentek meg politikai cikkek, írt más lapokba is. Keményen kritizálta a politikai helyzetet. Nem volt ínyére a vezető pártok nacionalizmusa, bírálta a szociáldemokraták antinacionalizmusát is; látta mennyire maradt el Magyarország a fejlett országok után, de rámutatott a nyugati országok fogyatékosáigaira is.

Ady 1912 áprilisában szakított Lédával.

1914-ben találkozott a 22 éves Boncza Bertával, akivel 1911 óta levelezett. 1915-ben a lány apjának beleegyezése nélkül összeházasodtak. Verseiben Csinszkanak nevezte Bertát.

Az I. világháború alatt nem közölt írásokat, 4 év hallgatás után 1918-ban jelent meg újabb verseskötete, A halottak élén cím alatt.

A kötetet Hatvany Lajos szerkesztette, aki „a kötet összeállításába erős kézzel nyúlt bele, egyes verseket ki is hagyott.

EMLEKEZÉS EGY NYÁR-ÉJSZAKÁRA

Az Égből dühödte angyal dobolt
Riadót a szomorú Földre,
Legalább száz ifjú bomlott,
Legalább száz csillag lehullott,
Legalább száz párta omolt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt,
Kigyúladt öreg méhesünk,
Legszebb csikónk a lábát törte,
Álmomban élő volt a holt,
Jó kutyánk, Burkus, elveszett
S Mária szolgálónk, a néma,
Hirtelen hars nótákat dalolt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Csörtettek bátran a senkik
És meglapult az igaz ember
S a kényes rabló is rabolt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Tudtuk, hogy az ember esendő
S nagyon adós a szeretettel:
Hiába, mégis furcsa volt
Fordulása élt s volt világnak.
Csúfolódóbb sohse volt a Hold:
Sohse volt még kisebb az ember,
Mint azon az éjszaka volt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Az iszonyúság a lelkekre
Kaján örömmel ráhajolt,
Minden emberbe beköltözött
Minden ősenek titkos sorsa,
Véres, szörnyű lakodalomba
Részegen indult a Gondolat,
Az Ember büszke legénye,
Ki, íme, senki béna volt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Azt hittem, akkor azt hittem,
Valamely elhanyagolt Isten
Éltre kap s halálba visz
S, íme, mindmostanig itt élek
Akként, amaz éjszaka kivé tett
S Isten-várón emlékezem
Egy világot elsüllyesztő
Rettenetes éjszakára:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.

Az őszirózsás forradalom után meg-
alakult népköztársaság a forradalmi versei
miatt megpróbálta kisajátítani, saját
költőjének tekinteni, bár Ady egyik ver-
sében világosan kimondta: „sem utóda,

Ady Endre szülőháza Ermindszenten

sem boldog őse nem vagyok senkinek”.
Élete utolsó heteiben súlyos beteg volt,
vérbajban szenvedett. Ő, aki Tisza
Istvánt geszti bolondnak nevezte egyik
versében, elborult elmével feküdt a Liget
Szanatóriumában, ahol 1919. január 27-
én halt meg, 42 évesen.

Temetése január 29-én volt.

Koporsóját a Nemzeti Múzeum előcsar-
nokában ravatalozták fel, ahol Kunfi
Zsigmond, Móricz Zsigmond, Vincze
Sándor, Babits Mihály, Pikler Gyula, Bíró
Lajos, Jászi Oszkár, Kernstok Károly,
Schöpflin Aladár és sok más közéleti
személyiség mellett több ezren rótták le
kegyeletüket és búcsúztatták, majd
kísérték utolsó útjára fedetlen fővel, a
Múzeum körúton és a Rákóczi úton át a
Kerepesi temetőig.

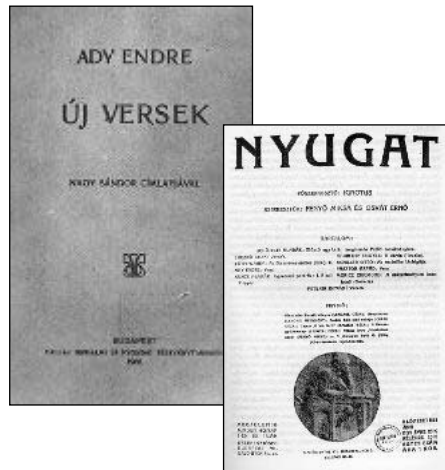
SEM UTÓDJA, SEM BOLDOG ŐSE...

Sem utódja, sem boldog őse,
Sem rokona, sem ismerőse
Nem vagyok senkinek,
Nem vagyok senkinek.

Vagyok, mint minden ember: fenség,
Észak-fok, titok, idegenség,
Lidérces, messze fény,
Lidérces, messze fény.

De, jaj, nem tudok így maradni,
Szeretném magam megmutatni,
Hogy látva lássanak,
Hogy látva lássanak.

Ezért minden: önkinzás, ének:
Szeretném, hogyha szeretnének
S lennék valakié,
Lennék valakié. ■

KÖTETEI/BOOKS OF POETRY

- Versek (Poems) (1899)
Még egyszer (Once again)
(1903)
Új versek (New Poems) (1906)
Vér és arany (Blood and Gold)
(1907)
Illés szekeren
(On Elijah's Chariot) (1909)
Szeretném, ha szeretnének
(I'd Love To Be Loved) (1910)
Minden-Titkok versei
(Poems of All Secrets) (1911)
Menekülő Élet
(The Fleeing Life) (1912)
Margita élni akar
(Margita Wants To Live) (1912)
A magunk szerelme (Our Love)
(1913)
Ki látott engem?
(Who Saw Me?) (1914)
A halottak élén
(Heading the Dead) (1918)
Az utolsó hajók
(The Last Ships) (1923)

Gyöngyös Imre

ADY ENDRE

Így küzd, kit magyar tespedtség gyötör
és léte árán is ellene lázad.
Próféta hangja bűvös, új, tömör,
„Rendeltettség” súlya van szavának.
Fogyó fákláját oltja végcsömör:
Halála lobbant bennünk újra lázat.
Megálmodott magyar legendakör
a művéből szomjas lelkünkbe árad.
Minden való s vélt jóslat így betelt:
Próféta-sága és szent küldetése,
vezéri harca és szépség ígéje
idézetében kap végső hitelt.

Mért irodalmunk mérhellen gigásza
költészetünket trónjáról vigyázza.

HUNGARIAN POETS

ENDRE ADY

1877-1919

Ady was born in Érmindszent (now a Romanian town called Adyfalva in Hungarian and Ady Endre in Romanian) in Transylvania into an impoverished noble family. Endre was the elder of two children. He attended a Protestant school in Zilah (today Zalău, Romania), then studied law in Debrecen. After finishing his studies he became a journalist, and published his first poems in a volume called *Versek* (Poems) in 1899. He soon became tired of Debrecen (the town later became the symbol of backwardness in his poetry) and moved to Nagyvárad (today Oradea, Romania), a city with rich cultural life.

Working as a journalist and spending time with like-minded people broadened his horizons. He published a new collection of poems in 1903, but remained relatively unknown. The turning point came in August 1903 when he met Adél Brüll (Mrs. Diósi), a rich married woman who was living in Paris but visited her home in Nagyvárad. Léda (as he called her in his poems) became his muse; his love for her and his visit to Paris, where he followed her, helped him to develop his talent. He visited Paris seven times between 1904 and 1911. When he came back after his first visit (which lasted for a year), he began to work for the newspaper "Budapesti Napló" (Budapest Journal) where he published more than 500 articles and many poems.

Being interested in politics, he became a member of the radical group "Huszadik Század" (Twentieth Century). In 1906 he published his third book of poetry, "Új versek" (New Poems) – which is a landmark in literature, marking the birth of modern Hungarian poetry – but it was his fourth collection, "Vér és arany" (Blood and Gold) which brought him real success and critical acclaim.

In 1906 the government was overthrown and since the newspaper Ady was working for supported the government, Ady decided to leave the country. He went to Paris again. In 1907 he had to leave his job at the Budapesti Napló.

Melocco Miklós: Ady Endre szobra Debrecenben
fotó: Pál Tamás

In 1908 the first issue of a new periodical called "Nyugat" (West) published a poem and an essay by Ady. He worked for this periodical for the rest of his life; from 1912 he was one of the editors. Also in 1908 in Nagyvárad he was one of the founders of a literary circle called "A Holnap" (The Tomorrow). The circle published an anthology of some poems of Ady and others including Mihály Babits, Gyula Juhász and Béla Balázs. The poems of this anthology met with disapproval and a lack of comprehension. Many people attacked the anthology for containing erotic poems. Also Ady was criticized for his unpatric feelings in his poems in which he emphasized the contrast between the rich cultural life he longs for and the realities of the cruel Hungarian peasant world.

AUTUMN PASSED THROUGH PARIS

*Autumn slipped into Paris yesterday,
came silently down Boulevard St Michel,
In sultry heat, past boughs sullen and still,
and met me on its way.*

*As I walked on to where the Seine flows by,
little twig songs burned softly in my heart,
smoky, odd, sombre, purple songs. I thought
they sighed that I shall die.*

*Autumn drew abreast and whispered to me,
Boulevard St Michel that moment shivered.
Rustling, the dusty, playful leaves quivered,
whirled forth along the way.*

*One moment: summer took no heed: whereon,
laughing, autumn sped away from Paris.
That it was here, I alone bear witness,
under the trees that moan.*

Translated by: Doreen Bell

Ady disliked that his name was mentioned together with other poets about whom he thought that they were jumping on his bandwagon. He wrote a short story (The Duk-Duk Affair) in which he mocked those who were following the trend he set.

The *Nyugat* is undoubtedly the most important periodical in the history of Hungarian literature. Ady was not only an editor of the paper, but also its symbol. Since the *Nyugat* didn't discuss politics, it wasn't quite enough to satisfy Ady, so he wrote for other newspapers too. He heavily criticized the political situation of the time. He didn't like the nationalism of the leading parties, but also criticized the antinationalism of social democrats; he knew how much Hungary was behind the more developed countries but clearly saw the faults of Western countries too.

From 1909 he often needed treatment in sanatoriums as his health had deteriorated thanks to his hedonistic lifestyle. The political situation became critical, the workers were protesting against the government and Ady saw a revolution approaching. His personal life was also in a crisis, his affair with Léda became more and more of a burden for him, and he broke up with her in April 1912.

In 1914 he met twenty-year-old Berta Boncza, with whom he had been corresponding since 1911. In 1915 they married (without her father's permission!). In his poems he called her Csinszka.

After the assassination of Archduke Franz Ferdinand in 1914, Ady saw that war was approaching. Everyone he knew was enthusiastic about the war, and he felt alone with his fears and worries about the future. He published his last book of poetry in 1918. He was already suffering from a terminal illness when wrote his last poem, "Üdvözlét a győzőnek" (Greetings to the Victor). He was elected as president of the Vörösmarty Academy, an organization of modern writers, but couldn't deliver his opening speech; he died in Budapest on 27th January 1919.

HAWK MATING ON THE FALLEN LEAVES

*Up. Up. And onward into Autumn fly
In shrill pursuit and raucous hunting cry
A pair of hawks with summer-weary wings.*

*Summer has bred new pirates in her care
And fresher pinions flutter down her air
To join the lists of Love which now are wide.*

*We fled from Summer, now ourselves pursued,
Till somewhere sometime in an autumn wood
We stooped with fluttered wings for very love.*

*This is our final mating. Now the keen
Talon on feather tears the quick between
And so we fall together with the leaves.*

Translated by: Dermot Spence and Paul Tabori ■

(source: wikipedia.org)

PÉLDÁK A DELEGÁCIÓS MUNKA SOKSZÍNŰSÉGÉRE

DR. VAMOS LÁSZLÓNÉ

Protocol expert Dr. Katalin Vámos relates some anecdotes from her experiences and the practical realities of organising diplomatic programmes.

Többféle könyv foglalkozik a hivatalos delegáció programjának szervezési feladataival, amely csupán csak „elmélet”. A gyakorlat, az egészen más. Sokkal bonyolultabb, változatosabb és tele van meglepetésekkel, kiszámíthatatlan eseményekkel. A naplómban a számomra kedves dolgokat lejegyeztem, álljon itt érdekességként néhány történet.

Az egyik igazság- és rendőrügyi miniszter-asszony – aki védett vendég volt - három tagú delegációval érkezett a Ferihegyi Repülőtérre. Helyet foglaltak a kormányváróban, megkínáltam őket frissítővel. Mivel a fővendég védett személynek számított, így a Köztársasági Őrezred két munkatársa gondoskodott a csomagoknak a gépkocsikba történő elhelyezéséről. Miután ez megtörtént, az egyik behozta a 4 db repülőjegyet a kormányváróba és letette az asztalra. Ő nem szólt nekünk, mi pedig nem vettük észre. Beültünk a gépkocsikba és elmentünk.

Három napig tartózkodtak a vendégek Budapesten. A visszautazásuk előtt 24 órával derült ki, hogy hiányoznak a repülőjegyek. Össze-vissza kerestük őket és sehol nem találtuk. Még csak nem is emlékeztünk rá, hogy hol hagytuk el őket.

Sajnos az történt, amire álmomban sem gondoltam, hogy – miután eljöttünk a repülőtérrel – a pincérek azt hitték, hogy használt jegyek, fogták és kidobták őket.

Ahogy visszaemlékszem, úgy oldódott meg a probléma, hogy volt egy OKÉ helyfoglalásuk és bizonyítani lehetett azt, hogy a jegyek vételárát előzőleg kifizették, így új repülőjegyet állítottunk ki részükre a visszautazás céljából.

Védett személy volt ismét egy másik országból érkezett miniszter-asszony. A delegáció tagjaival együtt öten érkeztek. A Köztársasági Őrezred közreműködésével szerveztük a hivatalos programot.

A program során a Gundel étteremben díszvacsorát rendeztünk a részükre. Ami a hölgyvendégek öltözködését illette, ugyancsak mellőzték az eleganciát, elég egyszerűen voltak felöltözve. Ekkor úgy éreztem, hogy kicsit

túltöltöttem őket, amire egyébként ügyelni szoktam.

Az étteremben egy nagyon hangzatos menüsört választottunk előzőleg, de érthetetlen módon nagyon lassan szolgálták fel a „báránhúst”, amit előre megrendeltem. A vendégek azon viccelődtek, hogy bizonyára még kergettek a bárányokat akkor, amikor ők itt az asztalnál helyet foglaltak.

A program során találkoztak az akkori köztársasági elnök úrral, látogatást tettek a gyönyörű Országházban és természetesen több hivatalban folytattak tárgyalásokat.

A delegáció tagjai az elutazáskor három különböző irányban hagyták el az országot, míg a fővendég az utólag érkezett családjával még hazánkban maradt magánvendégként néhány napig.

Két hónap múlva levél érkezett a delegáció egyik hölgytagjától. Miután november vége volt, először arra gondoltam, hogy milyen udvarias, bizonyára már karácsonyi üdvözlötet küld nekem. Amikor elolvastam a levelét, nem tudtam, hogy sírjak, vagy nevessek.

Az történt, hogy a hölgy elvesztette a fényképezőgép vakuját, valamint az egyik távolbalátó szemüvegét. Azt írta, hogy „meg lenne lepődvé”, ha megtalálnánk. Udvariasan visszairtam, hogy én is meglepődtem volna, ha két hónap múlva ezeket a tárgyakat fellelem a különböző helyszínek egyikén.

A távolkeleti országból érkező miniszteri delegáció látogatása november végére esett. Az üzletek kirakatai tele voltak mikulással és a karácsonyi előkészület díszjeleivel. Előre megterveztük a hivatalban azt, hogy milyen ajándékot adunk majd részükre az elutazásuk előtt.

Az egyik napon volt egy kis szabadidőnk, így elmentem a vendégekkel a szépen felújított Nagycsarnokba. Bementem velük többek között az egyik önkiszolgáló üzletbe, ahol nagyon sok csokoládémikulás volt és sok egyéb, mutató, díszes csomagot is láttunk. Észrevettem, hogy a vendégek nagyon nézegették a díszes csomagokat.

Ekkor támadt egy ötletem. Megkérdeztem a

hivatali vezetőimet, hogy az előre eltervezett ajándékok helyett vásárolhatok-e részükre teljesen praktikus dolgokat, édességet, élelmiszert, mikuláscsomagot, amit olyan sóvárogva néztek. Az volt az érzésem, hogy ennek bizonyára nagyon örülnének.

Megkaptam az engedélyt, egy rövid szünetben elrohantam és bevásároltam. Elkészítettük a csomagokat és – távollétükben – betettük a magyar miniszter úr névjegyével a szállodai szobájukba.

Őszintén szólva, kicsit vártam a hatást. Másnap olyan kedves mosollyal fogtak velem kezét és olyan hálás tekintettel néztek rám, hogy kifejezetten örültem az ötletnek. Mint kiderült mindegyiknek volt több gyermeke, hazájukban ismeretlen fogalom a mikulás, csokoládét is ritkán fogyasztanak, ezért nagyon örültek az édességnek.

Budapesthez közel található, a hangulatos kis város, Szentendre. Megnéztük a Kovács Margit múzeumban található szép kerámiákat, sétálgattunk a magyaros terítőket, babákat áruló üzletek között, míg betértünk a Vidám Szerzetesek nevű kisvendéglőbe. Természetesen az ebédet már előre megrendeltem, azt már régen megtanultam, hogy semmit nem lehet a véletlenre bízni.

Az ebéd után megkérték a fővendéget, hogy írjon be néhány sort a vendégkönyvbe. Az étterem tulajdonosa megajándékozott mindnyájunkat egy kis köténnel, amelyen a következő étel-recept volt olvasható:

„Korhely-leves: 30 dkg apróra vágott savanyú káposztát, 1 liter vízben és a káposzta levében, 30 dkg füstölt kolbásszal együtt megfőzzük. Majd 1 dl tejföl, 2 kanál liszt és 1 kávéskanál csípős pirospaprika keverékével behabarjuk.”
Ugyanez a recept német nyelven is rá volt írva a kötényre.

A német anyanyelvű fővendégnek annyira megtetszett, hogy elővett egy papírpénzt és át akarta adni a tulajdonosnak. Ő csak úgy fogadta el, ha a fővendég azt a kézjeggyel ellátja. Kis csodálkozás után azt vettük észre, hogy a tulajdonos elszaladt, hozott egy létrát, majd a papírpénzzel kidekorált falfelületre ezt is kitűzte rajzszöggel és azt mondta: ha a kedves vendég ide vissza fog jönni és nem lesz pénze, akkor ezzel a papírpénzzel fizethet. Jártam azóta a Vidám Szerzetesek vendéglőben s az én vendégem pénze még mindig ott díszeleg.

Ha a kedves Olvasót érdeklik ezek a történetek, akkor megígérem, hogy a legközelebbi szám részére is küldök néhányat a messzi Budapestről. ■

*Dr. Vámos Lászlóné igazságügyi főtanácsos
Madridban 2005-ben Nemzetközi Protokoll Érdem-
renddel kitüntetett protokoll szaktanácsadó*

BARANGOLÓ

BUDAPEST

BUDAPEST KÖRNYÉKE

DÉL-ALFÖLD

DÉL-DUNÁNTÚL

KÖZÉP-DUNÁNTÚL

NYUGAT-DUNÁNTÚL

ÉSZAK-ALFÖLD

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

BALATON

"Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország, messzeringó gyerekkorom világa."
Radnóti Miklós

Részletek Nováky Gyula írásából, amely a *Turisták Lapja* 1937 évi 4. számában jelent meg.

Az árnyas füzesek közt kanyargó Zala, a hullámosan váltakozó dombvidék és az erdős, völgyes, vadvirágos tájkép oly lebilincselő látványt nyújt, melyen szívesen pihen meg a széphez szokott turista szem.

Ákár a folyócska mentén, akár a ciklámen illatától terhes erdőkön haladunk kitűzött célunk felé, mindenütt oly bájos látkép kínálkozik, mely hamarosan feledteti velünk az Alpok lebilincselő, de gyakran komor látképét. És megvigasztalódnak! Mert ez a vadregényességet és havasi méreteket nélkülöző országrész üdítő szépségével és levegőjével csendes pihenést, szelíd örömeket nyújt....

Ezeken végigvonulva, nemsokára elérjük az Őrség legjellegzetesebb állomását, az itteni tájszólás szerinti Szala folyó mindkét oldalán messze elhúzódó Őriszentpétert.... E 10 km-nél is hosszabban elnyúló dimbes-dombos hegyközség errefelé Vas vármegye egyik legérdekesebb jellegzetessége s vele kirándulásunk másik célpontja: a "szerek" világa. Ez a se vége, se hossza hegyközség ugyanis az etimológiailag ugyancsak tisztázatlan "szer"-eknek valóságos tömkelege és nem akad emberfia, ki az Alszeg, Felszeg, Templom, Pap, Baksa, Kovács, Galambos, Gyöngyös, Csergő, Keserű, Pityer, Siska és többi "szer"-ek elnevezésének, illetve azok eredetének kétségtelenül elfogadható

magyarázatával szolgálni tudna. ....tekintsünk körül e most már keresett üdülőhelyen, mely az előbbiekhöz hasonlóan virágdús domboldalak, hullámozó fenyvesek és lomberdők koszorújával övezi a Szala kanyargós folyását. Elbájolóan kedves és derűs változataiban megkapó látkép jutalmazza tekintetünket, bármerre kalandozik is a hepe-hupás területen, melynek kisebb-nagyobb magaslatai immár szelíd hullámokba vesző nyúlványai a stájer havasoknak.

ŐRSÉG

Kerczáról kiindulva a kerczai és karicsai majorságokon át fordul az idevezető út a legpompásabb erdős lejtőkön keresztül s Magyarzombatfa és Gödörháza falukat érintve, néhány kilométernyi gyaloglással érjük el a honfoglaláskori alapítású Velemért. Ősrégi templomát, ezt a XIII. században épült s a XIV.-ben Aquila János radkersburgi festő által dekorált műemléket nagynevű tudósunk, néhai Rómer Flóris mentette meg az enyészettől s mai restaurált állapotában egyike legrégebbi műemlékeinknek.

Magyar turista! Ki édestestvérünk vagy a hazai föld s a természet szeretetében - de mégiscsak a nagy hegyek, a "fenyvesekkel vadregényes tájak" világán keresztül értékeled annak szépségeit s ki talán soh'se jártad még a magyar rónát, a csonka haza üde szépségeivel mosolygó berkeit, virágos lankáit, keresd fel túráid során ezeket az ékességeket is, melyekkel oly gyönyörűen virágozta fel a költői képzelet "Isten kalapját". ■

WANDERLUST

- BUDAPEST
- BUDAPEST KÖRNYÉKE
- DÉL-ALFÖLD
- DÉL-DUNÁNTÚL
- KÖZÉP-DUNÁNTÚL
- NYUGAT-DUNÁNTÚL
- ÉSZAK-ALFÖLD
- ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
- BALATON

"Here, where the land seems gently conjured by the foothills of the mountains, the air is softer than elsewhere..."

Dezső Kosztolányi, (1885-1936) writing about the Órség

Located close to the Austrian-Slovenian border, the Órség remains an unspoilt area, which with its 18 little villages acts like a magnet, drawing city folk worn down by stress and smog. The special method of building, the crafts and the customs all grew out of the perilous circumstances which the original settlers found themselves in. The ancestors of the local population settled in the Órség after the Conquest of the Carpathian Basin by the Hungarian tribes in 896. Their task was to protect the border and those crossing it. They made space for their homes by clearing the forests and since the valleys were slippery and difficult to navigate, they built on small rises. In this way a unique form of settlement came about, known as the "szer", where one family lived on each hilltop. A family could consist of around 20-25 people and all these mouths needed to be fed in the harsh winters, when snow cut off the villages from the outside world. Many of those living in the Órség became self-sufficient, since for the most part they had to rely on their own devices. They made terracotta implements from the excellent clay in the area, and they used wood of the region to carve tools, furniture, and weave baskets. Potters, wood-carvers, basket weavers and broom binders are still active in the Órség to this day.

The often referred to "scent of the Órség" comes from the fragrance of the forests. The Órség National Park is a protected area of which more than sixty percent is covered with pine forests rich

ÓRSÉG

in wildlife. There are also

lakes and rivers, green pastures and pure springs. In Óriszentpéter, at the centre of the 18 settlements, is a most beautiful fortified church from Roman times. The village of Pankasz is home to an 18th century bell tower, where the bell is held in place by a low wooden roof covered with rye thatch, called the "skirt". The village of Velemér is famous for one of the most visited sites in the country, the 13th century church built in Gothic and Romanesque style, which stands on the hill next to the village. The church's walls are almost entirely covered by 14th century frescoes. The small village of Szalafő has best preserved the medieval structure of the old settlements. It is built on seven hills, on one of which (Pitzerszer) is an open-air ethnographical museum. There you can find early 19th century thatched houses, usually forming a U-shaped courtyard, closed on the fourth side by a fence creating a small stronghold.

The Órség recently won a bid in the European Commission's "European Destination of Excellence" tender for the "Best emerging Hungarian rural destination". Altogether 10 countries are participating in this European Union (EU) initiative. The Hungarian project with a budget of HUF90,000 is funded by the EU and the Hungarian National Tourism Office. The support will hopefully serve to continue the preservation of this remarkable area.

ŐRISZENTPÉTER

A nyolc szerből álló település az Őrség fővárosa. A Templomszeren álló katolikus templomot a XIII. században építették, és mély árokkal és falsáncsal vették körül. Gótikus freskótöredékei nem csak a templombelsőben, hanem annak külső részein is fennmaradtak. Gazdagon díszített déli kapujának ornamentikája emlékeztet a Jáki templom főkapujára. A templomtól délkeletre, a dombnak a Szala patakhoz közel eső részén található az a középkori téglabetű kemence, amelyet 1982-ben tártak fel. A kemence fontos ipartörténeti emlék. Fölé védőépületet emeltek, melynek előterében a középkori téglagyártást bemutató kiállítás látható. A református templom 1780-ban épült. A művelődési házban található kis helytörténeti gyűjtemény is érdemes a megtekintésre.

A falu megmaradt olyan, amilyenek a honfoglalás korában alakult. Szalafő hét halmon épült. Mindegyik dombon egy-egy szer húzódik meg. Pityerszer nevét valószínűleg attól a pityer nevű madártól kapta, amely itt nagyobb tömegben tartózkodott. Itt található a szabadtéri falumúzeum, amely megőrizte a régi világot. Az épületek eredeti környezetükben állnak. Nevezetességei az ún. "kerített ház" és az emeletes kástu, amely az országban csak itt található. A kástu mellett látható az úgynevezett tóka, melyet az itatóvíz gyűjtésére és tárolására ástak. Ha a szükség úgy kívánta, vizét főzésre is felhasználták. A református templom 1842-

SZALAFŐ

ben épült, azóta többször felújították. Szalafő a Szala vizétől kapta a nevét, amely az innen nem messze található Fekete-tóból ered. A Fekete-tó egy szigorúan védett tőzegmohaláp, ahol a néphagyomány szerint egykor egy templom állott, amelyet Isten elsüllyesztett és helyében a tavat fakasztotta.

Ez a falu már nem az Őrséghez, hanem a Vendvidékhez tartozik. A Vendek kelta származásúak, és nyelvüket ószlovénnek nevezik. A Vendvidéket az ún. "szórványtelepülés" jellemzi. Ez abban különbözik az Őrség szereitől, hogy itt a domboldalakon, dombháton nem egy központ köré szerveződő házcsoportokat, hanem magányos portákat találunk. Ilyen település Orfalu is. Nevének eredete vitatott, legnagyobbbrészt az Őrfalu és az Úrfalu között oszlanak meg a vélemények. A magyarországi Vendvidék legkisebb helysége. A falu közepén található az 1823-ban épített harangláb.

ORFALU

A község az Őrség és a Vendvidék határán, a Huszási patak bal partján fekszik. A néphagyomány szerint a határában tanyázó sok farkasról kapta a nevét, amely előbb Farkasfalva volt, de utóbb hibás írás, vagy a rövidsége való törekvés folytán Farkasfa alakot nyert. A népi faépítészet remekei közé sorolhatók a haranglábak, melyek a templomokat helyettesítették. A két földbe ásott lábat lengésirányban kitérítették, és függőleges bedeszakázással védtek a harangot és a harangozót az időjárás viszontagságaitól. Ennek egyik szép példája a faluban látható harangláb. A falu határában található a Meteorológiai Intézet egyik megfigyelő állomása. A községben élő emberek egyik érdekes foglalatossága volt a rigászás. Enyvvvel és csalogatással fogták a fenyőmadarat, hogy eladásával pár fillér kereset jussanak.

FARKASFA

KONDORFA

A Rába vízgyűjtő területéhez tartozó Lugos-patak mentén elnyúló község. Gardunfalva néven már az egyik 1350-i oklevélben is előfordul. Később pedig az egyik régi család neve után Kondorfa lett. Templomát 1850-51-ben építették késő barokk stílusban, a tornyot 1870-ben építették hozzá. Az Őrség egyik építészeti jellegzetessége a kódisállás néven ismert előtér, mely a konyha vagy a pitvar előtt áll. Ezeknek szép példái láthatók a faluban.

Egy 1270-ben keletkezett királyi okirat a Lugos-patakot határfolyónak említi. Ennek a határhelyzetnek a lezárója, őrhelye a völgyfő átjárójára épült Ispánk. A falu neve Ispánszállás volt, itt laktak az ispánok, akik az egész Őrséget érintő közügyeket irányították. Ispánokról mondják az őrségiek, hogy ott van a világ közepe. Ez onnan ered, hogy az ispánki templomnak nincs árnyéka, mivel templom nincs a faluban. Komolyabb magyarázata az lehet, hogy a falu az Őrség déli és északi végétől egyforma távolságra esik. Érdekessége a Békéliget, melyet 1962-ben létesítettek. Egy székely stílusban faragott kapun át mehetünk be a szép parkba. A falutól nem messze található a Bárkástó, melynek közelében erdei pihenőhelyet létesített az őrszentpéteri erdészet.

ISPÁNK

Eco-Psychology - THE SPIRITUALITY REVOLUTION

COLUMNIST
DR ENDRE MAURER

It is believed that church attendances are dropping in the Western world. It seems that the ideas embedded in their kind of religion no longer nourish the soul of the young. Attendance is demanded by the authority of the Church or the fear of divine retribution. Our generation, induced perhaps by the emergence of psychology, especially psychoanalysis, is turning inwards to search for the answer for our existence in the "here and now". No longer believing in eternal salvation, and being disappointed in the unfilled promises of science, they hope to discover a different kind of connectedness to nurture their inner selves. A feeling of inner emptiness has prompted the search for a different kind of spirituality, which can only be attained through searching the self for the spirit which lies beyond a person's ego.

I often wondered why the GREEN movement is gaining hold of the Western world. Some of its supporters no doubt worry about the future of the planet. Many others, however, feeling a kind of affinity with Nature, seek spiritual connectedness with it in the hope that in that connectedness they may encounter something much bigger than the inner self: the infinite, the spirit of the Universe.

An interesting book (J. Redfield: "The Celestine Prophecy", Satori Publishing, U.S.A.), published in the mid-nineties, predicts a gradual transformation of our feelings, beliefs about the earth, culminating in a completely spiritual culture of the planet. A new consciousness, a new awareness is emerging which can only be called transcendental, spiritual. And through this process we will be able to directly communicate with the plants and freely resonate with cosmic energy. According to the book, a new Bible, presently hidden in a cave in the Andes, will be the arbiter of this new, moral universe. The old Bible is to be discarded, as it is responsible for environmental destruction. The present state of the world is due to greed and the greedy are supported by the biblical message, giving us the mandate to have "dominion over the earth". (Mind you, environmental degradation is not the unique privilege of the Christian West!)

This emergent spiritual movement is non-sectarian to which anybody can subscribe. From the ethical viewpoint it is an antidote to the self-centeredness, self-adulation of present day society. We must recognise that the earth needs our loving care or it may die on us. We do not have to wait until freshwater lakes turn into deserts to realise that the earth is hurting. The author of "The Celestine Prophecy" goes so far as to imbue the earth with a personality, having mysterious powers. Having endowed it with human characteristics, he claims the earth demands the same respect, responsibility we should show to all living beings.

Making people conscious of their relationship to the environment is not only a dream of the mystics but the primary aim of renowned scientists, like James P. Lovelock or David Suzuki. (The former is credited with the discovery of the hole in the ozone layer above the Antarctic.) Lovelock, studying the relative stability of the earth's atmosphere over millions of years, conclu-

ded that the elements of the natural world worked in a symbiotic process, like that of the human body. To engender a sense of reverence, care for the earth, he bestowed the name GAIA upon the Planet. (Gaia is a primordial, creative force in Greek mythology, a "deep-breasted" creature immortalised by Homer.) Kohn comments that "Lovelock was aware that he was using a metaphorical device to arouse a sense of personal relationship to the earth. It was a stroke of genius because that is exactly what great many people in the environmental movement needed: a divine sanction for their love of the earth, giving it an undeniable status.....The earth assumed the personality and the personhood of Gaia herself, the pre-Christian Greek goddess who required devoted attention and sacrifice from her earthlings. Today, environmental organizations bearing her name are devoted to activism, echoing the vitality of Gaia, from whom all life comes forth. Indeed, one could easily rename this branch of environmental movement 'gaianism' where faith in Gaia and the practice of ensuring her survival for one's children and one's children's children into eternity, is the central focus and organising idea of its devotees."

David Suzuki is a Canadian environmentalist. He deals not only with the practical challenges required to restore sustainability of nature, but, like Lovelock, he also advocates a change of mind on our part. In his book "The Sacred Balance" ("The Sacred Balance: Rediscovering Our Place In Nature", Allen & Unwin, Sydney, 1997) he writes: "Every breath is a sacrament, an affirmation of our connection with all other living beings, a renewal of our link with our ancestors and a contribution to generations yet to come. Our breath is part of life's breath, the ocean of air that envelops this Earth. Unique in the solar system, air is both the creator and creation itself."

These exhortations sound like prayers. Their writers want to create a faith-movement which would serve as a bridge to draw together all mankind. This new faith is constructive yet mystical. Its apostles are, as yet, lone voices in the wilderness. During the last couple of decades, however, a growing number of Gaia communities have been established and there could be a time, prophesized Radfield, that we reach the point of creating a "completely spiritual culture on our Planet".

Is it a new religion? The spiritual universe, envisaged by these prophets is close to the thinking of the medieval mystics. Kohn believes it is a religious movement in essence. She writes: "Their efforts are valuable largely in providing an opening through the backdoor of the Church. It is too early to judge whether they will be successful in broadening Christianity's social conscience to include non-human life systems but the 17 January 2001 address of Pope John Paul II calling for the ecological conversion of the Church comes close to it. Among others, the Pope said that 'it is immediately evident that humanity disappointed divine expectations....humiliating the earth, our home. It is necessary, therefore, to stimulate, sustain ecological conversion'."

Are you yourself going to be a convert? ■

HUNGARIAN FILMS AT THE NZ INTERNATIONAL FILM FESTIVALS

The 2007 Telecom New Zealand International Film Festivals have two Hungarian films this year.

FREEDOM'S FURY

USA 2006, 90m, Director: Colin Gray, Festivals: Tribeca 2006

This fascinating historical documentary takes a seemingly obscure subject – the 1956 Hungarian water polo team – and weaves around it a riveting narrative in which the ideals of the free world are at stake. In late November 1956, the water polo teams from Hungary and the Soviet Union met in an Olympic semi-final that would go down as the bloodiest match in history. Outside the pool, the world was in turmoil. Just weeks beforehand, the Hungarian people had engaged in the first popular revolution ever staged against Soviet rule. Within days, the Soviets staged a counterattack, crushing the Hungarian revolution with brutal and bloody force. When the two best water polo teams in the world climbed into the pool at the Melbourne Olympics, it became a highly charged political battle fought in the water. Wonderful historical footage shows the sublime athletes in training, swimming with Herculean strength and the grace of ballet dancers. Fifty years later, the two teams meet again for an emotional reunion. Narrated by 1972 US swimming Gold medalist, Mark Spitz.

In Hungarian, Russian and English, with English subtitles (www.freedomsfury.com)

Saturday	28-Jul-07	3:45 PM	RIALTO	DUNEDIN
Sunday	29-Jul-07	8:00 PM	RIALTO	DUNEDIN
Thursday	02-Aug-07	6:00 PM	RIALTO 1	CHRISTCHURCH
Friday	03-Aug-07	1:30 PM	RIALTO 1	CHRISTCHURCH
Saturday	04-Aug-07	4:00 PM	RIALTO 1	CHRISTCHURCH

TAXIDERMIA

Hungary/Austria/France 2006, 91m, Director: György Pálfi, Festivals: Cannes (Un Certain Regard), Toronto, London 2006

From the startlingly original mind of György Pálfi, whose previous outing, *Huckle*, wowed Festival audiences worldwide, here is an indescribable follow-up that continues his wonder with the mysteries of nature, biology and mortality. But unlike the hypnotic calm of his earlier work, *Taxidermia* is more akin to a severe assault on the senses. The

story leaps from generation to generation of Magyar men and a genetic disorder that results in more body dysfunction than Cronenberg's entire oeuvre. An ode to unseen stories of sadness, love and mutation, from harelippped masturbating peeping toms to Olympian speed-eating, grotesque sex, strange infants, penises that shoot fire and gigantic house cats – well, you get the idea. This hilarious yet ghastly broth of Monty Python-style shenanigans and Eastern European gloominess is not recommended for all tastes, but those seeking a bizarre and utterly audacious experience will be in goggle-eyed heaven. Prepare to let your eyes, ears and mind feast on this one-of-a-kind cinematic buffet.

In Hungarian, Russian and English, with English subtitles (www.taxidermia.hu)

Tuesday	24-Jul-07	8:00 PM	QUEEN ST	AUCKLAND
Wednesday	25-Jul-07	3:30 PM	QUEEN ST	AUCKLAND
Monday	30-Jul-07	8:30 PM	PARAMOUNT	WELLINGTON
Tuesday	31-Jul-07	1:45 PM	PARAMOUNT	WELLINGTON

For more information about the Film Festivals: www.nzff.telecom.co.nz

News from Dunedin

Since January, Dunedin has seen an influx of new Hungarian settlers for work commitments or the great lifestyle this region has to offer. The great news is, the Dunedin City Council set up a task force to help new immigrants to settle in as quickly as possible without any difficulty.

DUNEDIN SETTLEMENT NETWORK VISION:

New comers and their families settle and make a positive contribution to Dunedin.

OUTCOMES:

1. Local information needed by migrants, and their families is available and accessible.
2. Local services are responsive to the new and different needs of migrants, and their families.
3. Local settlement planning reflects local settlement needs, identifies gaps or eliminates duplication in services that support settlement.
4. Local feedback on settlement needs and issues can feed into national planning for further development of the NZ Settlement Strategy.

KEY FOCUS AREAS TO ACHIEVE THE ABOVE OUTCOMES:

1. Create a clear point of contact.
2. Map local services that meet settlement needs.
3. Work collaboratively with and develop the Local Settlement Network.
4. Provide information to support effective settlement, for local service providers and for migrants, and their families

Many members of our Hungarian community also put their hands up to help in as many areas as possible to see the new migrants to find their way around easier. I would like to thank them for their help.

In February we held our annual "Summer" picnic which was a bit colder than usual, but despite this we had a great turnout in the Woudhogh Gardens. We shared stories from our holidays and news from Hungary which had been dominating headlines around the world.

March 15th, the commemoration of the 1848 Revolution, was celebrated at one of our local restaurants. Support from our community was great as we had at least 40 people to reflect on this great occasion. ■

András Pálmay, Dunedin

 Summer University opportunities are available for learning about things Hungarian, or for teachers of Hungarian (at whatever level) 23 July to 17 August. For more information go to: www.summeruniversity.hu.

A Balassi Intézet évek óta rendez Nyári Egyetemet a magyarul tanulni kívánó külföldiek számára. Szeretnénk tájékoztatni arról, hogy ebben az évben is megrendezzük tanfolyamunkat 2007. július 23. és augusztus 17. között. A magyar nyelvi tanfolyamainkra a kezdő szinttől a haladóig minden tanulni vágyót szeretettel várunk. A tanfolyam az intenzív tanuláson kívül hungarológiai előadásokat, kulturális programokat és kirándulásokat is tartalmaz.

Ettől az évtől kezdve a fenti időpontban módszertani – nyelvi továbbképzést is tartunk olyan kollégák számára, akik bárhol a világon a legkülönbözőbb formákban tanítják a magyar nyelvet (pl. vasárnapi iskolákban, tanfolyamokon, vagy akár magán úton). Célunk az, hogy megkönnyítsük a távolban tanító kollégák munkáját, segítséget nyújtunk mindennapi munkájukhoz. Amennyiben programunk iránt felkeltettük érdeklődésüket, a www.summeruniversity.hu honlapon megtekinthetik a részletes leírást.

*Szeretettel várunk mindenkit:
Garay Melinda, szakmai vezető*

 Carefully selected Budapest Hotel and Budapest Apartment accommodation, discounts, special offers, packages, romantic weekend breaks, airport transfers, sightseeing tours and other useful information about Budapest, Hungary: www.budapestapartments.co.uk

 Mrs Matécz (near retirement) offers to enter into a contract to take care of any elderly person wishing to repatriate to Hungary, who needs a caregiver. Contact details are given below.

Tisztelt Cím!

...
Hazatérni vágyó, idős, gondozásra igényt tartó személlyel eltartási szerződést kötnek. Hazatérésében segíteném és szeretettel gondoskodnék róla. Kertes, virágos kis házamban bensőséges otthont biztosítanék valakinek.

Nyugdíj előtt álló agilis hölgy vagyok. Várom a jelentkezőket. Hazatérésében segítenék.

*Tisztelettel: Matécz Istvánné
Levelezési cím: 1064 Budapest, Vörösmarty u.
75.III.24., Hungary, tel.: 00 36 30/555 80*

 The 1-week camp advertised below is for the 6 to 14 year age-group and will be held 12-18 August in the beautiful Börzsöny. This is a great opportunity for hands on fun and learning in a truly Hungarian setting. Contact details available below.

Hegyhengergető
táborunkat idén is a

Börzsöny-beli a Csattogó völgyben rendezzük, ahol természetes környezetben, 4-6 fős faházakban helyezzük el a gyerekeket, háromszori főétkezéssel, uszonnára gyümölcscsel. A táborhely egy erdővel körbevett nagy füves völgy, kosár-, foci- és teniszpályával.

Programjaink között szerepelnek - többek között - kézműves programok, rövid túrák a Börzsönyben, akadályverseny, kirándulással egybekötött bobozás Visegrádon és kisvasútazás Királyrétre, éjszakai kirándulás (előkészített útvonalon), humoros vetélkedő, lovaglás, kertmozi, számháború, a "focistáknak" mindennapi foci"edzés" és focimeccs, közösségfejlesztő játékok, tánctanulás, stb.

Szerepet kap a hagyományörzés és az egészséges életmódra nevelés (nemezelés, népszokások megismerése, egészséges ételek készítése, bográcsozás).

Fontos még, hogy egyik programot sem tesszük kötelezővé, mindenki abban vesz részt, ami érdekli. Élményekben gazdag, emlékezetes és szórakoztató táborozást kínálunk! korosztály: 6 - 14 év tábor időpontja: 2007. augusztus 12.-18. jelentkezés: jelentkezési lapon, amit a fenti elérhetőségeken lehet kérni
*Hegyhengergető Alapítvány
Tóth Róbert: +3630-3370635
Nagy Ildikó: +3620-2223668
www.hegyhengergeto.hu,
tabor@hegyhengergeto.hu*

 Hungarian "wellness centres" are becoming increasingly popular with foreigners as the reputation of their medical and tourist services spreads. Specialising in dentistry, dermatology and plastic surgery and in making such treatments pleasurable "tourism-wise", Budapest: www.aesthetic-travel.com and Keszthely: www.aesthetic-all.com have much to offer.

... Mint oly sok más magyarországi cég, cégeink is azzal a megfontolt elhatározással születtek a tavalyi évben, hogy Magyarországot, mint Európai Unió országát egy kicsit jobban elfogadottabbá, ismertebbé tesszük a külföldről ide látogató turisták számára. Nem csak, hogy minőségi szolgáltatásokat nyújtó utazási irodaként funkcionálunk, de egy speciálisabb területre szakosodtunk, mégpedig a gyógyászati turizmus területére, amelyben indulásként fogászati, bőrgyógyászati és plasztikai sebészeti kezeléseket ajánlunk (ezen kezeléseket a jövőben bővíteni szeretnénk). Maximálisan egyedi, sokrétű és teljes körű szolgáltatásokat összefogó utazási irodaként Magyarországon belül 2 helyszínen, Budapesten és Keszthelyen fogadjuk kedves vendégeinket. Páciens jelölteinket a világ minden országából szívesen várjuk, hiszen ellátásukkal szeretnénk a magyar orvosi szakma hírnevét,

minőségét és Európai Unió garanciális feltételeinket öregbíteni és lehetőséget nyújtani, hogy a kellemetlennek hitt kezelések emléke helyett egy kellemes időtöltés és nyaralással egybekötött megújulás emlékével térjenek haza. Kérjük, hogy fordítsanak egy pár percet honlapjaink megtekintésére is (www.aesthetic-travel.com (Budapesten); www.aesthetic-all.com (Keszthelyen)).

*Sok sikert és nagyon jó egészséget kívánunk:
Kövér András, Blaski Csilla, Ügyvezető Igazgatók*

 "Poetry of the Magyars" is compiled by English poet, Sir John Bowring. This edition is the first bilingual one since the book's first publication in 1830. Further information/ordering at www.allprint.hu.

Szeretném felhívni figyelmét kétnyelvű (angol-magyar) könyvünkre, amely „A MAGYAROK KÖLTÉSZETE / POETRY OF THE MAGYARS” címmel látott napvilágot az Allprint kiadó gondozásában. A kötet szerzője Sir John Bowring angol költő, politikus és államférfi. A Poetry of the Magyars Londonban jelent meg (1830) és az angol nyelvterületen a magyar irodalommal kapcsolatban minden idők legnagyobb hatású műveként vált ismertté. A kötet a mű első kétnyelvű kiadása.

A kétnyelvű szöveg azonos oldalakon jelenik meg, így a könyv irodalmi értékei mellett a nyelvtudás fejlesztésére is igen alkalmas. Könyvtárak polcairól sem hiányozhat. A könyvről rövid tájékoztatás valamint címlap is megtekinthető honlapunkon: www.allprint.hu.

 Elizabeth Cerveny from Chicago is in her late 60's and corresponds with Hungarians all over the world. She is looking for pen pals in New Zealand. Her address is given at the bottom of her letter.

Hát tény ez az Internet megéri a pénzét, New Zelandban eljutottam Istenem hihetetlen mindig álmodtam de jó lenne ara fele levelező barátságot találni, én 30 éve levelezem a Világ rengeteg országával. Imádom a barátságot és megértem hogy ide is eljutottam, hihetetlen érzés. Bocsánat, gondolom talán nem zavarom önöket ha pedig igen, bocsánat.

A nevem Erzsike. 47 éve élek Amerikában és most csak rá szántam magamat hogy ki töltsöm az egyik legnagyobb álmatom hogy Ausztráliában és New Zelandban barátságot keresnénk és megtaláltam ezt a címet. Istenem hihetetlen. Van e valami újság vagy Magyar club ara fele ahol hirdetés tudnánk tenni hogy levelező barátságokat keresek. 60 éves leszek holnap, de szívem lelkem még mindig fiatal, és úgy gondolom egyszer élünk és az élet próba szerencse hát én is megpróbálok, sosem tudni hol a szerencse ez benne volt a szívemben hogy megtegyem mielőtt is meghalnánk, amit gondolom később lesz. Nagyon szépen megkérem önöket tudnának e evvel nekem segíteni, én meg is fizetem, és előre is köszönöm az idejüket, én mondhatom hogy a barátság az mindig aranyat nyer csak máma az emberek nagyon el vannak foglalva és sajnos ilyen kalandos öregasszonyokra nem sokat adnak, gondolom önök nem ezek lesznek.

*Őszinte baráti szeretettel, Erzsike
Címem: Elizabeth Cerveny, 821 W LiLL Ave, Chicago
IL 60614, U.S.A.*

Email: ecerveny@gmail.com

RECENT NEWS FROM HUNGARY

Ex-Hungary ruler's tomb attacked

The grave of Hungary's last communist ruler has been vandalised and his remains may have been stolen, officials in Budapest have said. Police are checking whether the body of János Kádár and an urn containing his wife's remains were removed. Graffiti reading "a murderer and traitor may not rest in holy ground" was daubed nearby. His supporters say Kádár set relatively high living standards but critics say his opponents were tortured and killed. The vandals removed a marble cover stone and broke into the coffin. Budapest police spokesman Endre Kormos told Reuters news agency: "It's a relatively small hole so it's possible they were jostled around and we just can't see them, but at this point it's more likely they were taken." Kádár and his wife, Mária Tamáska, were buried together at Kerepesi Cemetery in the capital. The graffiti was painted on a nearby memorial to communist workers. 2 May

Stolen bust of former Hungarian PM found on street

The bust of Hungary's first democratically elected prime minister was found lying in front of a house in Budapest's District XXI, reports blikk.hu. József Antall's bronze bust disappeared last weekend. It was discovered on Ady Endre utca by a passer-by who reported it to the Budapest police. Antall led the Hungarian Democratic Forum from 1989 to 1993. He became prime minister in 1990 and served in that position until his death from cancer on Dec. 12, 1993. He was 61. The disappearance of the bust was reported last Saturday morning (30 April) by a parish priest who lives in the neighbouring temple. Police continue to investigate the theft. 5 May

Hungarian Minister, Police Leaders Resign amid Corruption Charges

Hungary's prime minister says he has accepted the resignation of the justice minister and the dismissals of the national and Budapest police chiefs after several scandals. The prime minister says the move is intended to restore public confidence in Hungary's police and justice systems. He said he had accepted the resignation of Justice Minister József Petrétei and the dismissals of National Police Chief László Bene and Budapest Police Chief Péter Gergényi, who will leave their posts by the end of the month. Mr. Gyurcsány said the move was crucial to, in his words, ensure that "peace and confidence" once again "define Hungary." The

announcement follows intense opposition pressure on the government after revelations that five officers have been suspended for allegedly raping a woman on May 4, while on duty in downtown Budapest. There were corruption scandals as well. Last week, 13 police officers and three others were detained after Hungarian prosecutors charged they told motorists stranded on highways to call certain towing services, which paid the police for the referrals. And, earlier this month, a Budapest police officer received a suspended jail sentence for stealing more than \$2,000 while supervising a cash count after an attempted bank robbery, in which the robber was shot and killed. Hungarian police have also come under pressure amid allegations that they used disproportionate force during recent anti-government demonstrations. The protests began last year following revelations that Prime Minister Gyurcsány admitted to lying about the economy to win re-election. 21 May

Hungarian police shoot bank robber dead in hostage drama Budapest

- Hungarian police on Friday (4 May) shot dead a bank robber after storming into a branch of an OTP Bank in Budapest to free two hostages, who were both injured in the rescue. According to eyewitness reports, a man burst into the bank with an AK-47 just before it closed. His attempts to rob the bank were disrupted when police, alerted by a witness, surrounded the building. The robber released the bank customers, but kept two employees as hostages. Around 30 police cars sealed off the branch, near the busy Moscow Square, as police cars and negotiators attempted to secure the release of the hostages. When the robber refused to respond to an ultimatum, police fired tear gas and burst into the branch. The robber was shot dead, while one of the hostages was seriously injured and the other lightly injured. 4 May

Well-known actor dies

Popular actor Attila Kaszás died Friday evening four days after suffering a cerebral haemorrhage prior to a performance of the play *Twelve Angry Men*, in the gym of the National Theatre. Kaszás lay unconscious at the National Neurology Scientific Institute for four days but could not be saved. He was 47 years old. HAC 26 March

Dávid is Hungary's best-liked politician

Democratic Forum leader Ibolya Dávid is the most popular politician in Hungary today,

ahead of Speaker Katalin Szili and Foreign Minister Kinga Gőncz, according to a survey by Szonda Ipsos. President László Sólyom is fourth and former Free Democrat chairman Gábor Kuncze sixth. Fidesz leader Viktor Orbán is eighth, Budapest mayor Gábor Demszky 12th, and Prime Minister Ferenc Gyurcsány is 19th. The results are based on a survey of 1,500 adults on March 16-23. 2 April

Hungarian Foreign ministry spokesman confirms U.S. expulsion of Hungarian diplomat

Hungary's cultural attaché Sándor Bognár was expelled from the US in April after his son was caught stealing on six occasions. US police also say the son totalled the diplomat's car in a crash, when illegal drugs were found in the vehicle.

Ambassador András Simonyi said it was an isolated incident, and that the two countries cooperated well in the matter. The incidents will not have a major effect on Hungarian-US relations, nor on Hungary's image in the US, he said. 27 May

Hungary police arrest Herend china forgers

Police in Budapest said they arrested 10 people on suspicion of forging and selling Hungary's world-famous Herend porcelain. Zoltán Dániel-Tóth, a Hungarian county spokesman, said about 100 police officers Tuesday confiscated a large amount of faked china during raids on some 30 sites in Budapest and towns and villages west of Budapest, the Hungarian news agency MTI reported. Dániel-Tóth could not immediately elaborate on the value of the Herend china forgeries, which were produced and sold for years. Police also reportedly searched the towns of Herend and Veszprém, on Balaton Lake, southwest of Budapest. Among the arrested were Herend plants workers and their accomplices allegedly involved in forging and selling the china. Police said they were investigating about 20 additional suspects. 15 May

Liverpool signs two Hungarians

Liverpool football club has signed five-year contracts with Hungarian strikers Krisztián Németh, 18, and András Simon, 17, from Budapest side

MTK. The two players will be transferred to the reserve team of the English club at the wish of manager Rafa Benitez. Németh told Magyar Hírlap that they will have to report for training at Liverpool on June 28.

Current account deficit lower in 2006

The current account deficit was €5.2 billion in 2006, down from €6.1 billion (NZD 10.65 billion) in 2005, the National Bank announced on Friday. The deficit shrank to 5.8% of GDP from 6.8% in 2005. As EU financing in both years came to about €700 million (NZD 1.2 billion), the financing need fell from €5.4 billion (NZD

9.4 billion) to €4.5 billion (NZD7.9 billion). HAC, 2 April

MTV to cut staff by one-third

MTV (Magyar Television) plans to cut its staff by one-third by 2010. By then, 1,000-1,200 personnel will produce programming at the state-run network, instead of the present 1,800, at the new Óbuda production base. President Zoltán Rudi said MTV will launch a thematic channel within a year. Meanwhile, Magyar Radio president György Such has ordered a halt to hiring new staff. The radio has a staff of 1,402. HAC, 2 April

Puskás Football Academy opens

A youth football school in Felcsút (35km to the west of Budapest) founded by Fidesz chairman Viktor Orbán was officially named the Puskás Ferenc Football Academy on Sunday, the 80th anniversary of the legendary footballer's birth. A number of well-known personalities attended, including Hungarian movie producer Andy Vajna, real estate developer András Demján and the two remaining members of the 1950s Golden Team, Gyula Grosics and Jenő Buzánszky. HAC, 2 April

Hungary loses world water polo final

Croatia defeated Hungary 9-8 after extra time in the final of the men's water polo world championships in Melbourne on Sunday. Hungary beat Spain 12-11 after extra time in Friday's semi-final, and Croatia defeated Serbia on their way to the final. Hungary last won the world title in 2003, and also lost in the 2005 final. HAC 2 April

World Federation drops referendum drive

The World Federation of Hungarians and Deport '56 have pulled their campaign for a parliamentary referendum to revoke the Act on the Soviet Memorial, in Szabadság tér – despite collecting over 210,000 signatures – citing economic reasons. The group said it would be a waste of money to hold a referendum for several billions of Forints, as they have learnt that the Justice Ministry has already drafted a bill to revoke the act. The federation objects to the memorial's location, rather than the memorial itself. However a Justice Ministry official, speaking on condition of anonymity, said the legislative package does not include the 1945 Soviet Memorial Act. The existence of the memorial is guaranteed by a Russian-Hungarian treaty concluded in 1995, Népszabadság noted. HAC, 10 April

Three major transport projects underway

Budapest residents will pay a heavy price for metro line number four, which is now under construction, as experts claim that traffic jams will become the norm in central Budapest over the next two years, Magyar Hírlap reports. The closure of Kálvin tér for the next two years, the six-month closure of Szabadság híd, and the reconstruction of the Kiskorút all point towards a traffic crisis, the daily adds. Commuters using tram number two will be badly affected, as

shuttle buses will run from Boráros tér to Március 15 tér for the next two years. Meanwhile Kálvin tér store owners will have to tolerate high levels of noise and dust from the construction project. HAC 10 April

Slovak politician criticises Szili

Speaker Katalin Szili encountered controversy during a weekend visit to Slovakia. In the eastern part of the country yesterday Szili became embroiled in a war of words with Rafael Rafaj, caucus leader of the right-wing Slovak National Party, part of the governing coalition. Rafaj said Szili's comments indicate aspirations towards institutionalising the cross-border political merger of Hungarians, adding that this endeavour embodies "in a certain manner the ideas of Greater Hungary." Szili said in reply "honyoit qui mal y pense" ("evil to him who thinks evil"). Early Sunday (22 April) unidentified people damaged sculptures portraying 19th-century poet Sándor Petőfi and his muse. Petőfi was born in what is now Slovakia. Szili drew Slovak Speaker Pavol Paska's attention to the incident and expressed hope that no more acts of vandalism will take place in Slovakia. Paska condemned the incident, but said he is disturbed by several things, such as the functioning of Hungary's irredentist 64 Counties Movement. HAC, 23 April

Hungarian martyr remembered in Czech Republic

János Eszterházy, 1901-1957, a martyred leader of Czechoslovakia's ethnic Hungarian community, was

commemorated in Mírov, northern Moravia, on Saturday. The sole Hungarian MP in the Slovak Parliament before 1945, Count János Eszterházy was a firm advocate of the ethnic Hungarian community, raising his voice against any violation of minority rights and against discrimination. He was the only MP in the Slovak Parliament to vote against the law on the deportation of Jews in 1942. The Czechoslovak authorities arrested him in 1945 under the charge of war crimes, and turned him over to the Soviet military authorities. In 1947 he was sentenced to 10 years of forced labour in Moscow and given a death sentence in absentia in Bratislava on trumped-up charges. Two years later, the Soviet Union extradited the ailing Eszterházy to Czechoslovakia, where the president commuted the death sentence to life imprisonment. The count died in a Mírov prison in 1957. Despite all efforts by Slovakia's ethnic Hungarian community, Eszterházy has not been rehabilitated to date. Czech Foreign Minister Karel Schwarzenberg's bunch of flowers was put on the tomb by a Foreign Ministry official. MTI 9 June

Hungarians happier in Transylvania

The number of ethnic Hungarians in Transylvania who feel excluded by the majority

of Romanian society because of their nationality has declined to a great extent, according to pollsters Tarki. Only 20% of respondents in the November survey said they had been discriminated against compared to 30% in 2001. The survey also showed that discrimination will only encourage people to emigrate if they feel that relations between Hungarians and Romanians cause them more difficulties than their personal grievances. HAC, 23 April

Red Cross moving offices to Hungary

The European directorate of the International Red Cross will move its headquarters to Budapest from Geneva, it was decided at Easter. One of the world's largest organisations, the Red Cross will move the offices of 52 countries to Budapest, recognising the work performed in Hungary and availing itself of Hungary's logistical advantages, Magyar Hírlap reports. Budapest was chosen ahead of Brussels, Istanbul, Moscow and Alma-Aty. HAC, 23 April

DunaTV first to interview Simonyi

Hungarian-born US millionaire Charles Simonyi gave his first interview after returning from a Russian spaceship to Duna TV on Saturday afternoon. Simonyi, the fifth "space tourist" and the second Hungarian after cosmonaut Bertalan Farkas to travel to space, landed in Kazakhstan. Simonyi won a space contest in Hungary before emigrating. HAC 23 April

Hungarian climber hits Everest top

Amateur mountaineer Attila Jelinkó arrived on top of Mount Everest in the small

hours on Wednesday as the second Hungarian ever to have reached the 8,848-metre peak. Jelinkó, a member of the Hungarian Everest Expedition 2007, reached for the summit on Tuesday teamed up with the Australian John Paul Adler. Jelinkó climbed for nine hours to the top using an oxygen mask and spent a few minutes there before turning back down. The first Hungarian on top of Mount Everest was Attila Eröss, in 2002. MTI, 23 May

Hungarian club docked 3 points for fans' racist behaviour

Újpest FC was penalized three points Tuesday by the Hungarian soccer federation after its fans made racist taunts during a league match earlier this month. The fans jeered Debrecen striker Ibrahim Sidibe, who is black, during the May 4 first-division game. Újpest won the game 2-0. "Whether we like it or not, the MLSZ board made a lawful decision," Újpest manager Szilárd Danyi said in a statement on the team's Web site. The federation said it made its decision based on FIFA recommendations and experts' opinions. Újpest could also have been fined or forced to play league matches in an empty stadium. Újpest, which was fined €18,300 (NZD32,000) in

December 2005 after its fans chanted anti-Semitic slurs during a league match, will remain in fourth place in the standings despite the loss of points. 15 May

Hungary-Croatia fail in bid to host 2012 European Football Championships

The Union of European Football Associations (UEFA) did not approve the Hungarian-Croatian joint bid to host the European Championship in 2012, the association announced on Wednesday morning. The winner was the joint bid by Poland and Ukraine. "I am very disappointed," said Hungarian Prime Minister Ferenc Gyurcsány, who attended the announcement ceremony. "We had put together a very good bid, so I would encourage everyone not to give up," said Gyurcsány, adding that a potential future candidacy should be given careful consideration. Gyurcsány said the modernisation of the Ferenc Puskás stadium in Budapest would be completed regardless of the UEFA decision. MTI, 18 April

Alleged Hungarian war criminal moves closer to extradition from Australia

Australia's second highest court on Monday rejected an elderly man's challenge to his extradition to Hungary where he is accused of torturing and slaying a Jewish teenager during World War II. Charles Zentai, an 84-year-old Hungarian-born Australian citizen, has been under investigation by Hungary's Foreign Ministry since December 2004 on suspicion of murdering Péter Balázs, 18, in Budapest in 1944 for failing to wear a yellow star identifying him as a Jew. Zentai, who was allegedly a soldier in 1944, had challenged in the Full-Bench of the Federal Court a magistrate's jurisdiction to hear Hungary's extradition application. With his loss Monday, Zentai will face an extradition hearing soon in his west coast hometown of Perth unless he lodges an appeal with the High Court of Australia. 16 April

Hungarian film invited to Cannes Festival - paper

Film director Béla Tarr's new film "The Man From London" will be the first Hungarian film in 19 years in competition at the Cannes Film Festival, the daily

Népszabadság reported on Friday. The Man From London has been invited to the 60th Cannes Film Festival to take place between May 16 and 27. The last time a Hungarian film was in competition at Cannes was in 1988, when István Szabó's Hanussen was in the programme. Tarr is still busy putting the final touches to his 132-minute black and white film, which is based on a story by Belgian writer Georges Simenon and features an international cast including Tilda Swinton, Volker Spengler and Miroslav Krobot. "The Man From London" was originally scheduled to be released at the 2005 Cannes Film Festival but production was

delayed because of the suicide of producer Humbert Balsan. MTI, 20 April.

Hungary population to fall to 9m by 2050 - research

Demography experts said Hungary's population would fall to 9 million by 2050, sociologist Péter Pál Tóth told the press on Wednesday. A meeting organised by the Active Society Foundation (ATA) addressed the findings of a recent European Union-funded research programme dealing with population and migration in seven countries of the EU, including Hungary. Migration is propelled by economic growth, the research showed, and it is necessary for Hungary so that the population is not diminished even more, Tóth said. A long-term demographic policy and a subordinated migration policy based on an all-party consensus would help see clearer on these issues, he added. At present, there are about 130,000 deaths for 99,000 births in Hungary annually. This gap should be reduced to below 25,000 in addition to the migration inflow so that the population does not decline drastically, Tóth said. MTI, 25 April

Hungary has world's second highest suicide rate

A study has found that Korea's suicide rate is the highest, while Hungary's suicide rate is the second highest among the 30 member countries of the OECD (Organization for Economic Cooperation and Development). According to an OECD report, Korea's suicide rate stands at 24.7 cases per 100,000 people, the highest in the group. Hungary followed with 22.6, then Japan with 20.3 and Belgium with 18.4. The US recorded 10.2 suicides per 100,000. 23 April

World kissing record set in Budapest

More than 6,400 couples set a kissing record in Kossuth tér on Saturday (9 June) evening, beating the previous best set by 6,124 couples in Manila. The new record was verified by the Guinness World Record International Committee. HAC 11 June

Hungarian heat alert extended

National chief health officer Ferenc Falus on Thursday extended the third-degree heat alert until next Tuesday [24 July]. The National Meteorological Service is forecasting that temperatures will remain unseasonably high until Wednesday. The third-degree alert is the highest level. Baja was the hottest place in Europe yesterday, on July 19, with a high of 40.6C, the maximum ever recorded in Hungary. Ozone levels remain high in Budapest and its vicinity, due to the strong sunshine and lack of wind, the Environment Ministry stated. The Ministry asked residents not to use their cars unless absolutely necessary. Economy Minister János Kóka asked residents to keep their air conditioning units on low and not to turn on major household appliances between 2-6 p.m. He also urged companies and public institutions to be sparing in their use of electricity. HAC, 18 July ■

ORGANIST LÁSZLÓ ATTILA ALMÁSY IN NEW ZEALAND

When Her Excellency Dame Silvia Cartwright visited Budapest in 2004, one of her memorable experiences was a concert given by organist László Attila Almásy at Saint Stephen's Basilica in Budapest. So when the organist come church music specialist come teacher toured New Zealand in May and June of this year, there was plenty of interest. He was invited to participate as special guest organist in the annual congress of the New Zealand Association of Organists in June this year.

Born in 1962, László Attila Almásy graduated from the Liszt Ferenc Academy of Music in Budapest in 1986, and won second prize in the International Liszt Competition in 1988. He has performed in many parts of the world, but this was his first trip to New Zealand.

He gave his first concert on 18 May in Whangarei, followed a couple of days later with appearances in Auckland. Pentecostal Sunday saw him in Wellington, where about 20 Hungarians formed part of a smallish but enthusiastic audience at his recital in the early afternoon. On 3 June László Attila Almásy performed in what was the highlight of his tour at the Blessed Sacrament Cathedral in Christchurch, a performance which included the rarely heard in this part of the world choral work, Missa Brevis, by Kodály. This performance in conjunction with the Cathedral choir and full orchestra was organised to mark the 125th anniversary of Zoltán Kodály's birth. After Christchurch László Attila Almásy visited Timaru, home of organ-making in New Zealand, and last but not least he held two concerts in Dunedin.

You can learn more about László Attila Almásy on his webpage at: <http://almasy.uw.hu>.

KLÁRA DU TOIT

let's cook hungarian

Hi everybody! It is cold and miserable outside. We lost the rugby. We need a miracle to bring the [America's] Cup back... Well, the best comfort is in the warm kitchen preparing some heartening food. Gideon says that we [Hungarians] layer everything, which makes even the most boring vegetable a festive dish. Besides Layered Potatoes and Layered Cabbage, my personal favourite is Layered Green Beans. There are actually lots of different ways to make it, but this is my way. It's quite easy and very delicious! There's one thing I should mention though: Layered Green Beans can cause wind. But you can avoid this by bringing the green beans to boil, tipping off the boiling water and repeating this (once is probably enough for frozen green beans, but twice is recommended for fresh). Oh, and another thing: preparing this does use quite a few dishes, but once it's in the oven you can clean up and have less to do after dinner!

LAYERED GREEN BEANS (RAKOTT ZÖLDBAB)

About 500g minced pork (or any other meat you fancy)
 About 500g green beans (frozen or fresh, or 2 standard cans of beans)
 3-4 tbs oil
 1 medium sized onion
 1-2 cloves of garlic (optional)
 1 generous tsp red paprika
 freshly ground pepper, salt to taste
 200g (white long-grain) rice
 About 10g butter or margarine
 About 4-5 tbs course (brown) breadcrumbs
 1 egg yolk
 200ml sour cream

First put on the rice. (I do this by frying the rice in a pot in about 1 tbs oil on moderately high heat stirring frequently while I bring twice the amount – in this case 400ml – of water to boil. Then I add the boiling water, stir in some salt making sure there are no lumps in the rice, cover and reduce heat to the lowest setting immediately. I turn off the heat after 20 minutes and leave the rice to stand for another 10 minutes with the lid on before fluffing it up with a fork.)

Then prepare the meat by sautéing the finely chopped onions on moderate heat in a frying pan, then adding garlic (optional). Stir in the mince and brown on high heat. Then reducing the heat add the paprika, salt and pepper to taste, stir well and add just enough water to nearly cover. Stir, cover and cook on gentle heat for about 20 minutes.

In the meantime cook the green beans in a pot of salted water, draining well when tender.

When both the meat and rice are done, take a large bowl and mix the two together thoroughly. Lightly butter an ovenproof dish, then sprinkle it with breadcrumbs. Line the bottom of the dish with half the green beans, then spread half the meat-rice mixture on the layer of beans, dust with breadcrumbs, then repeat with the rest of the beans and mixture, sprinkling the top with breadcrumbs.

In a small bowl mix the sour cream and egg yolk until smooth and spread evenly over the top layer. Bake in a pre-heated moderate oven for about 30 minutes or until the top is golden.

Serve with pickled gherkins or cucumber salad (uborka saláta).

Jó étvágyat! ■

BUDAFEST SUMMER MUSIC FESTIVAL 4 JULY TO 19 AUGUST 2007

Now in its sixteenth year, the BudaFest Summer Music Festival this year features 25 concerts during the months of July and August. Comprising high quality cultural events in the Hungarian State Opera House, the Castle District of Buda and St. Stephen's Square, the festival has grown into one of Budapest's most successful summer events, famous throughout Europe. Each year the organizers put together a programme featuring numerous outstanding artists with an appeal to both local and visiting audiences alike. Klezmer, ragtime and opera enthusiasts are able to enjoy summer evening concerts in the atmospheric Dominican Courtyard whilst in St. Stephen's Square – against the incomparable backdrop of the Basilica – there are larger scale concerts, including a wide range of music. Included is an Opera and Ballet Festival.

I. Summer Evenings in the Buda Castle, in the Dominican Courtyard of the Hilton Hotel (from Opera to Jazz) 4-27 July 2007

Venue: The Hilton Hotel Dominican Courtyard

24 July (Tuesday) A Concert of the Budapest Klezmer Band (In the event of rain: 25 July)

26 July (Thursday) and 27 July (Friday) Handel: Rinaldo opera in 2 parts, with puppets (In the event of rain: 29 July)

Opera in 2 parts, with puppets, Musical Director: László Bartal, Sets – puppets: Margit Balla, Director: András Almási-Tóth
 Ticket price: HUF 4,900 (NZ\$35)

II. BudaFest Summer Opera Festival 2-19 August 2007, Venue: The Hungarian State Opera House

1 August (Wednesday) Verdi: The Force of Destiny

3 August (Friday) Verdi: The Force of Destiny

6 August (Monday) Verdi: The Force of Destiny
 8 August (Wednesday) Puccini: Madame Butterfly

10 August (Friday) Puccini: Madame Butterfly

12 August (Sunday) Puccini: Madame Butterfly

14 August (Tuesday) Bizet: Carmen

16 August (Thursday) Bizet: Carmen

17 August (Friday) Bizet: Carmen

Ticket prices: HUF 3,600 (NZ\$25) - HUF 15,000 (NZ\$106)

CONTENTS

Elmúlás és újjászületés	1,3	Furfangos remete	22
Bereavement and Renewal	1,3	Gyöngyös Imre: Confuse	22
A régmúlt és az új kenyér	4	Magyar Musica - Szegedy Kriszitna	23-25
Miért ferde a Szent Korona keresztje?	5	Hunyadvár - István Ladányi	25
A Szent Jobb évezredes útja	5	Szellemi értékeink: Ady Endre	26-27
Rájnás József: Szent István királynak jobb kezéről (részlet)	5	Gyöngyös Imre: Ady Endre	27
Hungarian Coronation Jewels	6-7	Hungarian Poets: Endre Ady	28
Palásti Panni: Dunasodrás	7	Protokoll – Dr. Vámos Lászlóné:	29
Trianonra emlékezve – Dankó László	8-9	Barangoló: Órség	30-32
August in Hungarian History - Paul Hellyer	10-11	Wanderlust: Órség	31
Levél Magyarországról – Szabó Sándor	12-13	Eco-Psychology - Dr Endre Maurer	33
Gyöngyös Imre: Magyaroknak még többet jelent a vers	13	Hungarian Films at the NZ International Film Festival	34
Sólyom László levele – Felelősség vállalás	14-15	News from Dunedin	34
In memoriam: Paul Szentirmay	16	Levelek a szerkesztőnek (Letters to the Editor)	35
In memoriam: Szentirmay Pál	17	Recent News from Hungary (compiled by P. Hellyer)	36-38
Consular News	18	Organist László Attila Almásy in New Zealand	38
Konzuli közlemények	18	Let's Cook Hungarian	39
Magyar Millennium Park	19	BudaFest Summer Music Festival	39
Marte Szirmay's Monumental Feat	19	Contents	40
Péter Pál június 29. - Láczy Pali	20	Value of the Forint	40
Faramuci egyveleg - Láczy Pali	21-22	Hungarian Communities in New Zealand	40
		Impressum	40

VALUE OF THE FORINT

RATES AS AT 29 JUNE 2007.
BASE CURRENCY IS HUF.

Currency Unit	HUF/Unit
EUR Euro	246.94
USD United States Dollar	182.44
GBP United Kingdom Pound	366.37
CAD Canada Dollar	171.37
AUD Australia Dollar	154.66
NZD New Zealand Dollar	140.68
CZK Czech Republic Koruny	8.59
HUF Hungary Forint	1.00
PLN Poland Zlotych	65.47
ROL Romania New Lei	78.62
RUR Russia Ruble	7.09

KÖVETKEZŐ SZÁM:

A Magyar Szó 2007/2008-as előfizetési évének első, vagyis a 2007. szeptemberi számhoz beküldendő anyagot kérjük 2007. augusztus 25-i határidővel a szerkesztőhöz eljuttatni. Bár gépelt, vagy kézírással készült anyagot is szívesen látunk, sok munkamegtakarítást jelent, ha a küldött anyag számítógépen készült, és e-mailen, vagy lemezen (diszken) küldik el. E-mail: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postacím: PO Box 29-039, Wellington 6443.

NEXT ISSUE:

The deadline for the first issue of the 2007/2008 subscription year, the September 2007 issue is 25 August 2007. Where possible contributions are preferred in computer-readable format (i.e. e-mail or disc). Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postal address: PO Box 29-039, Wellington 6443.

HUNGARIAN COMMUNITIES IN NEW ZEALAND

AUCKLAND HUNGARIAN CLUB

President: Gábor Koroly

PO Box 109-138, Newmarket Auckland

Tel: +64 9 636-7418

Fax: +64 9 634-3792

E-mail: divedrab@ihug.co.nz

HUNGARIAN SOCIETY OF WELLINGTON

President: Éva Bródy-Popp

1 Raroa Rd, Kelburn Wellington

Tel/Fax: +64 4 475-7775

E-mail: ivanbrody@hotmail.com

HUNGARIAN CLUB, CHRISTCHURCH

President: István Tóth

11 Hardy Street, New Brighton Christchurch

Tel: +64 3 355-7448

Fax: +64 3 355-7458

E-mail: toth2@xtra.co.nz

HUNGARIAN COMMUNITY IN DUNEDIN

Coordinator: András Pálmay

79 Oakwood Ave Dunedin

Tel: +64 3 453-6046

E-mail: palmay@xtra.co.nz

Founder (Alapító): Paul Szentirmay

Publisher/Chief Editor (Kiadó/főszerkesztő): Klára Szentirmay

Editor/Design (Szerkesztő/tervező): Tünde Máté

Communications to: PO Box 29-039, Wellington, New Zealand 6443 tel: 64-4-973-7507 fax: 64-4-973-7509

e-mail: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz

website/honlap: www.hungarianconsulate.co.nz

© Magyar Szó 1991-2007

all rights reserved/minden jog fenntarva

ISSN 1171-8978

The aim of the Magyar Szó is to serve the interest of Hungarians living in New Zealand by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. The first issue was published as a circular for the Hungarian Community in Wellington. Since September 1991 (issue no. 6) the Magyar Szó has nationwide coverage and is sent only to subscribers. Opinions expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the Magyar Szó, its editors or the Hungarian Consulate-General.

The bulletin is published every third month, commencing in September. The subscription charge (within New Zealand) for twelve months is \$35.00, students and beneficiaries, \$30.00; NZ\$40 to Australia, NZ\$45.00 to other places, and is payable to "Magyar Szó".